

*Laimingų
Naujųjų metų!*

1981 m. Nr. 4 (53)

LIETUVOS TSR SAVANO-
RISKOS DRAUGIJOS ARMI-
JAI, AVIACIJAI IR LAIVY-
NUI REMTI (SDAALR) CENT-
RO KOMITETO VISUOMENI-
NIS-MOKSLINIS-PRAKTINIS IR
SPORTO INFORMACINIS BIU-
LETENIS

Eina nuo 1968 m. keturis
kartus per metus.

Redakcinė kolegija: Algimantas ADOMENAS, Romas BANKAUSKAS, Petras BRUNDZA, Stasys BRUNDZA, Nijolė GINEITIENĖ, Aleksandras IČIKAVICIUS [atsakingasis sekretorius], Aleksandras JONUŠAS, Kazys KILCIAUSKAS [vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojas], Savelljus LEVCENKA, Vytautas PAKARSKAS, Rimantas RAKAUSKAS, Stanislovas RAMOSKA, Sarūnas SKAPCEVICIUS [vyriausiojo redaktoriaus].

Atiduota rinkti 1981.X.30, pasirašyta spausdinti 1981.XII.16, LV 15059. Popieriaus formatas 60x92/8. Giliaspaužė 4,4 sąlyg. sp. lanko, 5,73 leid. lanko. Tiražas 39150 egz. Užs. Nr. 2844.

Redakcijos adresas: 232600 Vilnius, Polocko g. 16. Telefonas 61-39-83.

Spausdino LKP CK leidyklos spaustuve Vilniuje, Tiesos g. 1.

Rankraščiai negrąžinami.

«Спарнай» («Крылья») Общественно-научно-пропагандный и спортивный информационный бюллетень Центрального комитета Добровольного общества содействия армии, авиации и флоту (ДОСААФ) Литовской ССР

На литовском языке

Редактор Шарунас СКАПЦЕВИЧЮС.

Адрес редакции 232600 Вильнюс, ул. Полоцко, 16. Отпечатано в типографии ЦК КП Литвы, Вильнюс, ул. Тiesos, 1.

© «Sparnai», 1981/4

VIRŠELYJE: M. Kuraičio nuotrauka „Skrydis“.

LIETUVOS TSR SDAALR CENTRO KOMITETO PLENUMAS

Respublikos gynybinės organizacijos uždavinius sutinkamai su TSKP CK ir TSRS Ministrų Tarybos nutarimu „Dėl tolesnio kūno kultūros ir sporto masiškumo plėtimo“ ir ruošiantis TSRS tautų vasaros VIII spartakiadai apsvaustė Lietuvos TSR SDAALR

Centro komiteto plenumas. Pranešimą padarė draugijos CK pirmininko pavaduotojas A. Cepailis.

Plenume buvo pažymėtas išaugęs techninių ir karinių taikomųjų šakų masiškumas ir meistriškumas. Svarstyta klau-

simu priimtas išsamus nutarimas, numatantis priemones toliau plėsti techninių sporto šakų mėgėjų gretas ir kelti jų meistriškumą. Patriotinės draugijos CK plenumo dalyviai priėmė socialistinius įsipareigojimus 1982 metams.

Plenumo prezidentas.

Grupė plenumo dalyvių.

MODELIUOTOJAMS — LÜPP APDOVANOJIMAI

Kauno jaunųjų technikų stoties raketų modeliuotojai turi didelį patyrimą kuriant ne tik įvairių tipų raketas, bet ir kosminių aparatų modelius. Jiems daugelį metų vadovauja modeliavimo entuziastas Zigmas Augėvičius. Kauniečių Kosminio modeliavimo būrelio narių pagaminti modeliai

ne kartą buvo premijuoti sąjunginėse jaunųjų technikų parodose, eksponuoti tarptautinėse jaunųjų kūrybos parodose Belgijoje, Olandijoje, Kanadoje, Jugoslavijoje, JAV, Lenkijoje. O štai neseniai Kauno jaunųjų technikų stoties adresu buvo gauti TSRS liaudies ūkio pasiekimų pa-

rodos apdovanojimai, pelnyti už kauniečių sukonstruotą ir „Kosmoso“ paviljone eksponuotą automatinį įrenginį žinioms apie kosmosą propaguoti. Grupei būrelio narių įteikti medaliai „Jaunasis LÖPP dalyvis“, o būrelio vadovas Z. Augėvičius apdovanotas LÖPP bronzos medaliu.

Fizinė kultūra ir sportas užima vis svarbesnę vietą kiekvieno tarybinio žmogaus kasdieniniame gyvenime. Laimėjimai šioje srityje nuolat auga. Tarybinį sportą šlovinančios meistrų išaugos iš milijonų fizikultūrininkų. Bet, deja, dar nemažai žmonių, kuriems sportas lieka tik reginys. Vykdydami TSKP XXVI suvažiavimo nurodymus, partijos Centro Komitetas ir TSRS Ministrų Taryba priėmė nutarimą „Dėl tolesnio kūno kultūros ir sporto masiškumo plėtimo“. Jame Savanoriška draugija armijai, aviacijai ir laivynui remli įpareigojama plačiau vystyti technines ir karines taikomasias sporto šakas, kurių reikšmė šiuo laikotarpiu vis didėja. Jaunimo potraukis technikos sporto šakoms suprantamas. Tai — lemiamą sąlygą gynybiniam sportiniam darbui draugijoje gerinti ir plėsti.

Šiuo metu respublikoje veikia 72 technikos sporto klubai, daug aviacijos sporto klubų, 9 mokymo organizacijos, Aukštojo sportinio meistriškumo mokykla, 12 vaikų ir jaunimo technikos sporto mokyklų. 4720 pirminių organizacijų, buriančių per milijoną 300 tūkstančių narių, vyksta didelis sportinis darbas. 9384 sporto sekcijose kultivuoja ma 32 karinės techninės sporto šakos. Sportuoja per pusę milijono žmonių. Nuolat rengiamos varžybos. Plečiama jų geografija, auga sportininkų meistriškumas. 1981 metais PDG komplekso šaudymo normatyvą naujai įvykdė 129 tūkstančiai patriotinės draugijos narių. Tačiau šios masiškiausios sporto šakos rezultatų analizė rodo, kad dar yra rajonų, kur šis darbas nepakankamai masiškai vystomas.

Visi žino, kad, norint išlaikyti PDG komplekso šaudymo normatyvą, reikia kiekvienam sportininkui skirti 22 šovinius pasiruošimui, 3 bandymui ir 5 įskaitai. Tai yra — 30 šovinių. O štai Kaišiadoryse draugai sugebėjo paruošti PDG ženklinius, su naudodami tam vos per 2,8 šovinio kiekvienam varžybų dalyviui. Panaši padėtis ir šiaulių mieste, Kelmės, Molėtų bei Klaipėdos rajonuose. Išvada peršasi savaime. O juk pirminėse organizacijose jau prasidėjo pirmasis TSRS tautų vasaros VIII spartakiados etapas! Negeresnė padėtis vystant masiškumą yra ir tokiose plačiai prieinamose sporto šakose, kaip karinė taikomoji daugiakovė, radijo, motociklų, kartingo sportas, modeliavimas.

Kiekvienam aišku, kad be masiškumo karinėse taikomosiose sporto šakose bus sunku pasiekti aukštų rezultatų ir rinktinių nariams. Tarybinis sportas tuo ir pasižymi, kad jis semia savo rezervus iš masių. O TSRS tautų vasaros VIII spartakiada šiuo atveju ypatinga. Ji bus pati jaunatviškiausia. Į ją organiškai įsilies ir III sąjunginės jaunimo sporto žaidynės, kurių programoje pirmą kartą ir dešimt karinių taikomųjų sporto šakų. Respublikoje yra pakankama sportinė bazė visoms spartakiados programoje esančioms sporto šakoms sėkmingai vystyti, jaunimo masėms žiomis sporto šakomis sudominti ir sudaryti prielaidas sukomplektuoti respublikos rinktinės iš perspektyvų draugijos sportininkų.

Sudarytos 27 sporto šakų

rimtais trūkumais. Antai aviamodelizmas. Geroką jų bendrą žingsnį į priekį nulėmė „oro kautynių“ mėgėjų pasirodymas, kur R. Pauzuolis ir G. Šablinskas tapo šalies čempionais, nugalėtoja taip pat tapo ir respublikos komanda. Bet kitose modelių klasėse rezultatai tebelieka žemi, o raketų modeliavimo sporto beveik nekultivuojama, ir rinktinės, suprantama, nėra. Tokia padėtis ilgiau tęstis negali.

Iš automobilių sporto šakų prieinamiausia yra automobilių daugiakovė. Tačiau čia mūsų rinktinė 1981 metais teuzėmė 15 vietą. Tai rodo, kur daroma klaidų. Dar daugelyje technikos sporto klubų bei pirminėse organizacijose, kur gaunama nemažai technikos, ji panaudojama ne pagal paskirtį, mažai treniruojamasi,

saros VII spartakiados metus mūsų rinktinė sugebėjo iš septintos vietos nusileisti net iki dvyliktos. Vadinas, šios sporto šakos mėgėjai nepasiruošę startuoti šalies varžybose, nėra sistemingo sportinio darbo su rinktinės nariais.

Svarbų vaidmenį toliau vystant masių sportą vaidina materialinė techninė bazė. Jos problema daugelyje vietovių, partiniams ir tarybiniams organams padedant, įmonėms kooperuojant lėšas, sprendžiama sėkmingai. Anykščiukoje, Jonavoje, Smalininkuose ir Raguvoje baigiami statyti kartodromai, kuriuose galima bus rengti aukščiausio rango varžybas. Skuode išaugo technikos sporto klubo pastatas, motodromas, 50 metrų šaudymo tiras. Vyksta „Nemuno žiedo“ sportinio komplekso statyba. Ją baigus, Kaune galima bus rengti įvairiausio masto varžybas. Panevėžiečiai pradėjo statyti karinių techninių sporto šakų stadioną. Gerų pavyzdžių esama ir daugiau. Tačiau nepaisant to, materialinė bazė vis dar nepakankama, neefektingai išnaudojama. Nedarbo dienomis sporto bazės dažnai būna uždarytos, nenaudojamos. O juk kaip tik tuomet yra geriausia galimybė rengti įvairaus masto varžybas, draugiškus susitikimus.

Varžybos ne tik patraukia daug žiūrovų, atlieka didelį sporto propagavimo vaidmenį, bet ir turi didelę auklėjamąją reikšmę. Tuo tarpu varžybų vykdymo vietos ne visada būna prideramai apipavidalintos, trūksta raiškios vaizdinės agitacijos, varžybų eiga nepakankamai nušviečiama, žiūrovai neinformuojami, jiems neaiškinamos taisyklės.

Klaidų plečiant masinį sportinį gynybinį darbą, vystant karines taikomasias sporto šakas dar, deja, nemaža. Ir šalinėti jas būtina nedelsiant, pasitelkiant šiam svarbiam darbui gausų sportinį aktyvą, visuomenininkus, sporto federacijas. Partijos ir vyriausybės nutarimas aiškiai nurodo tolesnes gynybinės draugijos veiklos gaires. Šis dokumentas turi būti kiekvieno SDAALR darbuotojo veiklos programa. Tai pažymėjo Lietuvos TSR SDAALR CK plenumo, įvykusio 1981 metų lapkričio 19 dieną, dalyviai, tai buvo užakcentuota plenumo priimtuose dokumentuose. TSKP Centro Komiteto ir TSRS Ministrų Tarybos nutarimas „Dėl tolesnio kūno kultūros ir sporto masiškumo plėtimo“ ir plenumo medžiaga yra konkreti veiklos programa ateičiai.

respublikos rinktinė, kurių sudėtyje daugiau kaip 520 narių ir kandidatų. Pasiruošimas TSRS tautų vasaros VIII spartakiadai prasidėjo tuoju pat po praėjusios spartakiados rezultatų suvedimo, atkreipiant ypatingą dėmesį į tas sporto šakas, kuriose 1979 metais pasirodė silpniau negu tikėtasi. Džiugu, kad per praėjusius dvejus metus savo rezultatus sąjunginėse varžybose pagerino radiškai, karinės taikomosios daugiakovės mėgėjai, parašutinininkai, motociklininkai, aviamodeliuotojai. Pastoviai sėkmingai startuoja sklandytojai, lakūnai pilotaižininkai, motorlaivininkai, automobilių ralio meistrai. Pradedama grįžti į įprastas pirmaujančias pozicijas automobilių žiedinių lenktynių rinktinė. Tačiau analizuojant atskirų sporto šakų tam tikrą pažangą, susiduriame ir su

nedalyvaujama varžybose arba parodomai labai žemi rezultatai.

Nepatenkina ir motociklų sporto pasiekimai. Jeigu žiedinėse lenktynėse rezultatų pagerėjimo galima tikėtis tik pradėjus eksploatuoti „Nemuno žiedą“, tai motociklų kroso ir daugiakovės varžyboms bazės juk netrūksta ir sąlygos neblogos. Šią sporto šaką kultivuoja 50 kolektyvų, organizuojama iki 20 respublikinių varžybų per metus, jose kiekvienąkart dalyvauja apie 350 sportininkų. O rezultatų nėra.

Žemi ir povandeninio plaukimo rinktinių rezultatai. O juk turime 4 specializuotas vaikų ir jaunimo povandeninio plaukimo sporto mokyklas. Dar liūdnesnė padėtis su jūrų daugiakove. Čia per praėjusius nuo TSRS tautų va-

ISTORIJA TIK PRASIDEDA

Absoliučiais 1981 metų Tarybų Sąjungos automobilių ralio čempionais tapo Karinių-techninių sporto šakų aukštojo sportinio meistriškumo mokyklos prie Lietuvos TSR SDAALR atstovai Stasys Brundza ir Andrius Vadauskas.

(Iš laikraščio)

Respublikoje yra mokyklų, savo amžių skaičiuojančių net ir šimtais metų. Šioji negali pasigirti savo žila istorija ir labai turtingomis tradicijomis — ji egzistuoja vos ketvirti metai. Taigi ir jos metraštis, galima sakyti, vos pradėtas rašyti. Tačiau kokia ši pradžia! Visų pirma, reikėtų paminėti, jog tokio tipo mokyk-

la — vienintelė šalyje, o juk kiekvieno darbo pradininkų panaši dalis: smalsūs žvilgsniai, didelis entuziazmas ir krūvos problemų. Visa tai būdinga ir Karinių techninių sporto šakų aukštojo sportinio meistriškumo mokyklai, įsikūrusiai Vilniuje, Plytinės gatvėje.

Tiesą sakant, konkrečių jos

vietą galima nurodyti labai jau sąlyginai — mokyklos auklėtinių rasime ne tik sostinėje, bet ir dažname respublikos mieste ar rajone: šauliai treniruojasi Vilniaus Vingio parke, Kaune ir Klaipėdoje, parašiutininkai susibūrę Kiviškėse, vandens motorinio sporto meistrai — Kaune, neseniai atidaryta jų sekcija Šilutėje, motobolininkų „sostinė“ — Kretinga, o radijo sportas — garsina Anykščius ir Kuršėnus... Apie pustručio šimto mokyklos auklėtinių savo meistriškumą tobulina aštuoniuose sporto šakose. Be jau paminėtų, čia kultivuojamas automobilių ir povandeninis sportas, o taip pat karinė taidkomoji daugiakovė. Iš vienos pusės žvelgiant, aštuonios sporto šakos — ne taip jau daug, tačiau iš tiesų kaip tik sporto šakų gausumas — viena pagrindinių mokyklos problemų. Juk mokykla neturi savo bazės, visos sporto arenos yra nuomojamos, trūksta pagalbinių mokymo priemonių ir metodinės literatūros, faktiškai niekas neruošia tokio profilio trenerių, galėtų būti linksmesni technikos parko reikalai... Sutikite, rūpesčių jaunai mokyklai apstu, nors, kaip minėjau, jos isto-

rijos pradžia ganėtinai ryški ir skambi.

Siais metais mokyklos auklėtiniai dalyvavo maždaug 145 įvairaus rango varžybose.

[Iš pokalbio su mokyklos metodininke Sigita Čipkiene]

Lietuvos TSR SDAALR Centro komitete yra graži tradicija — sportinių metų pabaigoje pasverti laimėjimų derlių, pagerbti žmones, kurie savo jėgas, laisvalaikį skiria automobilių ar skuterių lenktynėms, nesuskaičiuojamiems šūviams tirti... Tarp laureatų dažnai minimos ir šios mokyklos mokinių pavardės. Aišku, mokiniais neretai juos galima vedinti simboliškai — yra čia žmonių ir su aukštojo mokslo baigimo diplomais, ir studentų, nors yra ir beusių jaunuolių, tikrų moksleivių...

Didžiausiais pasiekimais gali didžiūotis, ko gero, automobilių sporto atstovai. Retas sporto mėgėjas nežino nusipelnusių sporto meistrų Stasio Brundzos, Kastyčio Girdausko, tarptautinės klasės sporto meistro Arvydo Girdausko, Viliaus Rožuko, sporto meistrų Jurgio Šiaud-

kulio, Gailučio Stelmoko ir kitų plento bei žiedo meistrų pavardžių. Tikriausiai nėra reikalo dar sykį vardinti visų prizų, kuriuos šie vyrai laimėjo įvairiausiose tarptautinėse ir sąjunginėse varžybose. Nuo automobilininkų stengiasi neatsilikti motorizuotieji vandens sporto „riteriai“, kurių flotiliją į pergalės veda tarptautinės klasės sporto meistras Vytautas Matulevičius, sporto meistrai Danielius Matulionis, Ričardas Matelionis, Arvydas Bakšys... Geriausias to įrodymas — medaliai ir žiementiniame šalies čempionate. Kaip pastebėjote, kol kas buvo paminėtos tik vyriškos pavardės, nors tai visiškai nereiškia, jog aukštojo sportinio meistriškumo mokykla — grynai „stipriosios lyties“ privilegija. Pavyzdžiui, kaimietė Eglė Nėniškytė ir kapsukietė Birutė Kailiuvienė — kandidatės į šalies rinktinę. Parašiusią jos valdo sumaniau už dažną vyrą ir drąsos tikrai iš nieko nesiskolina, nors tokių prityrusių sportininkų, kaip Stasio Civilio, Sauliaus Vaiškevičiaus, kurie savo asmeninėje sąskaitoje turi daugiau kaip po 2000 šuolių, Rimo Kasčiūškevičiaus (daugiau kaip 1500 šuolių) pavyzdys ir patarimai praver-

čia ne tik moterims, bet ir jauniems kolegoms vyrams.

Tik ketvirtį metų žinomas šios mokyklos adresas, o jau kiek garsių vardų, kiek pasiekimų... Jūs gali puikiai iliustruoti dar vienas skaičius — per tokį trumpą laiką parengta apie 50 sporto meistrų, 45 kandidatai į sporto meistrus.

Aukštojo sportinio meistriškumo mokykloje dirba 19 etatinių ir 20 trenerių-antraeilininkų.

[Iš ataskaitos]

Kitą sykį, su pagarba tardami žinomo sportininko pavardę, net nesusimąstome apie žmones, prisidėjusius prie jų laimėjimų gal ne kiek nemažiau. Jie, tie žmonės, dažnai beveikią likti šešėlyje, jų mintys ir darbai mažiau pastebimi lenktynių metu ar ugnies linijoje. Treneris...

Jau sakiau, kad mažą Kuršėnų miestelį senokai garsina „lapių medžiotojai“. Ir tikriausiai tik šios sporto šakos specialistai žino, kiek laiko ir jėgų radijo sportui atiduoda vietos vidurinės mokyklos mokytojai, treneriai antraeilininkai V. ir R.

Fabijonavičiai. Tokie žmonės verti atskiros apybraižos, ir tokių žmonių aukštojo sportinio meistriškumo mokykloje ne vienas ir ne du. Automobilininkus į pergalės veda LTSR nusipelnęs treneris Algirdas Čipkus, motociklininkus — Romas Petkevičius, parašiutininkus — Janina Brundzienė, motorlaivių sporto mėgėjus — Algimantas Bakšys... Dauguma jų — palyti geri sportininkai, nors toli gražu ne visuomet iš čempiono išauga puikus treneris. Šia prasme SDAALR mokyklai, galima sakyti, pavyko. Lygiai taip pat pavyko, kad jai vadovauja energingas direktorius, respublikos nusipelnęs treneris Staslovas Ramoška.

...

...Kvapą gnaužiantys kelio virazai, spalvingi parašiutų kupolai padangėje, ištvėrmės ir vikrumo reikalaujanti karinės taikomosios daugiakovės trasa. Ir visur — žmonės. Dažnose varžybose prie sportininko pavardės pridėdama — Karinių-techninių sporto šakų ASMM. Tai žmonės, atstovaujantys mokyklai, kurios istorija dar tik prasideda.

A. BUDRYS

NUOTRAUKOSE: Vilniaus SDAALR aukšto sportinio meistriškumo mokyklos sportininkai treniruotėse ir varžybose.

M. KURAIČIO nuotr.

Teigiami poslinkiai — kelio pradžia

Siandien Tarybų Lietuvoje kaip niekad anksčiau tankus aviacijos sporto klubų tinklas, tad ir jaunimui sudarytos visos sąlygos tobulintis pamėgtoje aviacijos sporto šakoje, stiprinti save fiziškai, grūdinti valią. Nėra abejonų, kad toji šiuolaikinio jaunimo dauguma, kuri didesnę laisvalaikio dalį praleidžia klubų aerodromuose ir avia-modelizmo dirbtuvėse — palankiai išsiskiria iš savo bendramečių ir techniniu išprusimu, ir sveikata, ir tokiomis moralinėmis savybėmis kaip drąsa, darbštumas, pareiškimas. Visa tai ir yra reikalingiausia žmogui, kur jis besidarbuotų, kokiam tikslui save beruošytų. Tame tarpe ir švenčiausiai savo pareigai atlikti — Tėvynei ginti.

Tad savaime aiški ta didžiulė atsakomybė, kuri čia tenka ir klubų vadovams, ir visam kitam personalui: inžinieriams ir technikams, instruktoriams ir treneriams. Lietuvos TSR SDAALR CK prezidiume praėjusių metų rudenį vyko labai rimtas pokalbis apie draugijos aviacinių organizacijų darbą, politinį auklėjamąjį procesą, materialinės bazės stiprinimą, disciplinos gerinimą. Šių reikalų svarstymas buvo labai savalaikis, nes nepaisant nenumatytų laimėjimų aviacijos klubų darbe, ypač sporte, apie ką labai dažnai ir „Sparnuose“ galima paskaičiuoti, trūkumų buvo nemažai. Susilpnėjęs darbas visose anksčiau nurodytose klubų veiklos sferose, atvedė netgi iki keleto skaudžių nelaimių.

Priimti konkretūs nutarimai ir darbų planai buvo rimta sąlyga padėčiai ištaisyti, bet, žinoma, dar daugiau reikalo sėkmė priklausė nuo konkrečių veiklos mastų kiekviename klube.

Dabar, pasižvalgę po respublikos gynybinės draugijos aviacines organizacijas, pastebima, kad jau nemažai nuveikta. Ir jeigu visuose respublikos aviacijos klubuose būtų pasiektas geriausiųjų lygis, galėtume tuo tik pasidžiaugti.

Štai Kauno Jono Žiburkaus aviacijos sporto klube gerai organizuojamas socialistinis lenktyniavimas. Plačiai žinomi šio klubo laimėjimai visos jaunųjų arenose. Ir neatsitiktiniai, nes visas šis darbas čia prasideda nuo pat ištakų, nuo individualaus socialistinio lenktyniavimo. Darbas planuojamas labai pagrįstai ir konkrečiai. Individualiems išpareigojimams paruošti specialūs blankai, atitinkantys darbo specifiką. Lenktyniavimo viešumas ir konkretumas duoda puikių rezultatų, ir visa tai sudėjus, gauname įspūdingą klubo darbų sumą, o klubo viršininko A. Jonušo veikla įvertinta Tautų draugystės ordinu.

Klaipėdos ATSK sėkmingai dirbama su jaunimu, besiruošiančiu tarnybai Ginkluotosios Pajėgose. Kasmet ne vienas klubo auklėtinis sėkmingai įstoja į karinės aviacijos mokyklas. Iš telšiečių galima pasimokyti, kaip efektyviai panaudoti tokią seną ir išbandytą auklėjimo formą, kaip kovos lapelis. Operatyvus ir vaizdingas

kiekvienos skraidymų dienos rezultatų paskelbimas dar labiau pakelia kasdieninio darbo efektyvumą.

Politinį auklėjamąjį darbą labai pagyvina vaizdinė agitacija. Ryški, skoninga, patraukli — tokia, kokia ji yra Akmenės ATSK. Vertintinos ir šio klubo pastangos steigiant ir globojant aviatoriaus A. Griškevičiaus namą-muziejų Viekiškuose. Lankantis klube, gražia įvente buvo baigiama renginių savaitė, skirta TSRS oro laivyno dienai.

Šiauliečiai pagrįstai gali didžiuotis klubo Lenino kambariu, plačiai žinomos pamečiūčių pastangos dirbant su jaunimu. Auklėjamajam darbui gražiai panaudojamos šlovingos aviacijos pulko „Normandija—Nemunas“ tradicijos Alytuje. Šio miesto 2-os vidurinės mokyklos jaunieji pėdsekiai, Alytaus ATSK darbuotojų paradedami, paruošę labai įspūdingą ekspoziciją. Pagyrimo verta ir šio klubo vaizdinė agitacija.

Tačiau nesunku pastebėti, kad giriant vieną ar kitą klubą už tam tikrus laimėjimus, jie ribojasi didesne ar mažesne veiklos dalimi, bet ne visais jos komponentais kartu. Tad darbo dar yra daug. Ir imkime jo nealidėliodami, nes gerieji pavyzdžiai visai šalia.

Bendras trūkumas visų klubų darbe tas, kad per mažai akcentuojama mūsų patriotinės draugijos veiklos specifika. Juk ir geriausi sportiniai rezultatai nėra galutinis šio darbo tikslas, o tik priemonė sėkmingai vyk-

dyti mums keliamus patriotinius uždavinius socialistinės Tėvynės gynybai stiprinti.

Politis auklėjamasis darbas nėra trumpalaikė vienkartinė kampanija, tačiau nevalia neatsižvelgti ir į kalendorines datas. O štai iš Naujosios Akmenės nuvykus į Biržus nemaloniai nuteikė kontrastas — vienur aviacijos įventė pažymima deramai, kitur visiškai tyla.

Krinta į akis ir nepakankamas turimų techninių priemonių panaudojimas auklėjamajame darbe. O jų mūsų klubams juk nestinga. Garso įrašai, diapozityvai tik pagyvintų šios rūšies veiklą. Kapusuko ATSK yra sukurtas filmas apie šio klubo parašiutininkus, tačiau be jų pačių, atrodo, daugiau niekas filmo nematė.

Trūkumai auklėjamajame darbe daro nemažą tiesioginį poveikį ir disciplinai klubuose, ir skraidymų saugumui, taigi ir bendriems viso darbo rezultatams. Nepakankamai dirba šalinant visas prielaidas nelaimėms įvykti klubai Biržuose, Šilutėje, Telšiuose, Kaune ir Alytuje. Aplaidumo pavyzdžių atskleista Vilniaus aeroklubo veikloje.

Vertinant poslinkius, įvykusius respublikos SDAALR aviacinėse organizacijose per praėjusius metus, matyti, kad daug kur dirbama reikiama linkme ir teigiami rezultatai jau pastebimi. Tačiau tai tik didelio darbo pradžia. Įtvirtinti pirmuosius laimėjimus ir žengti toliau, perimti viską, kas geriausio sukaupė pas kaimynus ir kūrybiškai pritaikyti savo organizacijoje — pirmutinis visų uždavinys.

M. BREGINAS,
LTSR SDAALR CK
pirminės partinės
organizacijos sekretorius

LIEKA VIS MAŽIAU

Mes įpratę sąjunginiuose čempionatuose mūsų respublikos sklandytojus visada matyti prizininkų gretose. Sėkmingais jų startais galime pasidžiaugti ir šiais metais. Oriole vykusiame Tarybų Sąjungos pirmos lygos sklandymo čempionate, kuriame startavo 23 sportininkai (tarp kurių — 5 moterys), mūsų klubai laimėjo dešimt medalių iš 36: vilniečiai A. Stašaitis, atiteko po vieną aukso bei sidabro ir du bronzos, kauniečiai A. Rukui — po vieną aukso, sidabro ir bronzos, vilniečiai A. Beržinskui — vienas aukso, kauniečiai

V. Sabeckui — vienas sidabro, o prieniškiui E. Lasauskui — vienas bronzos. Visi aukščiausi apdovanojimai iškovojo atskiruose pratimuose. Bendroje varžyboje įskaitoje pirmąsias vietas ir absoliučią šalies čempionų aukso medalius iškovojo maskviečiai L. Kuznecova (surinko 4713 taškų) ir O. Pasečnikas (4733). Sidabro medalį įteikti Estijos sklandytojai E. Lan (4568) ir Ukrainos sportininkui J. Rudenskui (4730), o trečiosios vietos atiteko kišininiovietai L. Kliujevui (4008) ir A. Rukui (4688).

Čempionato dalyviai rungtyniavo penkiose greičio rungtyse, tame tarpe įveikiant didesnius kaip 500 km maršutus trikampiu. Skraidoma buvo su sklandytuvais „Lietuva“ bei „Jantar standart-2“.

O štai kaip mūsų klubai išsirikavo susumavus visų pratimų rezultatus: 4. R. Stašaitis, 3. A. Rukas, 5. V. Sabeckis, 7. A. Beržinskis, 10. E. Lasauskas, 17. S. Smilgevičius. Užimtos vietos būtų nebologos, jeigu ne... septynioliktoji. Vilniečiai S. Smilgevičius dabar turės atsisveikinti su pirmąja lyga,

kurioje, kaip žinoma, rungtyniauja visi geriausi Tarybų Sąjungos sklandytojai. Ir labai apmaudu tai, kad stipriausiųjų gretose kasmet mūsų lieka vis mažiau. Pernai iš pirmosios lygos dar pasitraukė kauniečiai R. Garbutė, V. Šliumba ir vilniečiai V. Mikalauskas, o štai į pirmąją lygą iš antrosios jau kelinti metai niekas nesugeba įkopti. Manychiau, kad tai turėtų būti jaudinantis signalas ir respublikos rinktinės, ir aviacijos sporto klubų treneriams.

A. VIDEIKIS

Šaukinys girdimas vis plačiau

Viena seniausių Kauno „Politechnikos“ technikos sporto klube yra radijo sporto sekcija, pažyminti savo veiklos 25-metį. Būrelis entuziastų, kurių branduolį sudarė A. Šliavas, E. Laurušonis, S. Navickas 1956 m. savo jėgomis pasigamino siųstuvą, išskėlė anteną, pritaikė mėgėjiškiems tikslams ryšinį imtuvą. Pirmą kartą eterį pasigirdo instituto kolektyvinės radijo stoties šaukinys UP2KNP. Baigusius institutą keisdavo nauji nariai, pasiryžę pažinti eterio paslaptis. Metai iš metų augo užmezgamų ryšių skaičius, tobulėjo technika, gerėjo rezultatai. Pirmas garsus laimėjimas buvo iškovotas 1964 m., kuomet KPI trumpabanginių komanda tapo TSRS pirmenybių nugalėtoja.

Įvertinę savo galimybes, instituto radiškai nutarė šturmuoti dar didesnes aukštumas. 1966 m., padedant SDAALR respublikiniam komitetui bei remiant instituto rektoratui, buvo organizuota pirmoji mūsų šalyje ekspedicija į Gruziją dalyvauti neoficialiose pasaulio pirmenybėse. Varginančios buvo tos 48 valandos, kurių metu ekspedicijos operatoriai rungėsi eterį su viso pasaulio trumpabangininkais. Tačiau viską atpirkio džiaugsmas, sulaukus žinios apie pergalę. O 1969 m. prie šalies ir pasaulio čempionų titulų instituto radiškai pridėjo ir Europos čempionų vardą.

Radijo sekcijos nariai neapsiriboja vien tik darbu eterį. Jie daug prisidėjo prie radijo sporto populiarinimo respublikoje. Aktyviai dalyvaudami respublikos radijo sporto federacijos veikloje, KPI atstovai daugelį metų leidžia informacinę medžiagą apie radijo sportą, organizavo sportines-technines kon-

ferencijas. Didelę naudą davė reguliariai eterį rengiami radijo mėgėjų trafikai, kurių metu buvo keičiamasi informacija apie varžybas, jų rezultatus, dalijamasi darbo eterį ir aparatūros konstravimo patyrimu. 1965 m., pažymint Tarybų valdžios Pabaltijyje atkūrimo 25-ąsias metines, KPI trumpabanginių iniciatyva buvo surengtas pirmasis Pabaltijo čempionatas SB-65 devizu „Baltijos jūra — taikos jūra“. Šios varžybos tapo tradicinėmis ir šiandien pasižymi dideliu populiarumu.

Daugelį, nežinančių trumpabanginių varžybų specifikos, stebina itin ilgi rezultatų suvedimo terminai. Iš tiesų, teisėjų kolegijoms tenka išstisus mėnesius tikrinti dalyvių ataskaitas, kurių per stambaus masto varžybas prisirenka šimtai ir net tūkstančiai. Kaip padėti teisėjams? Būsimieji inžinieriai rado išeitį: į pagalbą pasitelkė elektroninę skaičiavimo mašiną. 1971 m. pagal iš anksto sudarytą programą instituto skaičiavimo centre ESM „Minsk-22“ pirmą kartą radijo sporto istorijoje paskelbė Pabaltijo pirmenybių nugalėtojus. Tai, ką žmonės būtų atlikę per keletą mėnesių, „elektroninis teisėjas“ padarė per keliolika valandų.

Pastaraisiais metais greta KPI išaugo stiprus radijo mėgėjų centras Šiaulių televizorių, Vilniaus radijo komponentų bei Jonavos azotinių trąšų gamyklose. „Didžiosios ketveriukės“, kaip ją vadina respublikos trumpabangininkai, radijo stočių šaukiniai kasmet figūruoja pasaulio, Europos ir šalies čempionatų nugalėtojų ir prizininkų tarpe. Vaizdžiai apie šių kolektyvų pajėgumą byloja pastarųjų metų Europos čempionatai, kuomet visos keturios komandos pasidalija prizines vietas pirma-

Kolektyvinėje radijo stotyje susitiko sporto meistrai A. Pipiras ir A. Vingrys (priekyje).

V. VARNO nuotr.

jame šešetuke. Nemažas ir KPI radijo sekcijos auklėtinių indėlis į šias pergales. Visam mėgėjiškam pasauliui gerai žinomi mūsų technikos sporto klubo auklėtinių tarptautinės klasės sporto meistrų A. Kregždės, J. Ignoto, V. Zalnerausko, A. Nazarovo ir V. Vašeikio šaukiniai, kurie sėkmingai startuoja įvairaus masto varžybose, rodo pavyzdį jauniems eterio draugams.

Lietuvos TSR SDAALR Centro komitetas ir LTSR aukštojo ir specialiojo-vidurinio mokslo ministerija pavedė „Politechnikai“ ruošti radijo sporto trenerius. Baigę institutą radijo sekcijos nariai kartu su inžinieriaus diplomu gauna visuomeninių profesijų fakulteto baigimo pažymėjimą, kuris juos įpareigoja ir dirbant respublikos liaudies ūkyje nepamiršti pamėgtos sporto šakos, aktyviai prisidėti prie tolesnio radijo sporto išvystymo mūsų respublikoje.

Kasdien KPI Elektronikos rūmuose, kur įsikūrusi radijo sekcija, susirenka gausūs būrys studentiško jaunimo. Kartu su trumpabangininkais J. Urbonu, A. Nargėlu, V. Matulaičiu, čia galime sutikti „lapių medžiotojus“ J. Abra-

mavičių, A. Serkšną, TUB entuziastą A. Beinorą, besiruošiančius naujiems startams. Vadovaujami ketvirtakursio R. Strolios, prie magnetofonų palinkę margina raidžių ir skaičių stulpeliais popieriaus lapus tie, kam prie širdies radiogramų priėmimas ir perdavimas. Reguliariai vyksta teoriniai užsiėmimai varžybų taktikos ir aparatūros konstravimo klausimais. O kiekvieno mėnesio pirmąjį ketvirtadienį, pagal nuo seno nusistovėjusią tradiciją, aptariami praėjusių startų rezultatai, pasidalijama veiklos naujienomis bei numatomi planai ateičiai. Susirenka visi: ir tie, kurie dar tebeštudijuoja institute, ir tie, kurie jau dirba miesto įmonėse. Aktyviai sekcijos veikloje dalyvauja ir instituto darbuotojai G. Lučinskas, A. Duchavičius, A. Pipiras, darbo veteranas pensininkas V. Varnas. Visi jie — ir sekcijos senbūviai, ir jaunimas — kupini ryžto ir ateičiai siekti aukštų sportinių rezultatų, išlaikyti gražias KPI radijų tradicijas.

A. MACAS,
TSRS tarptautinės klasės
sporto meistras,
TSK „Politechnika“
tarybos pirmininkas

IR DĖL PRIZO, IR DĖL ČEMPIONŲ MEDALIŲ

Pagal seną tradiciją respublikinėse lakūnų aukštojo pilotazės varžybose Dariaus ir Girėno prizui laimėti dalyvauja taip pat Leningrado ir Ukrainos pilotazinininkai. Vasaros pabalgoje Kapsuke surengtose žiose varžybose, kur mūsų sportininkai kovojo ir dėl respublikos čempionų medalių, dėl taurės sportinę

kovą kartu vedė ir seni bičiuliai leningradiečiai bei ukrainiečiai. Startavo po dvi Vilniaus ir Leningrado ekipas bei po vieną Kauno ir Ukrainos kolektyvą. Buvo atlikti keturi pratimai. Tarp dešimties geriausių pilotazinininkų aukščiausią įvertinimą už atliktas pilotazines figūras lėktuvu JAK-50 privalomame ir neži-

nomame kompleksuose gavo vilnietis sporto meistras Rolandas Paksas. Jam ir buvo įteiktas pereinamasis Dariaus ir Girėno prizas.

Rolandas geriausiai rungtyniavo ir Tarybų Lietuvos čempionate, laimėjęs tris pratimus iš keturių, tuo pačiu iškovodamas absoliutaus respublikos aukštojo pilotazės čempio-

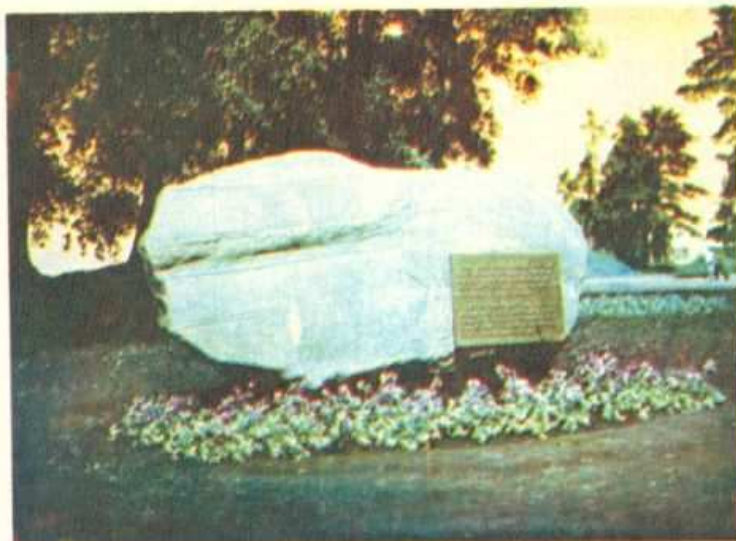
no vardą. Už pirmą (privalomą) pratimą aukso medalis buvo įteiktas kauniečiui sporto meistrai L. Joniui, kuriam absoliučioje įskaitoje atiteko antroji vieta.

Komandomis daugiakovėje nugalėjo Vilniaus pirmoji rinktinė.

V. JUOZENAS

Gyva atmintis

Didvyriškų kovų su fašistiniais okupantais puslapius į Didžiojo Tėvynės karo istoriją įrašė „Normandijos-Nemuno“ pulko lakūnai, kurių kovų ir pergalių kelias vedė per Lietuvą. Prancūzijos lakūnų, kovojusių petys petin su tarybiniais kariais, žygdarbiams, forsuojančiam Nemuną, jamžinti, rugpjūčio 4 d. Alytuje, prie Aviacijos techni-

A. ARBAČIAUSKO nuotr.

kos sporto klubo aerodromo, kur karo metais bazavosi pulkas, buvo atidengtas memorialinis paminklas. Ant didžiulio Dzūkijos laukų akmenų pritvirtintoje metalinėje lentoje iškalti žodžiai visada primins, kad „1944 m. rugpjūčio—rugsėjo mėnesiais šiame aerodrome buvo dislokuotas ir iš čia vykdė kovines operacijas prieš fašistinę Vokietiją „Normandija—Nemunas“ aviacijos pulkas“.

Paminklinio akmenų atidengimo iškilmės sutapo su sąjungininkų Internacionalinės draugystės klubo „Normandija—Nemunas“ dvyliktuoju sąskrydžiu, kuris kaip tik rugpjūčio pirmomis dienomis buvo surengtas Alytuje. Jame dalyvavo 35 delegacijos iš vienuolikos respublikų.

Internacionalinės draugystės klubas „Normandija—Nemunas“ turi neilgą, bet

Varžybu arena — visa šalis

Žurnalo „Radijo“ vyriausiasis redaktorius Anatolijus Goročovskis, vadovavęs drauge ir šiam nepaprastam įgėgų išbandymui, pasakė trumpai, bet aiškiai:

— Tokios oficialios trumpųjų bangų radijo mėgėjų akivaizdinės varžybos rengiamos pirmą kartą ne tik mūsų šalyje, bet ir... pasaulyje!

Ką ir bekalbėti. Trumpabangininkų Tarybų Sąjungoje — per 500 tūkstančių, o startuoti ėeriusiems, drauge, vienodomis sąlygomis neteko iki šiol niekada. Tad bandymas surengti tokias varžybas Giruliuose sukėlė suprantamą susidomėjimą. Paprastai trumpabangininkų gyvenime po eilinių varžybų, rezultatų tenka laukti kartais ir pusmetį. O čia... Įsirengę burtų kelių skirtą vietą, pasistatę aparatūrą bei antenas, pradėjo darbą eterijoje, ir... jau po kelių valandų žinojo, kas ką laimėjo.

Tiesa, nebuvo viskas taip paprasta. Atvykus į varžybų vietą, visų pirma teko savo techniką — radijo stotis bei antenas — pateikti priekabiai ir labai kompetentingai techninei komisijai, kuriai vadovavo LTSR valstybinės elektros ryšių inspekcijos viršininkas V. Paškevičius. Ši patikrino, ar nė viena stotis neviršija varžybų nuostatais numatyto 200 vatų galingumo, ar antenos nesveria daugiau kaip 50 kg. Maža to. Kaip sako radi-

jo sporto mėgėjai — „galvočių“ mūsų šeimoje pakanka“. Ir štai, kad šie „galvočiai“ pernelyg nepasiduootų lakiai vaizduotei ir išradingumo menui, teisėjai priėmė į savo sudėtį dar ir „automatinį teisė-

ją“. Persidirbinsi po techninės kontrolės savo stotį, kad ji taptų galingesnė už leistiną, ir per varžybas jis — apribojimų saugotojas — išjungs radijo aparatūrą. Bėk tuomet prie skydo, įjunk jį iš

naujo, mažink galingumą. O laikas nenumaldomai bėga... Juk kiekvienai komandai, kurią sudaro du dalyviai, duota tik 120 darbo minučių — po 60 kiekvienam...

Nė, pasikliauti vien apskurumu bei laime nebuvo galima. Viskas iš anksto numatyta: atstumas tarp komandų 100—200 m, šalia Morzės abėcėlė su visa šalimi ryšius

Tarybų Lietuvos radijo trumpabangininkai (iš kairės į dešinę) V. Zalnerauskas ir T. Misiūnas varžybų metu.

A. VASINAUSKO nuotr.

gražią istoriją. Pirmuosius draugystės žiedus jis išskleidė prieš dvidešimt metų Oriole, žemėje, kur kovų krikštą Didžiąjame Tėvynės kare gavo ir 16-oji Lietuviškoji divizija. Oriolo jaunieji pėdsekiai, vadovaujami O. Malinčenkos, išaiskino kautynėse prie Oriolo žuvusius prancūzų lakūnus, pradėjo rinkti medžiagą apie pulką „Normandija — Nemunas“. Laiškai atkeliavo ir į Alytaus 2-ąją bei Vilkaviškio rajono Želsvelės mokyklas, Alytaus aviacijos technikos sporto klubą, kur, kaip sužinojo orioliečiai, surinkta daug medžiagos apie „Normandijos—Nemuno“ pulką, jo didvyrišką kovų kelią, įrengti memorialiniai stendai ir muziejai. Užsimezgė draugystė išsiplėtė ryšiai su kitų vietų, pro kurias ėjo pulko kovų kelias, komjaunuoliais, įvai-

rių mokyklų jauniaisiais pėdsekiais. Kad šis patriotinis darbas turėtų didesnę poveikį jaunimo auklėjimui, ir buvo nutarta organizuoti Internacionalinės draugystės klubą „Normandija—Nemunas“, rengti šio klubo sąjunginius sąskrydžius, kviešti į juos buvusius pulko kovotojus iš Tarybų Sąjungos ir Prancūzijos. Sąskrydžiai ir rengiami tose vietose, kur karo metais bazavosi pulkas. Šiame XII sąskrydyje dalyvavo buvęs pulko „Normandija—Nemunas“ vyriausiasis aviacijos inžinierius, dabar šio pulko veteranų komiteto pirmininkas pulkininkas Sergejus Agaveljanas, buvęs aviatechnikas Aleksandras Vasiljevas ir pulko štabo viršininko pavaduotojas Michailas Profateliukas. Į sąskrydį ir paminklinio akmens atidengimą taip pat atvyko

Alytaus miesto vadovaujantys partiniai ir tarybiniai darbuotojai, gausus būrys jaunimo. Įvykusiame mitinge kalbėjo LKP Alytaus miesto komiteto antrasis sekretorius P. Aleksandravičius, miesto LDT vykdomojo komiteto pirmininkas A. Grigaitis, pulko veteranai. Kaip priesakas būti vertais karo didvyrių žygdarbių, kasdieniniu darbu stiprinti taiką, ugdyti internacionalinę tautų draugystę nuskambėjo TSRS karo veteranų komiteto atsakingojo sekretoriaus Tarybų Sąjungos Didvyrio Aleksandro Meresjevo laiškas sąskrydžio dalyviams, kurį perskaitė Sergejus Agaveljanas. Jis sąskrydžio dalyviams taip pat įteikė „Normandijos—Nemuno“ Prancūzijos asociacijos ženklelius, o sąskrydžio šeiminiškams — atminimo suvenyrus.

Prie paminklinio akmens Alytaus jaunimas ir sąskrydžio dalyviai padėklavo eilėraščių apie pulką „Normandija—Nemunas“ lakūnų drąsą ir pasiaukojimą, skambėjo dainos apie prancūzų ir tarybinių karių kovinę draugystę, gimusią ir sustiprėjusią Didžiojo Tėvynės karo mūšiuose prieš bendrą priešą, apie Tėvynę ir taiką.

Sąskrydžio dienomis broliškuose karių kapuose iškilmingai buvo palaidoti Alytaus 2-os vidurinės mokyklos jaunųjų pėdsekių surasto prieš 37-erius metus žuvusio ir kartu su lėktuvu IL-2 iš Augininkų ežero iškelto lakūno palaikai. Didvyrio pavardė kol kas nežinoma. Tad jaunieji pėdsekiai, vadovaujami mokylojo Anano Anuškevičiaus, tęsia ieškojimus.

K. KAZIŪNAS

bandančio užmegzti sportininko ne tik jo partneris — komandos draugas, bet ir teisėjas, magnetofonui padedant registruojantis kiekvieną kontaktą. Maža to, kas 20 minučių teisėjų kolegija skelbia tarpinius rezultatus. Na, o žiūrovai, tankiu ratu apspilę sportininkus, tik ir juda nuo vienos radio stoties prie kitos. Nors...

Tarp 20 kolektyvų jau iš pat pradžių išsiskyrė Tarybų Lietuvos antroji komanda, kurią sudarė Kauno radijo matavimo technikos mokslinio tyrimo instituto vyresnysis mokslinis bendradarbis TSRS tarptautinės klasės sporto meistras Vladas Zalnerauskas ir Jonavos „Azoto“ gamybinio susivienijimo automatizuotų valdymo sistemų skyriaus viršininko pavaduotojas TSRS sporto meistras Tautvydas Misiūnas. Ir ne atsitiktinai.

Visų pirma daugelio sporto mėgėjų dėmesį šis duetas patraukė dėl to, kad pusvalandį iki varžybų pradžios, kai atrodė, jog viskas kuopuikiausiai paruošta, ... užsidedę į aparatūrą. „Kas dabar bus?“ — rūpėjo žmonėms. O buvo viskas labai paprastai: Vladas Zalnerauskas, 1979 metais pripažintas geriausiu mėgėjiškų radijo stočių konstruktoriumi šalyje, savo partnerio Tautvydo Misiūno padedamas, per 22 minutes pašalino trumpo sujungimo padarinius.

Nuaidėjo signalas pradėti varžybas. Telegrafo raktas sukseno be perstojo, puikiai sureguliuota, papildomais filtrais aprūpinta radijo stotis, sugebanti bendroje eterio garsų kakafonijoje bei labai

arti dirbančių kaimynų trukdoma tiksliai atskirti užmegztą ryšį, veikė idealiai. 67 ryšiai užmegzti per Vlodo Zalnerausko darbo valandą. Tautvydas Misiūnas sugebėjo užmegzti net 80 ryšių su radijo mėgėjais visoje šalyje!

Drauge užmezgę iš viso 147 ryšius, Vladas Zalnerauskas ir Tautvydas Misiūnas tapo šių nepaprastų varžybų nugalėtojais, įrodydami, kad dviejų trumpabanginių pasaulio pirmenybių vicečempionui ir penkis kartus Europos čempionui nėra lygių. Net dvidešimčia ryšių nuo jų atsiliko Oriolo atstovai, dar dvidešimčia — trečiosios vietos laimėtojai — Kirgizijos trumpabangininkai. Tad sąjunginio žurnalo „Radijo“ komandiniai apdovanojimai ir įteikti tokia eilės tvarka. O asmeniškai prizai — T. Misiūnui, V. Zalnerauskui ir geriausiai tarp svečių pasirodžiusiam orioliečiui A. Sobolevui (63 ryšiai).

Sėkmingai surengti šias pirmas pasaulyje akivaizdines ir drauge neakivaizdines (turint galvoje patvirtinimus apie ryšį iš įvairių šalies radijo mėgėjų) trumpabanginių varžybas padėjo jų šeiminiškai — varžybų organizacinis komitetas, vadovaujamas Klaipėdos miesto Liaudies deputatų tarybos vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojo M. Gusiutino ir uostamiesčio radijo sporto federacijos pirmininko E. Zigelio. Už tai jiems ir daugeliui organizatorių pagalbininkų — nuosirdus ačiū!

A. SURKUS

P. MOTIEKAITIS GERINA REKORDĄ

Alytuje vykusio respublikos aviacijos sporto klubų aviamodelizmo varžybų metu šiaulietis tarptautinės klasės sporto meistras Petras Motiekaitis dar kartą sėkmingai šturmavo šalies ir pasaulio rekordą savo paties sukurtu hidrolėktuvu su gumos varikliu modeliu. 50 metru distancijoje tiesiųjų aviamodelis išvystė 72,1 km/val vidutinį greitį, kas daugiau kaip 33 km/val. viršija iki šiol maskviečiui V. Miakininui priklausiusį rekordinį rezultatą.

LAISVO SKRIDIMO MODELIAIS — ČEMPIONAI

Rugpjūčio mėnesį Ispanijos mieste Burgose vyko pasaulio aviamodelizmo čempionatas laisvo skridimo modeliais. Puikiai jame pasirodė TSRS komanda, sklendytuvų modeliais iškovojo pasaulio čempionų medalius. Antrą vietą užėmė Čekoslovakijos, o trečią — Anglijos ekipos.

Pasaulio čempionu asmeninėje įskaitoje toje modelių klasėje tapo jugoslavas A. Videnšekas, o sidabro medalis atiteko tarybiniam sportininkui A. Lepui.

Lėktuvų modelių su gumos varikliais klasėje tarybiniam

aviamodeliuotojams sekėsi blogiau — jie užėmė tiksliai 8-tą vietą (iš 27 komandų). Prizines vietas pasiskirstė: 1. Prancūzija, 2. KLR, 3. Olandija. Asmeninėje įskaitoje nugalėjo L. Diuringas (VFR). Iš tarybinių sportininkų geriausiai pasirodė E. Gorbanis liko ketvirtas.

Taimerinių modelių klasėje pirmas tris vietas užėmė: 1. JAV, 2. KLR, 3. TSRS. Pasaulio čempiono vardą iškovojo vengras A. Mecneris, o mūsų šalies atstovas E. Verbickis laimėjo sidabro medalį.

A. PRANYS

Atidavęs pilotui viską

Daug šiltų žodžių Stepui Artiškevičiui paskyrė netrukus išėisiančioje knygoje TSRS aukštojo piloto rinktinės vyr. treneris Kasumas Nažmudinovas. Autorinį knygos egzempliorių, dar kvepiantį spaustuvės dažais, jis dedikavo Janinai ir Astai — Stepo žmonai ir dukrelei.

Galvodamas apie auklėtinius, treneris regėjo tik tokią perspektyvą: Artiškevičius — absoliutus pasaulio čempionas. Ne tik treneris — daugelio aviacinių kraštų specialistai pranašavo jam tą titulą, pasakydavo, jog Stepas — pasaulio čempionas, kuriam per nesusipratimą dar neįteikti apdovanojimai.

„Stepas atvėrė naują aukštojo piloto puslapį“.

„Jo skridimo braižas buvo tarsi nūdienio piloto etilonas, į kuri mes lygiavomės ir kuris visiems — varžovams, teisėjams, reikliausiems žiūrovams — be galo patikdavo“.

„Negalėdavai atsistebėti, kaip tobulai apgalvoti jo pilotaziniai kompleksai“.

„Mokėdavo stebėtinai mobilizuotis per varžybas“.

Tai draugų mintys apie lakūną, lyderį, meistrą.

Kažkas viduje priešinasi, griebiasi apgaulės, ir staiga atitoksti patyręs, jog draugų būryje veltui viliesi pamatyti jį patį. Bet eina dienos, ir gyvenimas kaip prilmta sakyti, nesustoja, o su juo ir aukštasis pilotazas — tokia gyva, gaivališka, atrodo amžinai netverianti savo kailyje būties apraiška. Žinoma, buvo stabtelėta, idant giliau suvokus, ko netekome. Ir pamąčius, kaip gyventi toliau. O dabar TSRS aukštojo piloto meistras jau sugrįžo iš Austrijos, iškovojęs Europos čempionų vardus. Tarsi vykdydamas draugo valią Jurgis Kairys laimėjo privalomą kompleksą, kuris ruošiantis čempionatui rugpjūčio šeštiosios dienos rytinėje treniruotėje buvo lemtingas Stepui.

Pirmąkart per pastaruosius kelis metus šalies lakūnų rinktinė startavo be savo lyderio ir numylėtinio, tačiau komandos pergalė — tai ir Artiškevičiaus nuopelnas. Ir ne tik šis laimėjimas, bet ir būsimi dar ilgai bus siejami su Stepu vardu.

Bergždžiai bandau įtempti atmintį — negi Stepas niekada man nepasakojo apie

kokią nors savo pergalę? Ir, berods, tik dabar suprantu — tikras giliai liaudiškas paprastumas darydavo jį niekaip neišsiskiriantį iš kitų, sykiu dargi nelengvai pastebimą. Bėgalinis kuklumas iš skydas apgindavo jį nuo akinančių žlovės spindulių. Jis nebuvo itin žekus, tačiau noriai kalbėdavo apie skraidymus, draugus, naujo lėktuvo konstravimą, būtiną ugdyti pamainą. Ir toje patraukiančioje kalboje visada jausdavai žinovą, sirgalių, entuziastą, tačiau niekada neprašnekdamas čempionas. Toks buvo Stepas, ir gera būdavo vien nuo žinojimo, kad pasaulyje gyvena toks žmogus.

Kokia aplinka gali taip išauklėti?

Stepas gimė prieš 29 metus tada dar nelabai sočiame kaime, Jonavos rajone. Kai mirė tėvas, Stepui, vyresniam už seserį ir brolį, buvo 12 metų. Jį auklėjo mama, mokykla ir darbas ne pagal vaiko pečius. O netoliese buvo aerodromas, skraidė lėktuvai. Toks, atrodo, tollimas ir žviesus pasaulis.

Kol kas Stepas laukdavo vakarop į kiemą sugrįžtančios kolūkio technikos — gal kas susimylės, ir minutę kitą mašina bus klusni jam. Kiek vėliau mokyklos direktorius retkarčiais nusileisdavo kolūkio pirmininko prašomas išleisti Stepuką iš pamokų — labai trūko mechanizatorių. Prieš akis buvo dar keleri metai vidurinės mokslo ir baimė, kaip nepriims į aviaciją. Kai išleistuvių naktį jiedu su mama ėjo namo, ir Stepas dar sykį atsiduso, mama įsimintingai pasakė: „Jei labai norėsi, vis tiek priims“.

Tokie žodžiai drąsino, tačiau aviacija išties neskubėjo išskleisti jam savo glėbio. Į aviacijos mokyklą stojo kartą, kitą, trečią. Į civilines ir karo. Prieš tarnybą Tarybinėje Armijoje ir po jos. Dvidešimties metų atėjo į Kauno aeroklubą vairuotoju. Sulaukęs savo valandos pirmuoju skridimu stačiai abstulbino visko mačiusį instruktorių, kuris bemaž suprato, kad priekinėje kabinėje sėdi didelis lakūnas.

Žinoma, lakūnui dar reikėjo tapti, bet dabar jau nebebuvė jokių kliūčių — kas yra darbas, jis žinojo taip pat gerai, kaip ir tai, ko reikia

siekti atėjus į pilotazą. Jis kantriai ieškojo savo braižo, o užčiuopęs kaip įmanydamas puoselėjo ir brangino labiau už titulų, už pergalės. Pagarbiai minėdavo pirmąjį instruktorių Romą Pivnicką, o už tai, kad jo piloto padangė nusidriekė ir iki platesnio pasaulio, neslėpė dėkingumo treneriui Pranui Vinickui. Labai vertino draugus, šalies rinktinės trenerį K. Nažmudinovą. Lengvai suartėdavo su žmonėmis — patraukdavo atviras geraširdiškas būdas.

Kažkada, kai Stepui, sparčiai tobulėjančiam lakūnui, pasiūlė dalyvauti varžybose sporto meistro vardui gauti, jis tepasakė: „Nepabėgs“. Prieš akis švytravo ištis viliuojanti perspektyva — kvietimas į šalies rinktinės stovyklą. Skraidyti su pasaulio čempionais. Mokyti ir bręsti. O pasaulio čempionas Igoris Jegorovas, pažiūrėjęs, kaip skrenda naujokas, staiga subruzdavo: „Vaikiniai, metas sudarinėti naujus kompleksus“. Rinktinėje Stepas iškart prabilo savitu balsu, praturtino pilotazą žaismingų akiai, bet itin sudėtingų pilotui figūrų junginiais, ir pilotazas tapo dar labiau patrauklus bei kerintis. Jis neturėjo paslapčių, mielai patardavo, pesidalindavo patyrimu, tačiau sykiu ne tik specialistai, bet ir jis pats jau sunkiai beįstengdavo paaiškinti, kaip jam patisekė paimti aukščiausią piloto žaidimą.

Jo kompleksai buvo labai gražūs, tačiau ne visada pa-

rankūs rinkti taškus varžybose, nes tikimybė dėl menkutes klaidos prarasti juos, lyginant su paprastesniais, lengviau atliekamais kompleksais, kiekvieną kartą būdavo didžiulė. Taškų jis varžovams nedalindavo, labiau retam ir labai retai pavykdavo jų surinkti daugiau, tačiau dėl taškų Stepas niekada neaukodavo skridimo grožio. Buvo įsitikinęs, kad atsargus taškų rinkimas yra nelabai gražus gudravimas. Toks buvo jo požiūris į pilotazą, būdingas tik dideliems meistrams. Jis, ko gero, ir daro žmogų dideliu sportininku. Stepas skraidė pasitikėdamas savo meistriškumu ir taip užtikrintai, kad tuos kompleksus, kurie kitiems stačiai neįkandami, sugebėdavo atlikti nuostabiai švariai.

O titulai, iš tiesų, nepabėgo, patys susirado jį. Absoliutus TSRS čempionas, socialistinių šalių pirmenybių nuolatėtojas, tarptautinės klasės sporto meistras. Jo skrydžiais žavėjosi Vengrijos, Čekoslovakijos, VDR, Rumunijos aerodromuose.

Stepo aistra aviacijai buvo tokia nenumaldoma, kad pertraukose tarp šalies rinktinės stovyklų bei varžybų jis suspėdavo po keliasdešimt kartų išskirti su parašytu, po alinančios piloto treniruotės jis valandų valandas neišlipdavo iš „Vilgos“ — buksyrudavo sklaidytuvus. Pajutęs, jog gali išmėginti dar neįvaldytą skraidymo aparatą, dėl keliolikos minučių skridimo nukakdavo šimtus kilometrų.

Skraidė labai kultūringai, be nereikalingo žaunumo. Pilotas, kaip žinoma, ne vaikų žaidimas, ir Stepas yra įrodęs, kad gali nugalėti ne tik varžovus, bet ir pačias kritiškiausias situacijas.

Taip atsitiko pernai ruošiantis Dariaus ir Girėno taurės varžyboms. Stepas pilotuojamas lėktuvas kilo vertikale tolydžio nustodamas greičio. Kad išlaikius idealiai statmeną liniją, reikia didelio meistriškumo, tačiau kai mašina akimirksniu sustoja lyg praradusi inerciją strėlė, kabinoje reikalingas ne šiaip lakūnas, o asas. Lėktuvas ima kristi stačiai uodega žemyn, lyg pradėtų trauktis prie jos prikabinata įtempta spyruoklė. Kuo didesnis asas, tuo ilgiau toji spyruoklė veiks, tuo ilgesnis bus vertikalus kritimas. Tačiau ateina momentas, kai lėktuvas, paklūsus aerodinaminėms jėgoms, persiverčia, aplekančios oro srovės bloškia žemyn jo nosį. Dar se-

kundės dalimi anksčiau kažkokių intuityvių vairalazdės judesių lakūnas galėjo „pataiti“ lėktuvui, kaip verstis — ant nugaros ar į priekį. Turi pilotas daug darbo ir paties mosto akimirka, tačiau kai išgirsti sparnų smūgį į orą (ne toks tas oras skystas!) bent jau fizinis pojūtis toks, jog esi kabinoje visai nereikalingas. Tik į pečius įsirėžę diržai neleidžia tuo galutinai įsitikinti.

Stepui tuo metu atsisėdę diržų užraktas. Kaip vėliau paaiškėjo — gamybinis brokas. Išmestas iš sėdynės Stepas galva, pečiais, nugara trenkėsi į gaubtą. Lėktuvas krito mosuodamas nosimi į sieninio laikrodžio švytuoklę, ir Stepas atsimušė į prietaisų lentą. Čia jam grįžo mintis, tiesa, jis dar nieko nematė. Prieš akis plaukė kažkokia raudona migla, tačiau ranka daugiau nesamo-ningai, nei apgalvotai užčiuopė variklio valdymo svirtį ir nustumė ją pirmyn.

Lėktuvas truktelėjo, ir Stepas įkrito į sėdynę. Dešinė tuokart užgriebė vairalazdę. Nepaslanki mintis stukseno kažką apie likusį aukštį. Verkiant reikėjo praregėti, pamatyti žemę ir lėktuvo padėtį ore. Vildamasis, kad oro srovė ištrauks kabinoje tvyrančią miglą, jis atidarė gaubtą ir rizikuodamas, kad akys galutinai aptems nuo baisaus skausmo nugaroje, giliau įkvėpė. Gaivus oras padėjo, ir jam dingtelėjo, kad praregėta labai laiku... Jis pranešė skraidymų vadovui baigęs darbą, nieko neatsakė į šio nusistebėjimą, kad trumpai skraidęs, ir pasuko link tūpimo ženklų. Prieš žemę uždarė gaubtą, bet čia pat jį vėl pravėrė — akyse temo. Ligoninėje jis neužsibuvo — už kelių dienų prasiėdėjo Dariaus ir Girėno taurės varžybos, ir Stepas laimėjo keturis pratimus iš keturių.

Deja, atsitinka ir taip, kad piloto meistriškumas nebe-

tenka jokios reikšmės. Kažkoks absurdiškas lemties nuosprendis.

Stepas labai daug ko nesusėjo. Nespėjo apginti Leningrado civilinės aviacijos akademijoje diplominio darbo. Nesuprojektavo to išsvajoto pilotaziinio lėktuvo. Neišbandė daug puikių lėktuvų. Ir netgi dukrelę, kurią nedrąsiai paėmęs ant vyriškų rankų pavadino sklandytoja Asta, jis tematė šešias dienas.

Liaudyje išmintingai pasakyta, kad žmogaus gyvenimo vainikas yra atminimas apie jį. Dabar jau kitaip neužpildysi tos tuštumos, kurią mes dar daug kart patirsime, kai užsimiršę vėl pasigesime Stepas savo tarpe. Tik jo atminimu. Ir ne vien sielos virpesiu, mintyse grąžinant jį į draugų būrį. Pilotas, kuriam jis atidavė viską, įamžins Stepas atminimą Artiškevičiaus laure.

E. GANUSAUSKAS

KLUBAI IR AVIAMODELIZMO SPORTAS

Spalio pradžioje Alytuje rungtyniavo respublikos aviacijos sporto klubų aviamodeliuotojai. Keturias dienas Alytaus ATSK aerodromas buvo pilnas įvairiausių skraidančių modelių. Pirmieji į startą stėjo sportininkai, rungtyniaujantys kordiniais ir radiju valdomais sklandytuvų modeliais. Jau po pirmo turso išryškėjo du lyderiai kordiniais figūrinio skraidymo modeliais — tai respublikos čempionas vilnietis V. Rimkaitis ir čempionato prizininkas klaipėdietis V. Vasilaiuskas. Nugalėjo pastarasis. Sklandytuvų modeliais dau-kiakovėte geriausiai skraidė panevėžietis E. Dziurčius.

Skaitlingiausios buvo varžybos laisvo skridimo modeliais, kadangi vienu kartu sportininkai rungtyniavo visose trijose modelių klasėse. Sklandytuvų modeliais geriausiai pasirodė vilnietis A. Ragaišis, lėktuvų modeliais su gumos varikliais nugalėjo respublikos čempionas panevėžietis V. Kaunie'is, o trimeriniais modeliais — kaunietis D. Babenskas.

„Oro kautynių“ varžybos buvo labai aukšto lygio, nes susitiko šalies čempionato komandos nugalėtojos ekipažai. Geriausiai sekėsi vilniečiams G. Kašubai su P. Kirka. Kordinių lėktuvų modelių

klasėje nugalėjo vilnietis P. Akinis.

Į lenktyninių modelių finalą iškopė V. Šidlauskas — J. Olekas (Vilniaus aeroklubas), V. Narkevičius — V. Rudokas (Vilniaus ATSK) ir kauniečiai G. Orlovai — A. Rimkus. Išvardinta eilės tvarka jie ir pasiskirstė vietomis.

Radiju valdomais figūrinio skraidymo modeliais nugalėjo vilnietis A. Narkevičius, kuris vienintelis atliko figūrų kompleksą.

Komandos vietomis pasiskirstė taip: 1. Vilniaus

aeroklubas (52 tšk.), 2. Kauno ASK (57), 3. Panevėžys (69), 4. Klaipėda (71), 5. Vilniaus ATSK (80), 6. Alytus (81), 7. Šiauliai (84), 8. Prienų ESAG (85), 9. Akmenė (87), 10. Šilutė (92), 11. Biržai (93). Varžybose nedalyvavo Kapsuko ir Telšių ATSK komandos. Šie du klubai — vieninteliai respublikoje, kuriuose visai nekultivuojamas aviamodelizmas.

Siomis varžybomis baigėsi 1981 m. pagrindinių respublikinių aviamodelizmo varžybų sezonas. Jis parodė, kad

Startui ruošiasi G. Kašuba ir P. Kirka.

J. KRIŠČIONO nuotr.

aviacijos sporto klubuose silpnai rūpinamasi aviamodelizmo sporto ugdymu, meistriškumo kėlimo klausimais. Etalinius inžinieriaus aviamodeliuotojo darbuotojus kol kas tėturi Klaipėdos, Panevėžio ir Šilutės ATSK.

Beveik visuose klubuose aviamodelizmo laboratorijoms skirtos labai mažos patalpos darbui, trūksta staklių, mažai dėmesio skiriama radiju valdomų ir kordinių modelių kūrimui, sportininkų, skraidančių jais, ugdymui.

P. ALMINAS

Klaipėdiečių radiju valdomo sklandytuvo modelio sparnų ilgis — 4 metrai.

Lėmė finišo spurtas

Baigiantis automobilių ralio sezonui TSRS čempionate vėl sėkmingai rungtyniavo Lietuvos sportininkai. Šalies čempionais tapo S. Brundza — A. Vadauskas (VIII klasė) bei E. Tumalevičius — P. Videika (X klasė). Respublikos rinktinė užėmė antrąją vietą. Apie pasibaigusį automobilių ralio sezoną „Sparnų“ korespondentui pasakoja respublikos rinktinės treneris A. ČIPKUS.

Šių metų pirmenybėse buvo pakelsta komandinės įskaitos vedimo tvarka. Kokia šių pakitimų esmė!

Pagrindinė taisyklė liko nepakitusi — komandos pasirodymas vertinamas pagal tris geriausius rezultatus, parodytus ne mažiau kaip dviejose automobilių klasėse. Tačiau atsirado ir svarbi naujovė. Jei anksčiau įskaiton buvo imamas galutinis sportininkų, rungtyniaujančių antros grupės automobiliais, rezultatas, tai dabar — rezultatas bet kuriame šių varžybų etape. O jų yra trys. Tuo tarpu visose kitose trijose automobilių klasėse varžomasi tik vieną kartą. Tuo būdu rezultatų lyginamasis svoris tiek antroje grupėje, tiek „standartuose“ išsilygino.

Ką ši naujovė atnešė mūsų respublikos rinktinėi!

Tenka pripažinti, kad naujajai įskaitos vedimo tvarkai mums nepavyko pasinaudoti. Nors antros grupės automobiliais rungtyniavo penki mūsų ekipažai, didelio taškų kraičio jie nesurinko. Vilniečiai V. Rožukas — G. Dovydenas galutinėje įskaitoje buvo vienuoliktą, o kauniečiai A. Jurevičius — G. Firentas — penkioliktą (pastarieji vieningai iš mūsų komandų bandė laimėti visuose trijuose etapuose). Tačiau kadangi šį kartą taškus lėmė ne galutinis rezultatas, galų gale paaiškėjo, kad A. Jurevičius ir G. Firento pirmajame etape užimta penktoji vieta buvo „įskaitinė“ mūsų komandai ir pelnė 76 taškus. Likę 200 taškų po lygiai buvo pelnyti mūsų čempioniškųjų ekipažų, rungtyniausių standartiniais automobiliais.

Estai, mūsų nuolatiniai ir vieni iš pagrindinių varžovų,

antroje grupėje pelnė net 193 taškus ir vėl akivaizdžiai parodė, kad jų rezervai šioje automobilių sporto rungtyje yra labai dideli — varžybas pradėjo net 12 šios respublikos ekipažų. Beje, minėtą taškų kraičį jie jau buvo surinkę po dviejų etapų, tad į trečiąjį, kur kartu buvo vykdomos varžybos ir standartinėse klasėse, jie atvyko jau beveik nugalėtojai. Juk, pavyzdžiui, X klasėje aukso medalį dažniausiai atitikdavo jų ekipažams. O mūsų komandoms visa kova dar buvo priekyje.

Tad kaipgi Lietuvos rinktinėi pavyko šuolis į antrąją vietą!

Nors TSRS čempionate standartiniais automobiliais dalyvavo gerokai gausesnis sportininkų iš Lietuvos skaičius, dar prieš startą turėjome nurodyti keturis ekipažus, kurie respublikai gali duoti įskaitą. Likusieji startavo individualiai. O štai kas buvo mūsų „išrinktieji“: VII klasėje — Z. Balčiūnas — A. Tulevičius, VIII klasėje — S. Brundza — A. Vadauskas bei S. Alesius — S. Liesys, X klasėje — E. Tumalevičius — P. Videika. Anksčiau daugiausia abejonių, žinoma, būtų kilę dėl pastarųjų kandidatūros. Juk „Volgos“ jau daugelį metų mūsų automobilių sporto „Achilo kulnas“.

Tačiau šiemet turbūt nė vienas mūsų ekipažas tiek daug ir taip kruopščiai nesiruošė šalies pirmenybėms, kaip Vilniaus taksio parko at-

S. Brundza.

stovai. Jei pernai E. Tumalevičius TSRS čempionate tebuvo dvyliktas, tai šiemet tikrai buvo pasiruošęs tapti priziniu. Daug pasitikėjimo kėlė ir tas faktas, kad Lietuvos pirmenybėse su „Volga“ jis sugebėjo pasiekti ketvirtą rezultatą absoliučioje įskaitoje. Tiesa, per treniruotes vilniečių ekipažą buvo ištikusi nelaimė, ir galima buvo netgi pagalvoti, kad varžybų trasoje sportininkus kaustys baimė. Tačiau jie pasirodė esą žymiai tvirtesni. Sprendžiant iš jų pasitikėjimo savimi, iš užsispyrimo siekiant savo tikslo, atrodo, kad čempionato aukso medalį jiems patiems tebuvo mažiausia sensacija. Na, o mes, ir tuo labiau mūsų varžovai, atvirai

kalbant, tokios baigties nesitikėjome.

Tuo tarpu S. Brundza ir A. Vadauskas ne tik nugalėjo VIII klasėje, bet, kaip jiems ir dera, parodė absoliučiai geriausią rezultatą. Nors prie Stasio Brundzos pergalių mūsų respublikos sportinė visuomenė ir labai pripratusi, nereikia manyti, kad tokios, sakykim, eilinės pergalės nereikalauja ir fizinių, ir valios jėgų įtempimo. Belieka tik padėkoti prityrusiam meistrai, kad jis labai atsakingai ir didmeistriškai padaro tai, ko iš jo visi tikimės.

O kaip atrodė čempionato margumyne likusieji sportininkai!

Z. Balčiūnas su A. Tulevičiumi buvo aštunti, o S. Alesius ir S. Liesys — devinti. Tad komandinė įskaiton, kaip minėjau pateko A. Jurevičiaus ir G. Firento rezultatas.

Iš individualiai startavusių maloniai nuteikė naujai susibūrusi įgula R. Beresnevičius — J. Židonis, kurie VII klasėje užėmė aukštą penktą vietą. Kartu rungtyniavę V. Kastanauskas — R. Jakštas buvo 28-ti, o V. Makūnas — V. Leckas — 13-ti VIII klasėje. Be konkurencijos buvo leista startuoti I. Charitopulai su A. Gudeliu. Tačiau nors jie ir parodė trečią rezultatą VII klasėje, liko be medalių. Mat I. Charitopula jau buvo

A. Vadauskas.

E. Tumalevičius ir P. Videika.

rungtyniavęs antros grupės automobilium. Ir nors jis dalyvavo vos vieno etapo varžybose Liepojoje, kur trasos netgi nebaigė, neteko teisės nors individualiai startuoti standartinio automobilium ir pelnyti bronzinį čempionato apdovanojimą. O galėjo būti ir taip, kad šis ekipažas pelnytų taškus ir respublikos komandai.

Taigi po visų šių peripetijų geriausiųjų komandų trejetas išsirikiavo taip: 1. Estija — 286 taškai, 2. Lietuva — 276, 3. RTFSR — 263.

Kokios automobilių ralio respublikos rinktinės perspektyvos!

Kaip parodė šių metų startai, reikia daugiau dėmesio skirti startams antroje grupėje. Žinoma, tai reikalauja daugiau darbo ruošiant techniką, daugiau lėšų. Bet įsivaizduokim, kad vienos kurios respublikos sportininkai laimi visus tris etapus. Tada kitoms respublikoms standartiniams automobiliais belieka rungtis tik dėl antros vietos. Be to, antroji grupė, savaime aišku, ir geriausias viso šio sporto veidrodys, ir vienintelis kelias į TSRS rinktinę.

Nenuostabu, kad standartinėse klasėse padėtis respublikoje geresnė. Mes jau kelinami metai ypač akcentuodavome pasiruošimą šiems startams, ir kol kas, galima sakyti, surinkdavome gerą derlių. Be to, Tautų sportakiados var-

žybose ir vėl, tikriausiai, bus rungtyniaujama standartais. Tikimės, kad sėkmingas šių metų pasirodymas „Volgomis“ nebus trumpalaikis blykstelėjimas. Bet vienam ekipažui, neįsivaizduojant šalimais draugo peties, kovoti labai sunku.

O nesėkmės dar gana dažnai lydi mūsų startus. Štai antroje grupėje po dešimties Lietuvos sportininkų startų finišas buvo pasiektas šešis kartus.

Pagrindiniais varžovais lieka Estijos TSR ir RTFSR sportininkai. Ypatingas pakilimas, po tam tikros krizės, jaučiamas Estijoje. Jei mums šiemet įskaitinis buvo rezultatas už penktąją vietą, tai estams net dvi antrosios vietos tapo „atliekamos“. Apie RTFSR sportininkus užtenka pasakyti, kad jų mašinos ruošiamos automobilių gamyklose, o masiškumu šiai respublikai prilygti niekas negali.

Estijoje labai rimtai ruošiamasi priimti TSRS tautų VIII vasaros sportakiados automobilių ralio finalines varžybas. Tad pakartoti 1979 metų pergalę bus labai sunku. Tačiau nevalia iš anksto nuleisti rankų. Taigi belieks ruošti techniką ir save patiems atsakingiausiems startams.

Ruduo dosnus sidabru

V. Tarailė

Kelias mėnesius truko ir automobilių plento žiedinių lenktynių TSRS čempionatas. Kai kuriais automobiliais buvo varžomasi trim etapais (formulės „Vostok“ ir IIL, A-2 grupės VII klasės automobiliai), kai kuriais — tik vieną (A-1 grupės VII, VIII ir X klasių automobiliai). Be to, po vieną kartą buvo rungtyniauta ir formulėmis „Molodionaja“ bei A-2 grupės VIII klasės automobiliais. Tačiau, kaip jau minėjome pra-

ėjusiame numeryje, tai buvo tik individualūs startai, ir nors mūsų šaliai Z. Aleksandravičius bei V. Oleka čia iškovojo bronzos medalius, komandinei įskaitai taškų nepelnė. Plačiau apie sezono startus pasakoja LTSR rinktinės treneris Jonas **SAGATAUSKAS**.

Pirmas klausimas apie tų formulių ir klasių varžybas, kurios vyko trim etapais.

Šie startai mūsų nenudžiugino. Pateiksiu Lietuvos sportininkų rezultatus tokia tvarka (sportininko pavardė bei užimtos vietos Tbilisyje, Kijeve, Rygoje ir galutinėje įskaitoje):

Formulė „Vostok“ — R. Paragys (14, —, 14, 20); R. Nemcevičius (16, 19, 16, 27); G. Neverauskas (—, 27, —, 33).

III formulė — V. Juška (—, 13, 7, 13); R. Domininkaitis (—, 23, —, 29).

A-2 VII klasė — V. Vaišvila (—, 19, 13, 19).

Manau, nenuostabu, kad po pirmojo etapo varžybų Lietuvos TSR rinktinė tebuvo vienuoliktoje vietoje, o ir po to nedaug pakilo aukštyn: po antrojo etapo — į dešimtąją vietą, po trečiojo — į devintąją. Tad ir čia (kaip ir autoralyje) lemiami mums tapo startai standartiniams automobiliais.

Ir vėl analogijai! Juk šios varžybos ir buvo sėkmingiausios šį sezoną!

Taip, jei čempionatas būtų vykdomas tik standartinėse klasėse, respublika būtų buvusi... nugalėtoja. Šiame

V. Savickas.

etape surinkome 325 taškus. O štai artimiausių peisekiotojų rezultatai: Ukraina — 318, Latvija — 299 taškai. Deja, mums tai jau buvo galutinis rezultatas, o kitos respublikos taškų kraitį papildė geriausiais rezultatais iš ankščiau vykusių varžybų ir paliko mus galutinėje penktoje vietoje.

Be apie viską iš eilės. Pirmiausia mūsų standartiniams, norint patekti į čempionato finalines varžybas, reikėjo gerai pasirodyti pusfinaliuose Rygoje. VII klasėje reikėjo patekti į šeštąją. Keturi čia rungtyniavę mūsiškiai šią užduotį išsprendė puikiai ir užėmė visas pirmąsias vietas lochia tvarka: E. Karpis, V. Savickas, E. Ramonas, G. Kupčikas. Aštuntoje klasėje teisę kovoti finale garantavo aštuoni geriausi rezultatai. Ir vėl mūsų pozicijos čia buvo tvirtos — į finalą prasiūžė J. Šiaudkulis, V. Tarailė, J. Malevskis, V. Gudelevičius ir V. Brazauskas. O X klasėje pusfinalyje laimėję laimėję Lietuvos sportininkas. Ir, deja, nesėkmingai.

Finalinės varžybos mums buvo labai sėkmingos, kaip minėjau, komandos atžvilgiu. Be to, pelnyti ir du čempionato medaliai. Sidabro medalius pelnė V. Savickas ir V. Tarailė. Be to, įskaitinius taškus pelnė ketvirtąją vietą užėmęs G. Kupčikas ir buvęs šeštąs V. Brazauskas.

Daug tikėjomės iš kauniečio E. Karpio. Iki tol jam sezonas buvo labai sėkmingas: 4 startai — 4 pergalės. Deja, pačios svarbiausios varžybos baigėsi nesėkme. Nesportiškas varžovo poelgis lenktynių metu, ir mūsiškis nebegalėjo tęsti kovos.

Teigi čempionatui pasiūnėgus, komandos išsiriškio tokia tvarka: 1. Maskva — 370 taškų, 2. RFSR — 364, 3. Ukraina — 353, 4. Latvija — 336, 5. Lietuva — 325.

Kokias mintis apie ateitį žadina pasiekti rezultatai

Galvojant apie komandomis užimtą vietą, manau, nereikia pamiršti, jog pernai respublikos rinktinė tebuvo trylikta. Bet nereikia pamiršti ir to, kad dar ne taip seniai sąjunginėje arenoje būdavo ir nugalėtojai.

Kalbant apie mūsų formulininkų reikalus, visų pirma reikėtų paminėti tokias problemas, kaip trūkumas mašinų komplektavime geros kokybės padangomis ir būtinais agregatais bei dalimis, treniruciu mo stoka (vis labiau atsiliepie savos trasos trūkumas,

transportavimo vargus. Iš mūsų klubų šiuo požiūriu geriausia padėtis „Politechnikoje“, tačiau svarbiais rezultatais šio klubo sportininkai džiugina vis rečiau. Be minėto klubo dirbama dar Jonavos „Azote“, Vilniaus „Kuro aparatūroje“ bei Višio. Tačiau nauja technika kariais patenka visai kitu adresu.

Dar blogesnė padėtis rušiant antrosios grupės automobilius. Dar ne taip seniai turėjome tvirtas pozicijas netgi TSRS rinktinėje, o dabar praktiškai beveik nebedalyvavome vidaus varžybose. Vairuoti, be abejonų, būtų kam, tačiau nėra kuo važiuoti.

Galima tik guostis, jog visa mūsų jėga — standartininkai. Tai teikia vilčių svarbiausiems ateities startams TSRS tautų VIII spartakiados finale. VII klasėje lyderiu lieka E. Karpis. Veržliai įsibrovė į geriausiųjų gretas jonavietis V. Savickas, Patyręs ir stiprus lenktynininkas G. Kupčikas.

VIII klasėje šis sezonas priklauso V. Tarailėi iš Vilniaus „Medžio“. Visose svarbiausiose varžybose jis užlenkė daugkartinį šalies čempioną savo bendrą klubą J. Šiaudkulį. Tikėsimės, kad toki konkurencija duos dar geresnių rezultatų.

Tačiau ko nors tikėtis sekančioje X klasėje šiuo metu neįmanoma. „Volgos“ paliktos saviškai, o toks darbas, aišku, nieko gero neduos. Šiauliuose, tiesa, yra nebloga bazė, ir šio miesto sportininkai jau nebe pirmi metai yra tarp geriausiųjų respublikoje, tad vertėtų ten imtis darbo taip, kad būtų galima siekti pergalų ir sąjunginėje arenoje.

„Ančių metų pirmenybės bus jau generalinė spartakiados repeticija. Tad privalome išbandyti ne tik savo sportinį charakterį ir automobilius, bet ir efektyvumą tos sąveikos, kuri būtina tarp mūsų Aukštojo sportinio meistriškumo mokyklos, klubų, federacijos, Vilniaus autoremonto gamyklos eksperimentinio baro, suinteresuotų ministerijų bei žinybų, visų, nuo ko priklauso galutinis sezono rezultatas. Krizė, kuri buvo ištikusi šią automobilių sporto šaką mūsų respublikoje, jau pradėjo trauktis, ir būtina paspartinti jos likvidavimo procesą.

Yra galimybių, kad finaliniai spartakiados startai vyks rekonstruotame „Nemuno žiede“. Yra galimybių čia sėkmingai pasirodyti. Tad reikia kuo efektyviau išnaudoti šias galimybes.

AISTRA

...DAUGIAU DĖMESIO SKIRTI TECHNINĖMS IR KARINĖMS SPORTO ŠAKOMS, YPAČ... MOTOCIKLŲ... SPORTUI“.

[Iš TSKP Centro Komiteto ir TSRS Ministrų Tarybos nutarimo „Dėl tolesnio kūno kultūros ir sporto masiškumo plėtimo“].

Kai kalbėdamasis su grupės patriotinės draugijos darbuotojų Klaipėdoje užsiminiau, jog tarpe kitų reikalingų esu numatęs pasimatyti su TSRS sporto meistru Algiju Serkšnu, šie, lyg susitarę, atšovė:

— Na ir prisiklausysite žmonių, nusiskundimų...

Susitikęs pažinau įdomų, savo sportinei aistrai nepaprastai pasižventusį žmogų, ir tuo pat metu įsitikinau, kad nelabai gerai klaipėdiečiai pažįsta Algį Serkšnį. O kiti?

KELI BIOGRAFIJOS BRUOŽAI

Uostamiestyje augęs vaikinukas, technikos pomėgio skatinamas, stėjo į pirmąją profesinę technikos mokyklą, pasiryžęs įgyti metalisto tinklojo specialybę. Vienas pirmųjų jis atsiliepė ir į tekinimo specialybę dėsčiusio Jono Palioko pasiūlymą savo rankomis pasigaminti kartus. Algio bei jo grupės draugų triūsas nenuėjo veltui — kartu važinėjo stadione, o po to ir respublikinėse varžybose. Patiko. Treniravosi aistringai, tobulino savo „kūdikį“, kol juo respublikos čempionu tapo. Ko bereikiai? Važinėk, sportuok! O Algis — ne. Per maži jam greičiai. Tad ir atėjo į to paties dėstytojo Palioko vadovaujamą technikos sporto klubą — motociklininkų panorą tapti. Ir tai — visam gyvenimui. Na, o kartas ir šiandien puikus pavyzdys jauniems technikos mėgėjams — po diplomo respublikinėje techninės kūrybos parodoje, mokyklos muziejuje eksponuojamas.

Darbščios Algio rankos netruko prie gautų motociklo rėmų priderinti susirinktą 125 ccm variklį. Juo 1967-aisiais kandidatu į TSRS sporto meistrus tapo. Na o po metų — Serkšnas jau ir

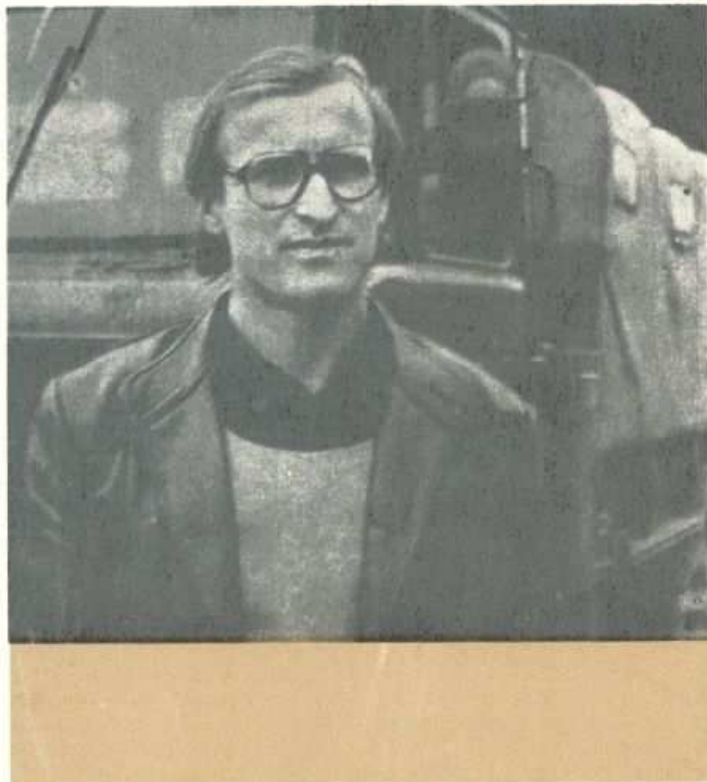
pripažintas motociklininkas, TSRS sporto meistras. Šį gerbingą vardą Algis pateisina, kasmet tapdamas respublikos čempionu. Jis net keturiose TSRS tautų spartakiados dalyvavo! Buvo, beje, ir priverstinis poilsis. 1975 ir 1976 metais jis liko stebėtojo vaidmenyje — po Pabaltijo ir Baltarusijos motociklininkų varžybų Gardine, per kurias gavo sunkią traumą.

Kai kas jau buvo pasišovęs nurašyti iš aktyvaus sporto 1971 ir 1975 metų spartakiadų prizininką. Ir, suprantama, bene viena pirmųjų — žmona Stanislava, kuriai taip įkyrėjo nuolatiniai Algio važinėjimai, laskymai, pinigų švaistymas, tūnojimas dirbtuvėse. Bet... pasveiko, ir vėl ant motociklo.

AČIO, LENINGRADIEČIAI!

Šią frazę Algis Serkšnas taria su ypatinga balso intonacija. Juk, kaip pats kariais pabrėžia, jo meistriškumo „kaltininkai“ — miesto prie Nevos motociklininkai. Pasaulio čempionas Genadijus Moisejevas, daugkartiniai šalies varžybų nugalėtojai Pavelas Riabovas ir Anatolijus Bačkovas — tpi vyrai, kurie, tapę šalies motociklų sporto žvaigždėmis, nepamiršo draugystės, noriai dalijasi savo patirtimi su Algiju.

Algis puikiai prisimena, kaip viskas prasidėjo. Būtent tuometinis respublikos motociklų rinktinės treneris Vitalijus Nadolinskis ėmėsi tollaregės taktikos. Puikiai suprasdamas, kad savo kieme nedaug tepramoksi, jis būdavo, susirenka perspektyvų jaunimą, ir derina jo treniruotes su šalies rinktinės narių ir kandidatų užsiėmimais. Taip vaikinai ne tik mokėsi iš labiau prityrusių, bet ir susidraugavo. O tai ir yra ta didžioji Serkšno meistrišku-

mo paslapčių skrynias, iš kurios po trupinėlių lipdė ir tebelipdo savo žinių bagažą. Ir ne tik jis. Taip pat kiti Nemuno krašto motociklininkai. Kirilas Damjanskis, leningradiečių treneris, nieko neslėpė nuo smalsių Lietuvos vaikų. Mokė taisyklų sėdėjimo, kliūčių įveikimo, o ypač daug padėjo moraliai pasiruošti startams.

Ziūri, būdavo, Algis į Genadijų, Pavelo, Anatolijaus rankomis pernarstomus variklius, pasiklausė kalbų apie savo įgėtomis gaminamus amortizatorius, ir parūpsta namo parvažiuos pačiam pasigaminti, naujų jėgų varikliui įdėti. Juo labiau, kad Algis Šerkšnas šalia sportinio meistriškumo pakopų nuolat žengė aukštyn ir profesinio meistriškumo laiptais — jis šeštos kategorijos tekintojas, šeštos kategorijos elektrikas, pirmos klasės vairuotojas, turintis teisę vairuoti automobilį su priekaba. Atrodė ly, kam žmogui tiek žinių? O praverčia, ypač jeigu žin-

NE VIEN APIE SAVĘ GALVOJA.

Klaipėdos vairuotojų mokyklos vyr. metodistas Algis Šerkšnas jau daugiau kaip dešimtmetį perduoda savo patirtį jaunimui. Pradėjo Okeaninės žvejybos laivyno bazėje, kur jūreivių vaikai

noriai lankė treniruotes. Per ketverius metus keturis kandidatus į sporto meistrus, vieną TSRS sporto meistrą — Julijų Uziųskį — išugdė. Padėjo vaikams, kuo sugėbėjo — ir virino, ir frezavo, ir tekino, ir, svarbiausia, mokė, skiepijo meilę tiems, su kuriais drauge sportavo.

Ko gero ir šiandien Klaipėdos okeaninio žvejybos laivyno bazė būtų geras motociklininkais garsėjusi, jeigu ne atsakingų darbuotojų dėmesio stoka, nepakankamas rūpinimasis motociklininkų reikmėmis. Ne toks žmogus Algis, kad kasdien matydamas vis niūresnius jaunųjų sportininkų veidus, laukytų giedresnių dienų. Perėjo su savo auklėtiniais į miesto technikos sporto klubą. Tik, kaip liaudis sako, ne ką laimėsi vilką į mešką iškeičęs. Tad ir vėl teko lakstyti, ieškoti, kol naujus šefus gavo. Priglaudė motociklininkus vairuotojų mokyklos direktorius Zenonas Dirmonas. Išskyrė boksus, automobilį GAZ-66. Pagal jį klaipėdiečius pažįsta visi Pabaltijo respublikų bei Kaliningrado srities motociklininkai. Pamatė didžiulį sunkvežimį su priekaba atriedant, vadinas Šerkšnas savo komandą į varžybas atvaizavo...

Gera, kad Algio rankomis priimaminta krosnelė, jo išgytas brezentas nuo šalčio bent truputį apsaugo. Juk varžybos ne vien vasarą

vyksta. O ir tų motociklininkų ne viena dešimtis — tik spėk važinėti. Dažnai visi ir nesutelpa... O Klaipėdoje, kad ir kaip keistai tai skamba, iki šiol nėra vaikų ir jaunimo sporto mokyklos! Per pastaruosius šešerius metus Algis išugdė keturis sporto meistrus, 7 kanoistų į meistrus, o kiek atskyrininkų, šalies jaunių varžybų prizininkų! Ko gero, tokiu derliumi nedaug VJTSM pasigirti gali!

Keturiasdešimt du sportininkus veda meistriškumo takais Algis Šerkšnas. Du trečdaliai jų — paaugliai iki 16 metų, kuriuos aistringas plėninio žirgo mėgėjas susianda įvairiausiose uostamiesčio mokyklose. Na, o likę — aukštojo sportinio meistriškumo grupės nariai — Klaipėdos rinktinės dalyviai, placius žinomi sportininkai. Tai 175 ccm motociklų klasėje startuojanti studentė TSRS sporto meistrė Liudmila Bačkova, Baltijos laivų statyklos vamzdininkas TSRS sporto meistras Gediminas Grigas, dalyvaujantis varžybose 250 ccm motociklu, liftų įrengimų remontininkas sporto meistras Vainius Brazys, nepaikiantis nei 250, nei 500 ccm motociklų, Vakarų laivų remonto įmonės remontininkas sporto meistras Olegas Zakalovas, važinėjantis 125 ir 250 ccm motociklais, šios įmonės darbuotojai kandidatai į meistrus Algis Rėliūga (125, 250 ccm) ir Sergejus Kononovas (350 ccm), politechnikumo mokinys Sergejus Pozdniakovas, kuris yra respublikos jaunių rinktinės narys, kiti.

O KIEK TOKIŲ DAR ISAUGSI

Algio diena, skirta motociklų sportui, paprastai trunka 12 valandų. Na, o prieš varžybas ir visas 14. Liaudis sako, jog blogas tas darbininkas, kuris per jam skirtas 8 valandas ir 12 minučių darbo nesugeba padaryti. Gal ir teisingai sako. Bet Algio Šerkšno atžvilgiu šio posakio taikyti negalima. Ypač tai žmogus, ypatingas jo darbas, ypatingi ir poreikiai, rūpesčiai.

Treneris visuomenininkas turi savo pagrindinį darbą. Bet rūpi jam ir motociklų parengimas, o kur treniruotės! Juk mokiniai geriausiai perima prityrusio meistro manierą, sugebėjimus, stebėdami jį trasoje. Tai ir važinavimo stilius, ir kliūčių įveikimas, ir balansavimas kūnu, pagaliau menas skubėti ne

daugiau negu reikia, ne atlati lėkti į priekį akis išdegtus. Juk dažniausiai motociklininkai, kaip ir kitų techninių sporto šakų mėgėjai pralaimi ne dėl to, kad lėtai, o kad neteisingai važiojo, kad technika nešlaikė. Ir žinok, žmogau, kur ir kiek iš jos išspausiti galima, kad neperlenkus. O Algis žino. Štai ir laimi kasmet net po kelis kartus respublikos čempiono vardą. Maža to, ir visa jo vadovaujama bei treniruojama Klaipėdos motociklininkų komanda viena po kitos pergales skina.

1976-aisiais uostamiesčio sportininkai tapo LTSR pirmosios žiemos sportaklados nugalėtojais, po to ne kartą būdavo geriausi tiek žiemos, tiek ir vasaros varžybose, o neseniai iškovojo trečiąją vietą tarp Pabaltijo patriotinės draugijos klubų. Žinant mūsų kaimynų latvių ir estų tradicinius pasiekimus motociklų sporte — tai tikrųjų didelis laimėjimas.

Jeigu nebūtų Šerkšnas reikalavęs, uostamiesčio sportininkai ir šiandien neturėtų savo 5 ha plote įrengtos motociklų krosno trasos. O dabar, žiūrėk, joje jau ir dvi jos respublikinės varžybos surengtos, pirmą ir antrą vietą iškovojo. Na, tarkim dar netobula ši trasa — neelektrifikuota, neradiofikuota, nėra šalia pastato, dirbtuvių. Bet juk tai problemos, kurios šefams padedant bus išspręstos. Svarbu, kad dabar kasdien yra kur treniruotis, tobulėti. Ir ne vien Algio vadovaujamoms grupėms.

Klaipėdos rajone, prie žemės ūkio technikumų, veikia TSK „Mechanizatorius“. Kitas saktų — toliau nuo akių, mažiau darbų. O Šerkšnas — ne. Rūpi jam, kaip ten klostosi reikalai, juo labiau, kad motociklininkų sekcijai vadovauja jo auklėtinis sporto meistras Gediminas Grigas.

Bendros treniruotės, neįkainojama patirtis ruošiant techniką jau davė apčiuopiamus rezultatus — Latvijos TSR Aispūtės mieste vykusiose Imanfo Sudmalio taurės varžybose Klaipėdos rajono sportininkai iškovojo verlinę galį trofėjų, palikdami Algio komandą antroje vietoje, o Utenoje surengtame krose tarp rajonų pelnė pirmą vietą respublikoje!

Ką ir bekalbėti, daug darbo ir rūpesčių turi Algis Šerkšnas. Ir visiškai nesiskundžia, neverkšlėna, kaip kai kas Klaipėdoje sako. Reikalauja to, kas būtina, be ko neišsiversi.

A. ICIAVIČIUS

Jų vilionė — erdvė

Iš Novosibirsko ir Feodosijos, Primorės krašto Arsenjevo miesto ir Krymo srities Zolotoje Pole kaimo, Permės srities Lisvos ir Pskovo srities Sebežo miestų Maskvos ir Kijevo, Tartu ir Komсомolsko prie Amūro, Panevėžio ir Prienų — daugiau kaip 60 jaunųjų sklandytuvų entuziastų, atstovavusių keturiolikai komandų, susirinko į antrąsias sąjungines jaunųjų sklandytuvų pirmenybes, kurios rugpjūčio pabaigoje buvo surengtos Panevėžyje.

Gražiai ir švetingai priėmė panevėžiečiai jaunuosius sportininkus. Ypač maloni prisiminimą paliko įvairiausiai organizuotos varžybos, kurioms vadovavo vyriausiasis teisėjas Bernardas Sakėnas.

Bernardas gerai supranta jaunųjų sklandytuvų norus, žino jų siekius. Jis, dirbdamas instruktoriumi Panevėžio aviacijos technikos sporto klube, rūpinasi prie klubo veikiančios Jaunųjų sklandytuvų mokyklos reikalais, pats treniruoja gausų miesto jaunųjų sklandytuvų būrį, daugelis kusių rungtyniavo ir fišose sąjunginėse varžybose. Malonios pirmenybės, be Lietuvos rinktinės, kaip organizatoriai buvo leista da-

lyvauti ir panevėžiečių komandai, o gamyklos, statarčiai sklandytuvus jauniems sklandytuvams, atstovavo Prienų ekipa. Trys kolektyvai iš mūsų respublikos — nemažas pasiekimas!

Skraidė jaunieji su „Zylemis“, išskyrus prieniškius, kurie rungtyniavo su savuoju nauju sklandytuvu „Straždu“. Grakščius buvo beveik visų skriejimai, nors lietingas oras ir pūtes stiprus vėjas labai apsunkino sportinės kovos aplinkybės. Jautėsi, kad visi varžybų dalyviai, kuriems erdvė — didžiausia vilionė, namuose buvo gerai pasitreniravę. Ypač išsiskyrė jaunosios Estijos sportininkės iš Tartu Jutos Kus, panevėžiečių Ritos Valonytės ir Rimos Nuobaraitės, novosibirskiečių Liubovės Vodolazkajos, prieničio Andriaus Jančiausko, alytiškio Dariaus Jakubausko, panevėžiečių Remigijaus Balčiūno ir Aldo Vilko, novosibirskiečio Sergejaus Sevcuko, maskviečio Eduardo Dergačiovo skriejimai su „Zyle“ vieno, penkų ir penkiolikos metrų aukščiuose. Jie visi šiuose pratimuose iškovojo prizines vietas, o nugalėtojų žetonai buvo įteikti Kus, Nuobaraitėi, Jančiauskui ir Vilkui.

Tarybų Lietuvos jaunųjų sklandytuvų komanda, užėmusi sąjunginėse varžybose pirmąją vietą (iš kairės į dešinę): R. Nuobaraitė, A. Mažeika, D. Jakubauskas ir R. Gargasas.

Nors varžybų programoje dar buvo ir PDG daugiakuvės rungtys bei kombinuota sukarinta estafetė, skriejimai su sklandytuvu ryškiausiai atskleidė jaunųjų sportininkų troškimus ir sugebėjimus, meistriškumą ir galimybes. Skridimai trijose rungtyse parodė, kad jaunimas per porą metų sugeba išmokti gerai valdyti sklandytuvą, skristi nesibaigiant vėjo gūsių, be blaškymosi, tiksliai pakilti ir grakščiai nusileisti. Galima drąsiai tvirtinti, kad daugelis

šių varžybų dalyvių, ypač prizininkai, artimiausioje ateityje paleiks rimtas paraiškas ir rungtyniaudami suaugusiųjų grelose skraidant „Blanikais“. Kaip taikliai pastebėjo visų komandų vadovai, Estijos sportininkė Juta Kus — tai daugkartinės šalies čempionės tarptautinės klasės sporto meistrės Edos Lan antrinė (žinoma, jeigu ir toliau rimtai treniruosis), o Andrius Jančiauskas ir Darius Jakubauskas — galimi mūsų tarptautinės klasės

Startas.

Varžybų momentas. Su „Zyle“ — 15 metrų aukštyje.

sporto meistrų Vytautą Šliumbos arba Antano Ruko pasekejai.

Mokėti gerai skraidyti — svarbu. Bet ne mažiau reikšmingi sklandytojui ir tokie privalumai, kaip ištvėrmė ir fizinis tobulumas, jėga ir psichologinis pasiruošimas, varžybų taktikos ir teorinių naujovių žinojimas, sugebėjimas visa tai panaudoti praktikoje — treniruotėse ir varžybose. Šios jaunųjų sklandytojų pirmenybės atskleidė mūsų sportininkų

ir silpnąsias puses. Pirmiausia — tai silpną fizinį pasiruošimą. Neatsitiktinai dėl to respublikos geriausi jaunieji sklandytojai, nors skraidę ir pagirtinai, PDG daugiakovės rungtyse, kurios reikalavo gero fizinio pasiruošimo, startavo silpnai ir bendroje varžybų įskaitoje nesugebėjo pasiekti galimų pergalų. Jie absoliučioje įskaitoje užleido pirmenybę novosibirskiečiui Sergejui Ševčukui, kuris tik vienoje skriejimų rungtyje

buvo prizininikas, o trečią prizinę vietą užėmė maskvietis Andrejus Iljinovas. Tik alytiškis Danius Jakubauskas, atstovavęs respublikos rinkinei, sugebėjo bendroje varžybų įskaitoje užimti prizinę antrąją vietą ir buvo apdovanotas sidabro žetonu.

Merginos prizines vietas pasiskirstė taip: pirmąją užėmė estė Jūta Kus, antrąją — novosibirskietė Liubovė Vodolazkaja, o bronzos žetonus už trečiąją vietą įteiktas

Taip užsimezga draugystė. Panevėžietė R. Valonytė [sėdi sklandytuve] su novosibirskiete L. Vodolazkaja ir jaunuoju sklandytoju iš Zolotoje Polė ekipos S. Vylekžaninu.

K. MINCIAUS nuotraukos.

panevėžietei Rimai Nuobaraitei.

Kaip žinome, komandos laimėjimas priklauso nuo kiekvieno jos nario startų ir pergalių. Čia mūsų respublikos atstovų pasiekimai buvo neblogi, vienodesni. Pirmąją komandinę vietą ir taure iškovoję Tarybų Lietuvos rinktinė. Garbingą antrąją vietą užėmė Panevėžio ekipa, o trečiąją prizinę vietą atiteko Novosibirsko jauniems sklandytojams. Praėjusių metų pirmenybių laimėtoja Maskvos ekipa liko penkta.

Po varžybų jos dalyviai turėjo galimybę pasikraipyti su Kaune pastatytu nauju mokomuoju sklandytuvu jaunimui BRO-23 KR „Garniu“, o taip pat prieniskiui sklandytuvu „Strazdu“. Įvykusiame pasitarime komandų vadovai, treneriai ir patys sportininkai labai aukštai įvertino „Garnio“ skriejimo galimybes ir technines savybes, jo gerą pavaldumą ir patvarumą, nes jis visas pastatytas iš stikloplėsčio, be medienos, drobės ir rūdijančių metalinių dalių. Sulygindami su „Strazdu“, dauguma trenerių pažymėjo, kad dabartinis „Strazdas“ yra per didelio svorio ir netobulos konstrukcijos, nepakankamai lengvai valdomas pakylant skriejimui ir tupiant. Na, ir kaina nebėsi viliojanti.

Nenorėčiau daryti apibendrinančių ir kategoriškų tvirtinimų, bet jaunių sklandymo sporto ateitis, matyt, priklausys „Garnio“ tipo sklandytuvams — nesudėtingos konstrukcijos, lengviems, patvariems ir nebrangiai keičiamiesiems. Juo greičiau baigsis nedėkingas „karas“ tarp jaunimui skirtų sklandytuvų „Vytury“, „Strazdas“ bei „Garnys“ kūrėjų ir konstruktorių, juo greičiau jauniems sklandymo entuziastams bus sudarytos sąlygos mokytis skraidymo meno abėcėlės, o tuo pačiu siekti ir pirmųjų meistriskumo aukštumų.

Kaip parodė pastarųjų metų suaugusiųjų sąjunginės sklandymo varžybos, mūsų respublikos atstovų vis mažėjančias čempionato pirmoje lygoje, o ir antroje nesugebame pirmuoti ir iškovoti į pajėgiausiųjų gretas. Pamainą šiandieniniams meistrams ne taip greit galima išugdyti. Tad be ambicijų sudarykime sąlygas jauniems sklandymo entuziastams treniruotis, skraidyti ir siekti meistriskumo pačiais geriausiais jų poreikiams skirtais sklandytuvais.

K. NAUDŽIUS

PRIELAIDOS NAUJIEMS LAIMĖJIMAMS

Nuaidėjo paskutinis 1981 metų sezono teisėjų svilpukas. Baigtos žaisti šalies bei respublikos čempionatų rungtynės, susumuoti rezultatai. Nebuvo 1981-iesi trims Tarybų Lietuvos komandoms, kovojusioms šalies čempionate, labai sėkmingi, nebuvo šis sezonas kupinas netikėtumų. TSRS pirmosios lygos debiutantai Mažeikių „Statybos“ sportininkai fenkinosi devinta vieta, seniausiai motobolą Nemuno krašte kultivuojančios Skuodo „Bartuvos“ sportininkai — septinti, na o respublikos čempionai Kretingos „Žemūktechnikos“ motobolininkai palypėjo TSRS aukščiausiosios lygos pirmenybių varžybose dviem laipteliais aukščiau, užimdami septintą vietą šalyje. Ko gero, 1983 metais vyksiančioje TSRS tautų vasaros VIII spartakiadoje ir į medalininkus talkyti galima. Juo labiau, kad prieš dvejus metus jau iškovota trečia vieta.

Ketveri metai, skiriantys vieną spartakiadą nuo kitos — didelis laiko tarpas. Praėjus pusę kelio, galima pasakyti, jog mūsų motobolo raidoje jė paliko ryškų pėdsaką. Tai — ne tik trečia komanda, žaidžianti šalies pirmenybėse, bandantys atgaivinti senas tradicijas Radviliškio „Mellioratoriaus“ sportininkai. Skuode išaugę puikus motodromas ir drauge su juo sąlygos treniruotis ištišus metus. Parengta viskas motodromui ir Kretingoje. Atsiredo, kad ir netobula, aiškė Mažeikiuose, šią problemą pradeda gyventi radviliškiai. Bet bene labiausiai džiugina gera darbo sistema mūsų reprezentacinėje komandoje „Žemūktechnikoje“. Per respublikos čempionatą sėkmingai pasirodė ir jos pamaina. Tai perspektyvus jaunimas, kuris pelnytai iškovojo sidabro apdovanojimus, palikdamas tik bronzą skuodiškiams, kurių gretose, deja, jaunų sportininkų nėra daug.

APIE ARTIMIAUSIAS MOTOBOLO PERSPEKTYVAS IR NEATIDELIOTINAI SPREŠTINAS PROBLEMAS MINTIMIS SU „SPARNŲ“ SKAITYTOJAIŠ DALIJASI:

Gerardas MASIULIS, LKP Kretingos rajono komiteto antrasis sekretorius, rajono motobolo federacijos pirmininkas:

— Neapsiriksiu pasakęs, jog sėkmingu kretingiškių pasirodymu šalies čempionate džiaugiasi visi Nemuno krašto motobolo mėgėjai. Galvojant apie TSRS tautų vasaros VIII spartakiadą mūsiškiams, žinoma, teks pagrindinis krūvis. Todel tam reikia rūpintis. Ruoštis planingai, iš anksto, gerinant ne tik mokomojo sportinio darbo kokybę, keičiant sportininkų meistriškumą, bet ir stiprinant materialinę bazę, sutvarkant ją, sudarant geriausius sportininkams kuo palankiausias sąlygas tobulėti.

Tai viena. Kita liečia masiškumo plėtojimą. Jaunimo, norinčio žaisti motobolą, turime daug, o štai aprępti jį, aprūpinti technika — nepaiegiame. Vadinas, reikia ieškoti galimybių plačiau įtraukti jaunąją kartą į aktyvias sporto pratybas, į motobolininkų gretas. Tuo pačiu sėkmingai

sprendžiamas jaunimo užimtumo, sporto propagandos klausimas.

TSKP Centro Komiteto ir TSRS Ministrų Tarybos nutarime „Dėl tolesnio kultūros ir sporto masiškumo plėtimo“ aiškiai nurodoma, jog „Patinio ir valstybinio vadovavimo kūno kultūrai ir sportui šalyje stiprinimą turi papildyti tolesnis visuomeninių pagrindų vystymas fizikos kultūros sąjūdyje, sevanoriškų sporto draugijų ir federacijų pagal sporto šakas vaidmens didinimas sprendžiant svarbiausius tarybinių žmonių fizinio auklėjimo uždavinius“. Šis reikalavimas kelia nemažą rūpesčių ir įpareigoja.

Iki šiol Tarybų Lietuvoje neturime ne tik motobolo federacijos, bet ir veikiančio prie motociklų sporto federacijos komiteto. Vadinas, klausimą reikia kelti taip: respublikoje turi būti įkurta motobolo federacija, kaip daugelyje broliškoje respublikų. Darbų jai — per akis. Tai visų pirma dalykiškas rūpinimasis, kad šią

vyrišką taikomąją sporto šaką kultivuotų ne keturių, o keliolikos rajonų gyventojai. Laikas pagaliau perkelti motorizuotus futbolininkus ir į miestus. „Nemuno žiedo“ sporto komplekse bus motodromas. O kas, leistina paklausti, jame žais? Vadinas, reikalingas didžiulis organizacinis ir propagandinis darbas, reikalingi trenerių kadrų. Na, o kontrolė ruošiantis TSRS tautų vasaros VIII spartakiadai — savaime suprantamas dalykas.

Vaclovas GRICIUS, LTSR Valstybinio gamybinio techninio žemės ūkio aprūpinimo komiteto Kretingos rajoninio gamybinio susivienijimo viršininkas:

— „Žemūktechnikos“ komanda — tai mūsų tiesiogiai šefuojamas kolektyvas. Ir susivienijimo žmonės tiek Kretingoje, tiek ir Vilniuje labai daug daro, kad sportininkai, kuriems teks garbė ginti mūsų respublikos garbę aukščiausiam jėgų išbandyme, turėtų tam atitinkamas sąlygas. Pagrindas — materialinė bazė. Tai nėra lengvai sprendžiamas klausimas. Bet reikalai juda į priekį.

Šiemet, visuomenei padedant, sugebėjome atlikti visus parengiamuosius darbus asfaltavimui — aikštė išlycinta, nudrenuota, pagaliau varžybose išbandyta. Už paramą atliekant šiuos darbus esame dėkingi rajono Mellioratoriaus statybos valdybos, mūsų susivienijimo statybos brigadų vyrams, o ypač lėkų būdu prisidėjusiems Tarpkolūkinės statybos organizacijos, Buitinio gyventojų aptarnavimo kombinato, Statybinių konstrukcijų gamyklos, Autotransporto įmonės darbo žmonėms, mūsų susivienijimo dirbantiesiems. Neliko nuošalyje ir sportininkai, jaunoji pamaina.

Ir ateityje stengsimės padaryti viską, kas mūsų išgalėse, kad geriausieji respublikos sportininkai savo aikštyne, kurio pirmąją asfalto dangą pavasarį klos Klaipėdos kelių statybos remonto valdybos žmonės, galėtų tinkamai ruoštis TSRS tautų vasaros VIII spartakiados varžyboms.

Vaclovas BRAZDEIKIS, Kretingos „Žemūktechnikos“ TSK viršininkas ir komandos treneris, LTSR nusipelnęs treneris:

— Tiek startai šalies čempionato abejojose lygose, tiek ir 1981 metų respublikos čempionate parodė, kad bazinė

komanda, ruošiantis Tautų spartakiadai, lieka „Žemūktechnikos“ kolektyvas. Praėjusį sezoną iš jo pasitraukė sporto meistras Romas Petrauskas. Bet mūsų jaunių komandos išaugintos Stasys Večerskis pakaitė prityrusį sportininką. Komanda šiemet sugebėjo užimti šalyje jau septintą vietą. Ir tai nepaisant kelių veltui prarastų taškų.

Kolektyvas gerokai pasitempė. Geriau įsisavintas motociklo valdymas, kamuolio smūgiavimas, lankstesnė ir įvairesnė taktika, geriau paruošiama ir technika. Tuo pat metu išaugo ir gabūs jaunimas. Tai žvėrininkystės ūkyje dirbantis Raimondas Juodzevičius bei „Akmenos“ liaudies gaminių įmonės darbuotojas Rimas Pocius. Treneriuodamiesi su prityrusiais sportininkais, praėjusios spartakiados prizininkais sporto meistras Vidmantas Bučmius, Jeronimu Mikaločiumi, komandos kapitonu ir siela Kaziu Knieža, Irmantu Gagilu, Petru Bružu, drauge su jais žaisdami šalies čempionato rungtynėse, jaunieji sportininkai gerokai pakėlė savo žaidimo lygį. Komanda trenruojasi kasdien po du kartus. Deja, kituose respublikos kolektyvuose tokios darbo sistemos nėra. Ir tai kelia nerimą. Juk iki aštuntosios spartakiados „Žemūktechnikos“ gretas gali palikti vienas kitas sportininkas. O pastiprinimas? Kandidatai į respublikos rinktinę iš kitų komandų šiuo metu galime laikyti tik Mažeikių „Statybos“ vartininką Praną Jakšlą ir Skuodo „Bartuvos“ puolėją Viktorą Račų, kuris 1979-aisiais jau atstovavo respublikai ir pelnė bronzos apdovanojimą.

Nepaisant tokios silonos pasparties iš kitų kolektyvų (nors, manau, per pusantro sezono kai kas der galėtų ir iškilti), esu tos nuomonės, jog prielaidų naujiems laimėjimams yra.

Sporte daug priklauso nuo laimės. Prieš dvejus metus septintoje spartakiadoje faktiškai viena rimta pergalė — prieš Latvijos sportininkus — atvėrė mums kelią į spartakiados medalius. Kokia bus aštuntosios spartakiados varžybų sistema — neaišku. Tačiau norėtusi tikėti, jog ji bus lanksti, padės išaiškinti tikrai pajėgiausius. O mes esame pasiryžę būti jų gretose. Tam skiriamas visas kolektyvo darbas.

Sėkmingas startas

K. Mingėla su iškovotais medaliais.

AUTORIAUS nuotr.

Kalnine vyko tarptautinės „Brolybės ir draugystės“ radijo „lapių medžioklės“ varžybos. Jose dalyvavo Korėjos LDR, VDR, Vengrijos, Bulgarijos, Rumunijos, Lenkijos, Čekoslovakijos, Mongolijos ir mūsų šalies sportininkai. Dviejų tarybinių komandų sudėtyje buvo ir sėkmingai šalies čempionate pasirodęs kūrėniškis Kęstutis Mingėla.

Startuojant 3,5 MHz diapazone, jam nepasisekė — užėmė devintąją vietą tarp 44 startavusių. Antrame diapazone, tai yra 144 MHz, Kęstutis iškovojo ketvirtąją vietą ir atsiliko nuo trečiojo prizininko 12 sekundžių. Toliau Mingėla sėkmingai mėtė granatą į taikinį (iš 10 galimų pataikė 8) ir šaudė [88 taškai iš 100 galimų].

Susumavus visus daugiakovės rezultatus, paaiškėjo, kad Kęstutis Mingėla asmeninėje įskaitoje iškovojo trečiąją vietą, o startuodamas su kitais komandos draugais pagrindinėje TSRS rinktinės sudėtyje — pirmąją. Jis apdovanotas aukso ir bronzos medaliais. Tai puikus jaunojo sportininko debiutas tarptau-
se varžybose.

R. MAKASKAS

LAIMĖJIMAI NETURI BŪTI LAIKINI

Pasibaigė respublikos radijo sporto mėgėjų pasirodymai 1981 metų šalies čempionatuose, ir dabar galima padaryti kai kuriuos apibendrinimus, apžvelgti tai, kas reikalauja nedidelio dėmesio. Juk šis sporto sezonas buvo lyg ir prisitaikymas dideliame jėgų išbandymui, laukiančiam visų technikos sporto šakų mėgėjų 1983 metais.

Džiugu, kad visų radijo sporto šakų rinktinės žiomet pasirodė geriau, negu praėjusiais metais. Radijo, pelenavimo — „lapių medžioklės“ mėgėjai užėmė TSRS čempionate 6-ąją vietą, radijo daugiakovę kultivuojantys sportininkai taip pat buvo šešti, o varžybose priimanč ir perduodant radiogramas komanda buvo vienuoliktą.

Visų pirma norėčiau pabrėžti, jog stabiliausiai jau kelti metai pasirodo radijo pelengavimo rinktinė, kuriai jau daugelį metų sėkmingai vadovauja Kuršėnų 3-osios vidurinės mokyklos fizikos mokytojas TSRS sporto meistras R. Fabijonavičius. Jo entuziazmas, nenuilstantis triušas rengiant tiek jaunąją pamainą, tiek ir aukštesnio meistriškumo sportininkus sudaro visų mūsų respublikos „lapių medžiotojų“ laimėjimų pagrindą. Stabilumas, nuolatiniai sėkmingi pasirodymai leidžia daryti optimistines prognozes ir TSRS tautų vasaros VIII spartakiados startams. Juo labiau, kad pajėgių jaunių turime daug, iš jų turi išaugti ir gerokai „apšaudyti“ sportininkų, kurie drauge su jau įsitvirtinusi rinktinėje gali sudaryti pajėgų kolektyvą.

Labai staigus šuolis į priekį padarytas sudėtingiausioje radijo sporto šakoje — daugiakovėje. Iš 12 vietos, kuria teko tenkintis VII spartakiadoje, palypėta net į šeštąją, praleidus į priekį tik Ukrainos, Leningrado, RTFSR, Maskvos ir Baltarusijos komandas.

Tai didžiausias mūsų respublikos sportininkų pasiekimas per visą dalyvavimo šalies čempionatuose istoriją. Šis laimėjimas pasiektas ypač sėkmingai sukovojus moterų komandai, kurią sudarė vilnietės R. Češūnaitė, G. Bersenaitė, N. Koriakina. Jos sugebėjo užimti penktą vietą tarp 17 komandų. Iki šiol aukščiausią rezultatą — šestą vietą — iškovojo jaunieji, kurių komandą sudarė vilniečiai G. Sakėnas, G. Vaidakevičius ir R. Vaičiūs. Palyginti neblogai startavo ir vyrai, užėmę septintąją vietą. Taigi bendroje įskaitoje nuo penktąją užėmusių Baltarusijos sportininkų atsilikta 135 taškais, kas yra labai nedaug. O juk radijo daugiakovė — nepaprastai sudėtinga, sunki sporto šaka, kurią sudaro net šešios rungtys. Tai — radiogramų priėmimas, radiogramų perdavimas, darbas radijo tinkle, šaudymas iš mažojo kalibro šautuvo, orientacinis sportas bei granatos metimas.

Šalies čempionatas parodė, kad technikos sporto rungtyse mūsų respublikai atstovavę sportininkai pasirodė sėkmingai. Bet kai teko išeiti į orientacinio sporto trasas, reikamai klostėsi žymiai blogiau. Iš bendros antros vietos buvo nusileista gerokai žemiau. Ir ne dėl to, kad sportininkai negebėjo surasti kontrolinių punktų 6—10 km distancijoje. Sportinis orientavimas reikalauja didelio fizinio pasiruošimo, specialiose treniruotėse būtina lavinti greitį ir ištvermę. O to kaip tik ir stokoja mūsų rinktinė. Tad siekdami įtvirtinti radijo daugiakovininkų laimėjimus, gerai pasiruošti TSRS tautų vasaros VIII spartakiadai, privalome dar daug dirbti orientavimo rungtyje, rinktinės narius geriau paruošti fiziškai.

Dar viena bėda — nepakankama varžybų patirtis. Respublikos radijo daugiako-

vininkų rinktinės nariai susirenka į respublikos čempionatą, po jo dvi savaites bendrai treniruojasi, ir... startas šalies čempionate. Stokojant patyrimo, neturint startų su kaimyninių respublikų sportininkais, per šalies čempionatą mūsų sportininkai pasirodo net 20 proc. silpniau, negu per treniruotes.

Pagaliau trečias nepaprastai opus klausimas — mūsų rezervai radijo daugiakovėje ir radiogramų priėmimo bei perdavimo varžybose. Šiuo metu abiejų minėtų sporto šakų rinktinės sudaro vien vilniečiai. Ir tai nėra atsitiktinumas. Į respublikos radiogramų priėmimo ir perdavimo čempionatą visą komandą atsiuntė tik vilniečiai, o į radijo daugiakovės pirmenybių startą be vilniečių stojo tik trys Šiaulių sportininkai ir šeši berniukai iš Anykščių. Manau, kad taip dirbant, vargu ar bus galima išlaikyti žiomet iškovotas pozicijas. Juo labiau, kad Tarybų Lietuvoje nėra nė vieno etatinio trenerio nei daugiakovininkams, nei radiogramų priėmimo ir perdavimo mėgėjams ruošti. Ko tokiu atveju galime tikėtis?

Zinoma, jeigu geriau dirbtų Kauno vaikų ir jaunimo sporto mokykla, gal ir perspektyva optimistiškesnė būtų. Bet, deja, per šešerius savo veiklos metus ši mokykla neišugdė nė vieno kandidato į sporto meistrus, o kitų miestų sportininkų lygis dar žemesnis.

TSRS tautų vasaros VIII spartakiada — nebe už kalnų. Jai privalome ruoštis jau dabar. Reikia realiai planuoti visą veiklą, rūpintis respublikos rinktinės narių treniruočėmis, rengti daugiau varžybų ir išaiškinti esamus rezervus.

A. ZOLOTCEVAS,
TSRS garbės sporto meistras,
LTSR nusipelnęs treneris

GAUSUS MEDALIŲ DERLIUS

Aštuonis medalius iškovojo šalies motorlaivių sporto čempionate Tarybų Lietuvos rinktinės nariai. Sėkmingiausiai startavo šalies rinktinės narys Kauno autocentro darbuotojas Vytautas Matulevičius, padaręs auksinį dublį. Jis iškovojo aukso medalius tiek plaukiant seriją 3X5 jūrmylės, tiek ir 10 jūrmilių lenktynėse. Ne ką teatsiliko

Kauno energoremontu įmonės darbuotojas Rimas Kavaliuskas, iškovojęs aukso ir sidabro medalius. Tai didžiausias Rimo laimėjimas per visą jo sportinį kelią. Du apdovanojimus parsivežė į Kauną ir šios sporto šakos veteranas autoserviso darbuotojas Antanas Slapikas. Tai sidabro ir bronzos medaliai. Po vieng sidabro medalį iš-

kovojo Kauno „Kelininko“ komandos treneris šalies rinktinės narys Ričardas Matelionis ir Kauno radijo matavimo technikos mokslinio tyrimo instituto darbuotojas Edmundas Fabrinkis. Ypač džiugus pastarojo laimėjimas — tai pirmas tokio aukšto rango trofėjus, iškovotas Edmundo.

B. ROMAITYS

Jurgis Kairys su Europos
čempiono taure.

M. ALYČIO nuotr.

Tarptautinės klasės sporto meistras Vilniaus aeroklubo auklėtinis Jurgis Kairys jau seniai atkreipė aukštojo pilotažo specialistų, šalies rinktinės trenerių dėmesį savo drąsiais skrydžiais, grakščiu lėktuvo valdymu, aukštu pilotažinių figūrų atlikimo meistriškumu. Ne vienerius metus jis buvo kviečiamas kandidatu į rinktinę. Šiais metais vilniečiui buvo patikėta atstovauti šaliai Europos aukštojo pilotažo čempionate.

Debiutas tokio aukšto rango varžybose buvo įvertintas aukso medaliu. Pirmo pratimo varžybose, atliekant privalomų figūrų kompleksą, Jurgio Kairio skridimą teisėjai įvertino geriausiai. O juk reikėjo atlikti net aštuoniolika figūrų normaliaame ir atvirkštiniame skridimuose, tarp kurių tokias sudėtingas figūras, kaip suktuką, „varpą“, vertikales iš nugarinio skridimo, persivertimus. Beje, šį kompleksą iš anksto žinojo ir buvo išsifreniravę visi varžybų dalyviai, nes jis čempionato organizatorių buvo pateiktas dar sezono pradžioje. Vilniečio meistriškumas buvo akivaizdus.

Jurgis šiame pratime startavo vienas paskutinių. Buvo laiko stebėti prieš tai skridusių draugų ir varžovų pasirodymus, pamatyti jų daromas klaidas ir netikslumus, įvertinti lėktuvo valdymo meną ir varžybų situaciją. Debiutanto skridimas nustebino ir teisėjus, ir dalyvius. Jurgis pasirodė kaip aukštos klasės pilotažo meistras ir pelnytai iškovojo garbingą Europos čempiono aukso medalį. Sekančias dvi prizines vietas atitinkamai užėmė Čekoslovakijos sportininkas P. Irmus ir tarybinis lakūnas V. Smolinas.

Į klausimą — „Kodėl po tokio sėkmingo starto bendroje įskaityje jis turėjo tenkintis tik aštunta vieta!“ — Jurgis atsakė: „Sekančią dieną teko skristi du pratimus. Prisidėjo nuovargis ir ypač panašaus rango tarptautinių varžybų ir patyrimo stoka“.

Vilniečio pratime iškovotas Europos čempiono aukso medalis — pirmas respublikos aviacijos sporto istorijoje.

ZEMIAU SPAUSDINAME JURGIO KAIRIO PASAKOJIMĄ IS EUROPOS AUKŠTOJO PILOTAŽO ČEMPIONATO AUSTRIJOJE.

DEBIUTAS, ĮVERTINTAS AUKSO MEDALIU

Susitiko čempionate seni pažįstami (iš kairės į dešinę): Europos čempionas J. Frolovas, 1964 m. trečiųjų pasaulio pirmenybių absoliutus čempionas ispanas T. Kastanija ir šių metų absoliutus Europos čempionas V. Smolinas.

AUTORIAUS nuotr.

Šių metų Europos aukštojo pilotažo čempionatas vyko rugpjūčio 15—24 dienomis Punico aerodrome Austrijoje. Po ne itin sėkmingo tarybinės komandos pasirodymo 1978 m. pasaulio pirmenybėse, mūsų aukštojo pilotažo meistrams šis čempionatas, be kita ko, reiškė būtinybę susigrąžinti prarastas pozicijas. Tad susirinkus į treniruotės stovyklą Borkų sportiniame aerodrome, nuo pat pirmųjų dienų darnus ir labai draugiškas kolektyvas pradėjo rimtą pasiruošimą varžyboms, įtemptas kasdienės treniruotės, nors nebuvo apsieita ir be skaudžių nesėkmių. Vienos treniruotės metu žuvo rinktinės pirmasis „numeris“ Stepas Artiškevičius.

Sportiniai lėktuvali iškviuoti čempionato startui.

Šalies rinktinės komandos nariai Viktoras Smolinas, Jevgenijus Frolovas ir aš į Austriją skridome naujais, kruopščiai patikrintais sportiniais pilotražiniais lėktuvais JAK-50. Praplaukė po sparnais Rusijos, Ukrainos lygumų vaizdai, perkirtome Karpatus, perskridome visą Vengriją kol pasiekėme tikslą. Austrija mus pasitiko giedru dangumi. Apačioje matėsi Alpių priekalnių peizažai, fermerių vienkiamiai, miesteliai, o poros kilometrų aukštyje mus pasveikino brolis sklandytuvai.

Kai nutūpėme ant siaurčio asfaltuoto nusileidimo tako, mūsų jau laukė rinktinės vyriausias treneris Kęsumas Nažmudinovas ir mūsų komandos moterys Valentina Jaikova, Liubovė Nemkova ir Chaliadė Makagonova, atvykę į Austriją Aerofloto lėktuvu. Netrukus atsidūrėme gausių žiūrovų bei sportininkų būryje. Rinktinės senbūviams Viktorui ir Jevgenijui daugelis lakūnų buvo pažįstami iš ankstesnių tarptautinių varžybų. Man gi tokio masto varžybos buvo pirmos.

Tą pačią dieną pradėjome pasiruošimą varžyboms: tikrinome lėktuvus, skraidėme. Aerodromas priminė dūzgiantį bičių spiečių. Mano akiai, stebint ore gausybę įvairių tipų ir spalvų lėktuvų, kylančių, besileidžiančių ir nardančių erdvėje, toks žurmulys atrodė gan neįprastas. Didžiausią įspūdį savo forma ir judrumu darė mažytis biplanas „Pitts-Spe-

cial“. Negalėjai nepastebėti, kad kai kurie užsienio lakūnai bando puikuotis savo šaunumu, tarsi mėgindami priblokšti varžovus dar prieš varžybų pradžią. Įstrigo komandos draugo Viktoro Smolino žodžiai: „Pasikalbėsim virš kvadrato“. Kvadratu mes vadiname kilometrinę kubinę erdvę virš aerodromo, kuri žemėje paženklinta kilometro stačiakampiu. Tai pilotražininko arena, kurios ribų varžybų metu nevalia pažeisti. Kvadrato griežta eilės tvarka ir reikiama kryptimi atliekamos visos pilotražinių kompleksų figūros.

Į Austriją susirinko 41 lakūnas iš dvylikos šalių. Dalyvių tarpe buvo 9 moterys, rungtyniaavusios asmeninėje įskaitoje. Komandinį ginčą sprendė devynios vyrų komandos.

Čempionato varžybos prasidėjo privalomu kompleksu. Geriausiai teisėjai įvertino mano skridimą. Laimėję pirmą pratimą, lyderio pozicijų nebeužleidome iki varžybų pabaigos. Beje, tai gerokai atšaldė kai kurių savaip nusiteikusių entuziazmą, o mūsų komandos populiarumas pasidarė labai akivaizdus.

Antrame pratime, atliekant laisvos kūrybos figūrų kompleksą, nugalėjo komandos kapitonas Viktoras Smolinas. Nežinomame komplekse geriausiai buvo pripažintas Manfredas Štrošenrolteris iš VFR.

Asmeninių varžybų lyderis keitėsi po kiekvieno pratimo.

Kartu su trečiu pratimu baigėsi ir komandinės pirmenybės. Nugalėjo mūsų šalies rinktinė, palikusi antroje vietoje VFR lakūnus, o trečioje — šveicarų. 1978 m. pasaulio pirmenybių čempionai Čekoslovakijos pilotražininkai turėjo tenkintis ketvirta vieta. Jų silpną pasirodymą galima paaiškinti tuo, kad iš aktyvaus sporto pasitraukę vedantieji jų lakūnai, absoliutus 1978 m. pasaulio čempionas Ivanas Tučekas ir bronzos medalio savininkas Iržis Pospėšilas.

Mūsų komandos pergalę lėmė šaunus ir labai draugiško kolektyvo valingumas ir kiekvieno jos nario aukštas sportinis meistriškumas, kuris buvo pasiektas rinktinės vyr. trenerio K. Nažmudinovo ryžtingų sprendimų ir didelio triūso dėka, inžinierių V. Aleksejenkos ir P. Pervušino, ruošusių lėktuvus startams, sąžiningo ir nuosirdaus darbo dėka, komandos vadovo, TSRS centrinio V. Čkalovo aeroklubo viršininko J. Komycino veiklos dėka, kuris ir treniruotėse, ir čempionato dienomis sugebėjo sukurti darbingą nuotaiką, išlaikyti sportinės kovos įtampą. Galia, tokio dėmesio buvo pasigendama tada, kai teko treniruotis namuose.

Komandinėmis varžybomis nesibaigė sportinė kova dėl absoliutaus Europos čempiono vardo. Ginčą turėjo išaiškinti finalinis ketvirtas pratimas, kuriame buvo leista dalyvauti tik geriausiai pasiro-

džiusiems pilotams. Absoliučiu Europos čempionu tapo V. Smolinas. Antras liko M. Štrošenrolteris, o trečiąją vietą užėmė Iržis Saleris iš Čekoslovakijos. E. Frolovas liko šeštasis, aš — aštuntasis.

Mūsų moterys jau daugelį metų niekam pasaulyje neužleidžia lyderių pozicijų. Geriausia Europos lakūnė tapo V. Jaikova iš Minsko, antra buvo maskvietė L. Nemkova, o trečia — taip pat maskvietė Ch. Makagonova.

Kaip ir anksčiau, taip ir dabar liko neišspręstos aukštojo pilotražo teisėjavimo problemos. Labai jau akivaizdžios buvo kai kurių teisėjų pastangos sutrukdyti mums siekiant pergalės. Tačiau tai atskira tema.

Čempionatas, davęs daug naudingo varžybų patyrimo, praturtino mus ir gerais draugais iš įvairių šalių. Gaila, kad daugelis rimtai susirūpinę savo tolesniu dalyvavimu čempionatuose dėl lėšų stokos, nes lėktuvus tenka įsigyti patiems. Didelį įspūdį padarė ir pilotražinė technika: prancūzų naujasis lėktuvas KAP-21, čekoslovakų Zlin-50L, amerikiečių konstrukcijos „Stepans-Akro“ ir „Pitts-special“. Beveik visus jų teko išmėginti ore. Kaip ir visi pilotražiniai lėktuvai, jie daug kuo panašūs, ir tuo pačiu labai skirtingi.

Su Austrija ir naujaisiais draugais išsiskyrėme neligam. Sekančių metų rudenį netoli Vienos turį įvykti pasaulio aukštojo pilotražo XI čempionatas.

Norai buvo geri...

Į TSRS kordinio aviamodelizmo čempionatą respublikos rinktinė išvyko užsibrėžusi tikslą užimti ne žemesnę kaip aštuntą vietą. Geri aviamodeliuotojų rezultatai LTSR kordinio aviamodelizmo čempionato ir treniruočių stovyklos metu pagrindė šio perspektyvinio plano realumą. Deja, įvykiai susiklostė visai kitaip...

Čempionatą Kišiniove pradėjo lenktynininkai. Vieni pirmųjų modelį skraidino J. Olekas ir V. Sidlauskas. Ši aviamodeliuotojų pora labai rimtai ir kruopščiai ruošėsi čempionatui Moldavijoje.

Lenktynių rungtyje skridimai vyksta pagal grafiką —

100 ratų (10 000 metrų) reikia nusikristi per 4 minutes 12-15 sekundžių. Mūsų šiekams, kai iki finišo beliko 18 ratų, užgeso varikliukas. Sugaištos brangios sekundės varikliuko užvedimui. Modelis pakyla, bet, sausiai kostelėjęs, po kelių ratų varikliukas vėl nutyla. Du papildomi nusileidimai, ir distancijoje sugaišta 4 minutės 40 sekundžių.

Antras turas iš mūsų komandos atstovų atėmė vienintelę ir paskutinę galimybę atsigriebti už nesėkmingą skridimą išvakarėse. Savo ankstesnį rezultatą J. Olekas su V. Sidlausku pagerino tik viena sekunde. Užimta tik septinta vieta.

Nė vienas iš trijų porų, kurios pateko į finalą, nepasiekė baigti 20 000 metrų distancijos. Pirmoji vieta atiteko charkoviečiams S. Burcevui ir A. Korotkiui.

Kitą dieną čempionas paaiškėjo greituminių aviamodelių klasėje. Juo tapo A. Iljinovas (RTFSR), kurio modelis pasiekė 260 km/val. greitį. Mūsų šiekio Z. Veličkos modelis išvystė 219 km/val. greitį. Užimta aštunta vieta.

Figūrinio skraidymo varžybose nugalėjo daugkartinis šalies čempionas V. Jeskinas (RTFSR) — 2092 taškai. Klaipeidietis V. Vasiliauskas — devintas.

Paskutinė čempionato diena buvo skirta lėktuvų kopijų skridimams. Čempiono titulą iškovojo kijevietis V. Feodosovas. LTSR rinktinės nario P. Akinio kopija stendinio vertinimo metu surinko visai neblogą taškų skaičių, bet dėl savo aplaidumo modeliuotojas nesugebėjo padaryti nė vieno įskaitinio skridimo.

Tad jam atiteko paskutinė vieta. Komanda, užuot likusi 7-toje vietoje, kurią užėmė po trijų rungtių, dėl vieno jos nario neatsakingumo nusirito į vienuoliktą. Nugalėtoja tapo RTFSR rinktinė.

A. PRANSKĖTIS

NE VIEN SAVO KIEMO PATRIOTAI

MINTYS APIE KARTINGO SPORTĄ IR JO PERSPEKTYVĄ KAUNE

Karlo Poželos gatvės namo Nr. 13 kiemas iš pirmo žvilgsnio nesiskiria nuo daugelio kitų Kauno senamiestyje. Kaip tik tokiose sutiksi dviratukais važinėjančius, kvadratą arba futbolą žaidžiančius berniukus, „klasėmis“ straksinčias mergaites. O štai šiame kieme kitaip — girdimas motorų riaumojimas, traškėjimas, dūzgimas, ratus suka maži, bet triukšmingi automobiliukai. Tai — kartai. Mat šiame kieme įsikūrusios Kauno vaikų ir jaunimo technikos sporto mokyklos kartingo skyriaus grupės.

Pašalų šios įdomios sporto šakos mėgėjai turi nedaug. O kartų — 16. Tad po kiekvieno jų pėnarsystm, variklių reguliavimo čia pat kieme atliekami pirmieji bandymai. Šalia trasos, įrengtos Kačerginėje, „Nemuno žiedo“ starto ir finišo vietoje, dirbtuvių nėra, tad viską tenka patikrinti namuose — negi veši keliolika kilometrų kartą sunkvežimiu, kad ten aptikęs netikslumą stovėtum ir lauktum kitos progos...

Tokios sąlygos, žinoma, nėra geros. Bet mokyklos treneriams kandidatui į sporto meistrus Ričardui Paškevičiui ir sporto meistriui Vytautui Sabataičiui vis dėlto pavyksta šį tą nuveikti. Kauniečiai — daugkartiniai respublikos kartingo čempionai, gana sėkmingai pasirodo ir sąjunginėje arenoje.

Technikos sportas reikalauja daug kasdieninio triūso, juodo darbo. Ir treneriai asmeniškai pavyzdžiui padeda auklėti nimams tai suprasti. Ir prie variklių reguliavimo bei surinkimo jie pirmi, ir varžybų dalyviai aktyvūs. Žinoma, Ričardo pasiekimai kuklesni, negu šalies spartakiados sidabro medalininko, praėjusių metų TSRS čempionato prizininko Vytauto Sabataičio. Bet kai reikalas liečia pradinį žinių perteikimą, technikos paslaptį mokymą, Paškevičiui tenka didesnis krūvis. Tai suprantama. Juk Sabataičis, dirbantis Juozo Greifenbergerio gamykloje termiku, padėti ir mokyti gali tik vakarais. O darbo VJTSM kartingo skyriuje ir dieną nemažai.

Sportinio tobulinimosi grupėje praktiškai būrasi visi Kauno rinktinės nariai. Tai ne vien sportuojantis treneris Vytautas Sabataičis, Tarptautinės statybos organizacijos vairuotojas, respublikos vice-

čempionas kandidatas į sporto meistrus Algirdas Dilevičius, jo brolis Romas. Tačiau šį kartą tebūnie leista apsistoti kiek plačiau tik ties viena trijule. O ji iš tikrųjų originali — vienintelė tokia respublikoje. Tai — trys Jablonskiai.

Visų pirma reikia minėti šeimos galvą, trisdešimt penkerių metų Kauno elektros tinklų tinktoją Aloyzą Jablonskį, o po to ir sūnus Gintarą bei Arūną. Taip jau susiklostė, jog vaikai pralenkė tėvą. Pastarasis tėra KPI kartingo taurės varžybų prizininkas, o Jono Jablonskio vidurinės mokyklos auklėtinis, jo penkiolikmetis sūnus Gintaras bei vyresnioji Jablonskių giminės atžala Arūnas — LTSR čempionatų prizininkai. Ką ir sakyti — daugiau tokių šeimų! Juo labiau, kad ir tėvas nėra niek nepergyvena, jog sūnūs pasistūmėjo pirmyn. Maža to — tėvas padeda sūnams dirbti su technika, ruošti ją, tobulinti. Juk išmano geriau.

Visai neseniai į mokomąją treniruotčių grupę atėjo Kauno technologinio technikum mokiny Eridonas Cepkauskas, o respublikos taurės varžybose jau antrą vietą iškovojo. Ne kartą prizininku respublikos pirmenybių atskiruose etapuose buvo ir mokiny Valdas Stankevičius. Sėkmingi jo startai „Pionieriaus“ klasėje, kuri, kaip žinoma, yra pradinė, byloja apie geras šio sportininko perspektyvas. O kur dar visa plejada jaunųjų kartingo mėgėjų, kurie dar gal ir nepasiekė kažko ypatingo, bet noriai lanko pratības, gilina teorines žinias, triūsia prie technikos. Jie dar neturi „savų“ kartų, trise dalijasi vienu, treniruotėse dažnai laukdami eilės. Bet dėl to jaunoji pamaina nelabai tepergivena — žino, tokia jau mokykloje tvarka: pasieksi geresnių rezultatų, perkelsi iš mokomosios treniruotčių grupės į sportinio tobulinimosi, bus ir „savas“ kartas, vien tau skirtas.

Ričardas Paškevičius — grynas kaunietis. Jis prisimena tą laiką, kai gimtajame mieste mokytojo Leono Celiešiaus iniciatyva 26-sios vidurinės berniukai pradėjo važinėti kartais. Ši naujovė greitai paplito ir kitose mokymo įstaigose. Jaunųjų kartingo mėgėjų grupių buvo tikrai daug. Iš šių mokyklinių kartininkų, kurių eilėse buvo ir Vytautas

Sabataičis, išaugo daug puikių sportininkų. Deja, palaipsniui šis puikus sąjūdis pradėjo blėsti. Priežastis paprasta — prie mokyklų nebuvo pakankamos techninės bazės, dirbtuvių, nekalbant jau apie transporto stoką žmonėms ir technikai į Kačerginę nugabenti.

Ir vis dėlto, kad ir neilgai gyvavusiose vidurinių mokyklų kartingo grupėse paaugliai susipažindavo su šios sporto šakos pagrindais, gaudavo minimalias teorines žinias, įgydavo praktinių įgūdžių, treniruodamiesi prie mokyklų esančiuose asfalto takeliuose. Dabar gi visą šį pradinio apmokymo darbą tenka atlikti VJTSM. O tai stabdo meistriškumo augimo tempus, verčia mokyklos vadovus priimti į mokomąsias treniravimo grupes net ir jokio supratimo apie kartingo sportą neturinčius paauglius. Tuo tarpu „Pionieriaus“ klasėje galima startuoti tik iki 16 metų. O juk ši klasė tik trampilas į sudėtingesnį sportą.

Trys mokomosios treniravimo grupės, veikiančios mokykloje, daug vaikų negali aprėpti. O kiek jų miestel Tuo tarpu susidomėjimas technikos sporto šakomis, ypač paaugliams prieinamu kartingu, nuolat auga. Štai ir iškyla būtinumas — atgaivinti Kaune prieš dešimtmetį plačiai paplitusią kartingo grupių veiklą prie vidurinių mokyklų. Kiek vaikų įsiliėtų į patriotinės draugijos narių, technikos sporto mėgėjų gretas, kiek naujų talentų būtų galima atrasti, nekalbant jau apie naują jauno žmogaus saviauklį, jo patriotiniam auklėjimui, pažiūrai į turiningai leidžiamą laisvalaikį!

Vidurinių mokyklų šefai galėtų ir turėtų padėti įgyti techniką bei gamintis ją savo jėgomis, sudaryti remonto bazes. Reikėtų išspręsti mokyklų kartininkų grupių aprūpinimą transportu technikai į Kačerginę gabenti. Ko gero, kadaise neįvertintas kooperavimo principas, aktyvi visų technikos sportą kultivuojančių klubų parama, Svietimo skyriaus dalykiškesnis rūpinimas šia paaugliams labai naudinga sporto šaka bei geresnis organizacinis darbas, pasitelkiant gausų ir noriai padėti pasirengusį kartingo gerbėjų aktyvą, padėtų išjudinti reikalą. Štai tuomet ir VJTSM reikalai būtų kitokie.

I. ALEKSAITIS

Kordinis lėktuvo modelis

Šį modelį nesunkiai gali pasigaminti pradedantieji jaunieji aviamodeliuotojai.

Tai žemasparnio lėktuvo modelis su dviejų dalių liemeniu užpakalinėje dalyje, trirate važiuokle su priekiniu ratuko išdėstymu. Tokia važiuoklė palengvina modelio tūpimą, kas aktualu pradedantiems skraidyti aviamodeliuotojams.

Brėžinyje nurodyta įvairaus storio balzos mediena, naudojama modelio detalėms, dengimui. Jos neturint galima panaudoti kitas, dažniau sutinkamas medžiagas: liemenyje — putplastį, sparnuose (nerviūros, briaunos) — liepą. Sparnus dengti galima ilga-pluoščių popierium, kelis kartus jį lakuojant. Liemens užpakalinės dalis galima daryti surenkamos konstrukcijos iš ilėpos, žonus dengiant popierium. Taip pat galima pakleisti iš balzos gaminamą stabilizatorių, posūkio vairo.

Modeliui tinka 2,5 kubinio centimetro cilindro talpos kompresinis ar kitokio tipo variklis.

M. JURGAITIS

ZAPYŠKIO FENOMENAS

Retas kuris žino, kad Zapyškio aštuonmetės mokyklos kieme puikuoja paminklinis akmuo su įspūdingu užrašu: „Zapyškio aštuonmetei mokyklai — 300 metų“. Argi daug mokyklų Lietuvoje, kurios galėtų pasigirti tokiu amžiumi? Šiandieninė mokykla — dviaukštė, erdvi, ant aukšto Nemuno kranto. Upė visai šalia — pro mokyklos langus matyti vingiuojanti jos juosta. Mokykla aiškiai išsiskiria iš kitų panašių aštuonmetių. Ir to priežastis — ne paminklinis akmuo, ne nuostabi vieta, kurioje įsikūręs Zapyškis.

Prie Zapyškio kolūkio administracinio ir kultūrinio komplekso, galinčio papuošti bet kurį didmiestį, susitinku iš mokyklos grįžtantį vaikinuką. Tvarkinga mokyklinė eilutė, naujutėlaitis pionieriškas kaklaraištis, kuprinė už pečių. Eina pasižvalgęs — matyt, neblogai sekėsi. Nepraleidžiu progos pasikeisti pora žodžių su gerai nusiteikusių pašneko-
vu:

— Labą dieną, vyruti, — užkalbinu.

— Labas, — žiūri į mane nustejęs ir susidomėjęs tuo pat metu.

— Ar sunku mokslus krimsti? Laivus tebedarote?

— Beveik visi berniukai mano klasėje daro. Kitose — taip pat. Pavasarį tokios varžybos mūsų tvenkinyje būna! Norite, parodysiu tą tvenkinį? Atsisveikiname kaip geri draugai. Matyt, kalbėjome apie tai, kas domina mus abu.

STATISTIKA

Šiais mokslo metais mokykloje mokosi 119 mokinių. Dar nepriimti nauji nariai, o laivų modelizmo būrelio žurnale — beveik trys dešimtys pavardžių.

— Norinčių daug daugiau, — skėsteli rankomis būrelio vadovas Stasys Zurauskas. — Būrelio narius skirstau į dvi grupes: IV—VI klasių mokinius, ir septintokai bei aštuntokai. Vyresnieji dirba savarankiškai. Jiems mano pagalbos prireikia rečiau.

TECHNOLOGIJA

— Modelių gamybos technologija pažengė toli į priekį, — kantriai aiškina Stasys. — Prigijio stiklo audinys, įvairiausios dervos, plastmasės. Iš kur visa tai galėtų atsirasti Zapyškyje? Reikia turėti didelę gamyklą, kurioje tos me-

džiagos būtų vartojamos. Todėl ir neieškome deficitinių medžiagų. Nors ir kenčia modelio išvaizda, bet prarastus taškus stengiamės atsikvoti plaukimų metu. Jei modelių klasės specifika reikalauja lengvo ir tvirto korpuso — padeda Kauno eksperimentinės laivų modelizmo laboratorijos vadovas L. Marcinkevičius. Respublikinių varžybų metu kai kas pajaukiau: vėl, sako, savo grabus atsivežte... Juokauja ne be pagrindo. Mūsų didesni modeliai — tikrų laivų kopijos, pagamintos pagal „balanų technologiją“. Kolūkio lentpjūvėje išsipjauname medines lysteles — balanas, susiklijuojame laivo žonkaulius — špangautus, pritvirtiname juos prie kilio ir balansomis „aprengiame“ laivą. Senas ir patikimas būdas — taip nuo neatmenamų laikų statomi ir tikri laivai. Be visų kitų privalumų šis būdas nestokoja romantikos, nors po kiekvienų varžybų tenka modelį restauruoti. Bet kartą pagaminęs modelį, modeliuotojas daug laiko remontui negaišta.

S. Zurauskas — darbų mokytojas. Atlyginimo lape yra grafa, kurioje apskaičiuojama priemoka ir už vadovavimą būreliui. Apmokama viena valanda per savaitę.

KĄ GALIMA PADARYTI PER VIENĄ VALANDĄ?

— Išimti įrankius, paaiškinti, kaip jais naudotis ir vėl gražiai sudėti atgal, — nusišypso Stasys Zurauskas. — Be entuziazmo nieko nebūtų. Nei būrelio, nei pergalių. Nori gerai pasiruošti varžyboms — laiko negailėk. Laukia nesulaukia vaikai, kada ledas tvenkinyje ištirps, kada sumalynuos Nemuno juosta. Tada jau sėdime nuo ryto iki vakaro. Dirbtuves turime puikias — dirbk ir norėk. Aišku, būna ir taip, kad mamos ateina patikrinti — labai jau įtartinais sūnus pradingsta visai dienai...

Taigi, ką galima padaryti per vieną valandą?

— Kai kurie modeliuotojų vadovai ima skaičiuoti kapeikas — tęsia Stasys. — Tokiu atveju pamirštama labai paprasta tiesa — modeliavimas išmoko vaiką visų tų dalykų, kurie yra darbinio auklėjimo programoje. Jam tenka išmokyti netgi daugiau — dirbti staklėmis, su įvairiausiomis dervomis, dažais, lakais. Dekoruoamas savo „svajonių

garlaivį“, susipažįsta ir su dizainu. Nenoriu pasakyti, kad būrelio nariai yra visų darbų meistrai, bet elgtis su įrankiais moka. Kaip matote, būrelio užsiėmimo ir darbinio auklėjimo pamokos esmė — ta pati. Skiriasi tik forma, akstinas. Pirmuoju atveju ta pati forma žymiai patrauklesnė. Ketvirtokui labai svarbu matyti savo darbo rezultatą. Beveik kiekvienas tokio amžiaus mokinukas turi jau minėtą „svajonių garlaivį“. Būna, kad pirmasis modelis plaukia sunkiai, bet plaukia. Reikia matyti berniuko veidą tokio „plaukimo“ metu. Jau niekas neatims iš jo „kapitono“ titulo!

KUO TOLIAU, TUO SUDĖTINGIAU

Varžybų rezultatų suvestinė — rimtas dokumentas. Pasiklaidykime jį.

1967-ieji. Dešimtoje respublikinėse laivų modelizmo varžybose mokyklos komanda, kuri atstovavo Kauno rajonui, užėmė pirmą vietą „B“ grupės komandų tarpe.

1970-ieji. Antra vieta „A“ grupėje tokių pačių varžybų metu. (Reikia pažymėti, kad „A“ grupėje — ne rajonų, kaip kad „B“, o miestų komandų konkurencija).

1971 metais — pirmą vietą toje pačioje grupėje, 1972 — antra, 1973 — trečia vieta respublikos moksleivių techninėje spartakiadoje. Toliau sekė laiko tarpas, kai garbės pakylą teko užleisti stipresniems. Tik zapyškiečiai niekada neatsisakė planų ant tos pakylų sugrįžti. Ir sugrįžo! 1980-ieji — trečia vieta respublikiniame laivų modeliavimo čempionate ir tokia pat vieta respublikinėse SDAALR laivų modelizmo pirmenybėse.

1981-ieji. Antra vieta „B“ grupės komandų tarpe moksleivių techninių sporto šakų spartakiadoje, o LTSR laivų modelizmo čempionate — trečia vieta „A“ grupės komandų tarpe.

KOMENTARAS SU PAMAŠTAIMAIS

Yra kam Zapyškyje valdyti pačius sudėtingiausius modelius. Pasigaminti naujus vaikinukai taip pat netrunka. Tik štai ką daryti, jei vienam modelio reisui reikia sunaudoti maždaug dešimties plokščių elektros elementų energiją, o mokyklai skiriamų elementų kiekis — limituotas. Kiekvienoms varžyboms — lygiai

šimtas. Dar vienas subtilus aspektas: į laivo modelį, kurio svoris neturi viršyti 1000 gramų, galima įdėti keturis plokščius elementus arba vieną miniatiūrinį akumuliatorių. Iš teorinės ir iš praktinės pusės pažvelgus, vienodai realūs abu variantai. O skirtumas ar egzistuoja? Energijos atžvilgiu ne toks ryškus — tik tiek, kad elektros elementai mažiau talpesni ir plaukimo pabaigoje „išsikvepia“. Tada ir iškyla klausimas, su kuriuo energijos šaltiniu modelis greičiau plauks...

Respublikinių varžybų prizininkų greituminių laivų modelių su elektros varikliu klasėse zapyškiečiai neturi. Bet tai visai nereiškia, kad negali ar nenori nugalėti tose klasėse, tuo labiau, kad jos ne mažiau patrauklios už kitas. Gal greičiau tokia statistika reiškia visai ką kitą — rimtą signalą respublikos modelizmo vadovams. Deficitinės medžiagos ir aparatūrą reikėtų skirstyti ne pagal tai, kokio dydžio yra miestas ar miestelis, ar kokie modeliuotojų titulai!

APIE ĮTEIKTUS IR NEĮTEIKTUS MEDALIUS

Medalių trūkumu Zapyškio laivų modeliavimo nesiskundžia. Iš šių metų respublikinio laivų modelizmo čempionato zapyškiečiai grįžo ne tuščiomis rankomis. Alius Makūnas (dabar Kačerginės vidurinės mokyklos devintokas) iškovojo pirmąją vietą civilinių laivų kopijų klasėje. Algis Eimutis buvo pirmas karinių laivų kopijų klasėje. Julius Guogos greitlaimis su vidaus degimo varikliu buvo antras (Algis ir Julius šiandien — Kauno politechnikumo moksleiviai, bet neužmiršta savo būrelio). Penktoko Dainiaus Žmuidos „10“ klasės jachta geriausia „gaudė“ vėją, o štai Dainiaus vienmetis Rolandas Jaras užėmė trečią vietą „M“ klasės jachtų lenktynėse.

...Jau ankštas pasidarė tvenkinys. Jachtos fen net neįsibandys. Tada vaikinai eina prie Nemuno. Vienas persikelia valtimi į kitą krantą. Treniruotųjų sistema labai paprasta: starto linija — šis krantas, finišo — priešingas.

Galima tikėtis, jog ne vienas mokinukas iš Zapyškio pasieks ir labai tolimas pakrantes.

C. BURBA

Alytuje — baigiamasis čempionato akordas

Modeliai-lėktuvų kopijos prieš varžybas buvo išrikiuoti žiūrovams.

Respublikos aviamodeliuotojų komandos vadovas V. Rimkaitis [kairėje] ir geriausiai iš mūsų pasirodęs vilnietis sporto meistras S. Nugaras.

M. KURAIČIO nuotraukos.

Sklandytuvų modelis sparčiai kyla aukštyn. Pasiekęs pusantro šimto metrų aukštį, akimirksniui sustingsta vietoje. „Apmąstymai“ trunka labai neilgai, kol atsikabina vilkimo siūlas (kai modelis pakimba virš piloto padėjėjo, kuris išvelka sklandytuvą aitvaro principu, iš savo lizdo modelio korpuse išslysta vilkimo siūlo kablys). Nuo tos akimirkos sklandytuvai — savo stichijoje. Nuo tos akimirkos prasideda visi trys F3A klasės modelių pralimai: A — išsilaikymo ore ir lūpimo tikslumo, B — greičio ir C — nuotolio. Piloto rankose — radijo siųsluvas, kuriuo į sklandytuvą perduodamos keturios komandos, valdomi aukščio ir posūkio vairai. Su pilotu sklandytuvą sieja tik neapčiuopiama radijo bangos „gija“.

Lengvoji miglėlė Alytus bolavo savo pastatų kontūrais visai čia pat. Tik miesto sportinio gyvenimo pulsas rugsėjo 8—11 dienomis persikėlė į Aviacijos technikos sporto klubo aerodromą dešiniajame Nemuno krante. Gal net ne „persikėlė“, o perkėlė... TSRS radijo valdomų aviamodelių čempionato organizacinis komitetas, kuriam vadovavo Alytaus miesto vykdomojo komiteto pirmininkas A. Grigaitis, taip pat sunkią rūpestių našą ant savo pečių pasiėmęs jo pavaduotojas R. Vencius, perkėlė tą sunkiai nuvaldomą pulsą varžybų viršininkas T. Matukonis, šefai — miesto įmonės ir organizacijos.

Alytuje radijo valdomų aviamodelių varžybomis pasibaigė TSRS 50-asis aviamodelizmo čempionatas, kurio programoje buvo ketverių varžybų: „oro kaulynių“ (vyko Simferopolyje), laisvo skridimo modelių (Alma Atoje), kordinių (Kišiniove) ir, pagaliau, radijo valdomų aviamodelių.

Netikėtų pakitimų į čempionato rezultatų lentelę skridimai Alytuje neatnešė. Pergalės ypatingai didelę svarbą turėjo komandoms, esančioms „aukso viduryje“. Lietuvos rinkinei — taip pat. Meistriškumas lėmė nugalėtojus, ir jie drąsiai žengė per visus čempionatus. Pavyzdys — Ukrainos TSR aviamodeliuotojų pergalės visuose keturiuose čempionatuose. Išvada — Ukrainoje rimčiau ruošiasi aviamode-

liuotojai, labiau rūpinamasi technine baze. Ir ne tik Ukrainoje. Kaimyninėse Latvijoje ir Estijoje — taip pat. Iš jų ir reikėtų mokytis.

Taigi, turnyrinės lentelės viršuje — Ukrainos aviamodeliuotojai. Antrąją komandinę vietą bendroje įskaitoje užėmė Rusijos Federacijos atstovai, trečiąją — Leningrado miesto rinktinė. LTSR aviamodeliuotojai — dešimti. Guostis reikėtų giliai dūsaujant. Vien todėl, kad realios galimybės patekti netgi į „slipriausiųjų šešetuką“ — praleistos. Nesėkmių priežastys labai įvairios. Aišku tik viena — aviamodelizmas, kaip ir visas modelizmas Lietuvoje, laukia nesulaukia rimtų permaitinimų. Kuo anksčiau jos įvyks — tuo geriau. Lietuvos komanda neturi dublerių, neišugdo pakankamai jaunų, perspektyvių modeliuotojų.

Čempionato protokolai informacijos atžvilgiu — glausiti ir konkretūs. Sklandytuvų modelių klasėje nugalėjo sporto meistras M. Krivuščas (2877 taškai), startavęs žinybinių komandų pogrupyje. J. Ademonis (Ukrainos TSR), asmeninėje įskaitoje užėmęs antrąją vietą (Jones surinko 2861 tašką), savo komandai iškovojo taip geidžiamą pirmąją vietą respublikinių rinklinių tarpe. Šis perspektyvus sportininkas, baigiantis Charkovo aviacijos institutą, ateinančiais metais papildys Lietuvos aviamodeliuotojų gretas. LTSR rinklinės narys kandidatas į sporto meistrus E. Dziurčius — keturioliktas (1606 taškai).

F3B klasėje (pilotaziniai radijo valdomi aviamodeliai) nugalėjo kandidatas į sporto meistrus iš Ukrainos V. Makarovas (4266 taškai). Vilnietis S. Nugaras surinko 604 taškus ir liko 16 vietoje.

F4C klasėje (radijo valdomų lėktuvų kopijų klasėje) konkurencija buvo ne tokia jau didelė. Užtat savo tikroviškumu šios klasės varžybos sutraukė daugiausiai žiūrovų, nepaisant to, kad paskutinę čempionato dieną (kaip tik tą dieną ir vyko pagrindiniai kopijų skridimai) netikėtai suburo oras. Nebent dideliu oro drėgnumu tegali pasiteisinti mūsų komandos atstovas Rimutis Paužuolis. Rimučio kopija, stendinio vertinimo metu surinkusi visai neblogą taškų sumą —

466, taip ir nesugebėjo atsiplėsti nuo asfaltuotos pakilimo aikštelės tiek pirmame, tiek antrame ture. Likus be įskaitinių taškų, reikėjo tenkintis paskutine vieta. O nugalėjo RTFSR atstovas V. Zuvarelis.

Susumavus Alytaus čempionato rezultatus, nugalėtojų laurą komandinėje įskaitoje atiteko Ukrainos rinkinei. RTFSR rinkinei įteikti sidabro žetonai, Baltarusijos atstovai — trefi. Lietuvos TSR rinkinė, surinkusi 35 taškus, užėmė 11 vietą.

Po varžybų kalbėjomės su respublikos rinkinės vadovu sporto meistrą V. Rimkaičiu.

— Šis čempionatas man nėra ypatingas atradimų ar nusivylimų pasireiškimas. Dalyvauju tiek respublikinėse, tiek sąjunginėse varžybose ir įvairiausiuose čempionatuose

nuo 1960 metų. Pasiebiau įdomų faktą — visose varžybose, kokia tai aviamodelizmo šaka bebūtų, daug prityrusių ir vyresnių sportininkų. Tai nėra blogai. Bet tuo pačiu metu sumažėja konkurencija, nejučiomis pasigendi jaunų veidų, jaunatviškos sportinės kovos, ryškesnių pasiekimų. Tai pasakytina ir apie mūsų respublikos komandą, kurios narių sportiniais pasiekimais ir ypač šiose varžybose laimėtais taškais bei rezultatais negalime būti patenkinti. TSRS lauk VIII spartakiada nebe už kalnų. Rimtai jai ruoštis reikia jau dabar, nes pasibaigęs sąjunginis aviamodelizmo čempionatas atskleidė daug laisvųjų dalykų respublikos aviamodelizmo pastogėje.

E. KASTUTIS

Ukrainos komandos aviamodeliuotojai, laimėję čempionate pirmąją vietą (iš kairės į dešinę): V. Makarovas, B. Pacenkeris ir J. Adamonis.

O. VALKAUSKIENĖS nuotr.

„Slavutič — UT“

Tai pirmoji tėvyninės konstrukcijos skraidyklė, sukurta generalinio konstruktoriaus O. Antonovo konstravimo biure. Šia skraidykle galima apmokytį skraidyti pradedančiuosius šio sporto entuziastus sekcijose ir klubuose, treniruotis skraidinams sportininkams, o taip pat dalyvauti varžybose bei siekti rekordų.

Išbandant „Slavutičių“ skridimuose ja skraidė 32 pilotai, atlikdami per metus daugiau kaip 600 skrydžių, išbūnant ore daugiau kaip 50 valandų. Vieno skridimo trukmė — 2,5 val., pasiektas aukštis

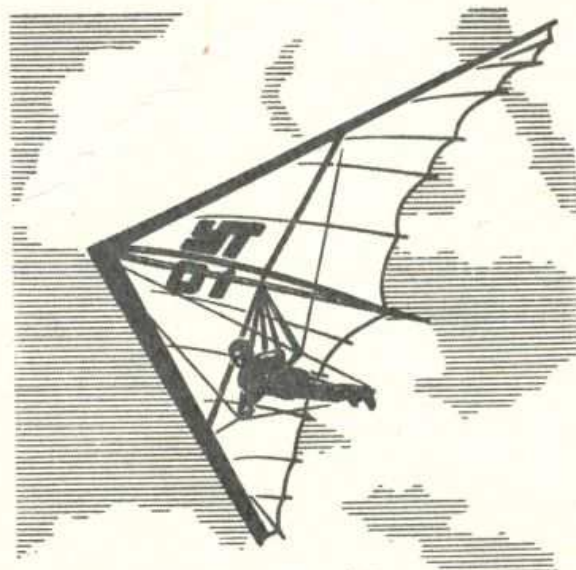
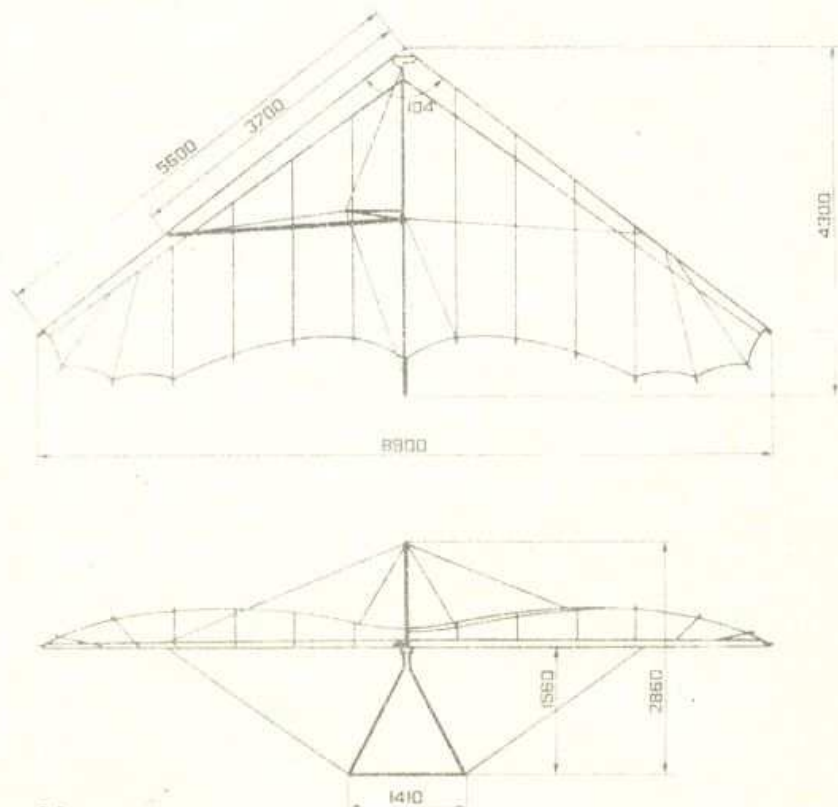
virš starto vietos — 800 m, skridimo tolis — 10,7 km.

Šios skraidyklės statyboje naudojami duraliuminio D 16 T markės vamzdžiai, ne mažiau kaip 2,5 mm skersmens plieniniai trosai, o dangai — audeklas „Jachta“ (kalandruotas lavsanas). Mazgai turi būti daromi iš nerūdijančio plieno arba titano.

Sparno plotas — 17,5 kv. m, prailgėjimas — 4,4, apa-

rato svoris — 25 kg, skridimo svoris — 85—115 kg, skridimo greitis — 7—20 m/sek, mažiausias žemėjimo greitis — 1,3 m/sek, didžiausia aerodinaminė kokybė — 7, apskaičiuotas galimas perkrovimas — 4,5.

Skraidyklė „Slavutič-UT“, kuri pradėta gaminti serijiniu būdu, paprasta eksploatuoti, paklusni skraidant, pasižyminti aukštu techniniu lygiu.

SKRIEJIMAI SKRAIDYKLE — GRAŽUS, BET SUDĖTINGAS SPORTAS

Visa, kas pirmą kartą pasiekta — stebina ir džiugina. Pirmas žingsnis, pirmas žodis, išmokta pirma raidė, pagaliau pirmasis žuolis arba pirmasis skrydis. Jaunuolius, besileidžiančius su skraidyklėmis nuo Nemuno žlaito netoli Kaulutuvos pirmą kartą pamatė tik prieš keletą metų, nors apie skraidykles ir skraidūnų rekordus nemažai buvau girdėjęs ir skaitęs. Bet tai taip pat buvo nauja: kad pirmąjį trukmės rekordą 1971 m. pasiekė amerikietis Deivis Kilbornas, išsilaikęs skrydyje 1 val. 4 min., kad po trejų metų Havajų salose taip pat amerikietis Harvis Melčeras skraidė net 20 val. 47 min., kas ir iki šiol yra rekordinė pasekmė, kad mūsų šalyje skriejimo trukmės rekordo — 4 val. 13 min., pasiekto 1978 metais Kryme, pirmasis autorius buvo Maskvos srities sportininkas Andrejus Karetkinas, dabar jau ir pirmasis Tarybų Sąjungos skraidyklių sporto absoliutus čempionas, kad Europoje ilgiausiai — net 6 val. ir 6 min. su skraidykle praėjusiais metais pavyko skraidyti leningradiečiui Aleksandrui Vladimirovui, pakilus nuo Jucos kalno netoli Piafigorsko, kad seniausiais (daugiau kaip dešimt metų) mūsų šalyje su skraidykle skraido ir ne kartą dalyvavo tarptautinėse „Ikarų pasekėjų“ varžybose Vengrijoje bei Čekoslovakijoje inžinierius iš Cernovcų Anatolijus Korčakas. Yra daug ir kitokių įdomių faktų, kurie turi būti minimi tik drauge su žodžiu „pirmas“.

Kaip tik toks — pirmas — buvo šių metų rugsėjo paskutinėmis dienomis ir spalio pradžioje netoli Tuvo ATSR sostinės Kyzlylo surengtas Tarybų Sąjungos skraidyklių sporto čempionatas. Rungtyniauti nuo 420 metrų aukščio Bomo kalno susirinko 40 skraidūnų, atstovavusių dvylikai komandų iš Rusijos Federacijos, Ukrainos, Baltarusijos, Uzbekijos, Kazachijos, Gruzijos, Pabaltijos respublikų, Maskvos bei Leningrado. Be to, be konkurencijos rungtyniavo Tuvo ATSR, kaip pirmenybių rengėjų, Aviacijos pramonės ministerijos ir Karinių Oro Pajėgų ekipos. Kiekvieną komandą sudarė

trys skraidūnai. Mūsų respublikai pirmame sąjunginiame čempionate atstovavo Kauno skraidyklių sporto klubo skraidūnai: Antano Sniečkaus politechnikos instituto Medžiagų atsparumo katedros inžinierius Kazys Valiulis-Petkevičius ir Radijo gamyklos elektrikai broliai Alfonsas ir Romas Liekiai. Komandą varžyboms ruošė ir jai vadovavo LTSR aviacijos sporto federacijos Skraidyklių komiteto pirmininkas S. Prielgauskas.

Startuodami nuo Bomo kalno viršūnės, kurio aukštis nuo nusileidimo aikštelės siekė 420 metrų, sportininkai atliko tris pratimus (kiekvieno po du privalomus skridimus): skridimo trukmės, sukančią aštuonlukę kuo daugiau kartų apskrendant dvi gaires, nusileidimo tikslumo į 50 m skersmens ratą, prieš tai apskriejant kuo daugiau gairių ir skridimo į tolį pratimą, žymintį nuotolį tarp arčiausiai ir toliausiai nusileidusių skraidūnų. Pirmuosiuose dviejuose pratimuose buvo skiriama laiko norma — atitinkamai 10 ir 15 minučių. Atskiruose pratimuose nugalėjo RTFSR sportininkai A. Karetkinas ir J. Komlevas bei Ukrainos rinktinės narys E. Grinenka, o pirmojo Tarybų Sąjungos absoliutaus skraidyklių sporto čempiono titulą iškovojo Andrejus Karetkinas. Jis surinko 373 taškus. Sidabro medalis atiteko E. Grinenkai, o trečiuoju prizininku tapo inžinierius iš Rostovo prie Dono D. Nor-Arevjanas. Mūsų šaliai užėmė tokias vietas: 13. A.

Liekis (219,6 taško), 20. K. Valiulis-Petkevičius (158,1), 26. R. Liekis (136,3).

Komandomis geriausių rezultatų pasiekė RTFSR pirmoji rinktinė. Toliau sekė: 2. RTFSR II, 3. Maskva, 4. Ukraina, 5. Uzbekija, 6. Baltarusija, 7. Lietuva. Beje, mūsų respublikos sportininkams buvo įteiktas specialus prizas kaip organizuočiausiai komandai.

Kaip vertinti šį pirmąjį čempionatą ir mūsų respublikos skraidūnų startus? Aišku, lyginti nėra su kuo. Pirmasis gali tik paženklinėti vertinimų skalę ateičiai. Viena, kuo giliai įsitikinau stebėdamas geriausių šalies skraidūnų skrydžius — skriejimai skraidyklėmis yra gražus, bet kartu ir sudėtingas sportas. Ne kartą mačiau Kauno skraidūnų bazėje Netoniuose nuo Nemuno žlaito skriejančius mūsų sportininkus. Bet kai pamatiau skraidūnų startus nuo 420 metrų Bomo kalno ir jų skrydžius daugiau kaip puskiometrio aukštyje, mūsų šios skriejimus nuo Nemuno žlaito tegalima būtų pavadinti „žiogo šoktelėjimais ir nutūpimais“. Nesistebėjau, kad pirmuosius skriejimus nuo Bomo beveik visi mūsų šaliai atliko baikiškai, ir kad nusileidimo tikslumas buvo ne per geriausias. Užteko pora dienų paskraidyti, ir rezultatai akivaizdūs — Alfonsas Liekis nusileidimo tikslumu pratime turėjo realias galimybes iškovoti sidabro apdovanojimą, o Kazys Valiulis-Petkevičius čia užėmė devintą vietą. Alfon-

sas, startavęs nuo kalno viršūnės, įgijo didelį aukštį, įveikė beveik dviejų kilometrų nuotolį, po to apskriejo tris gaires ir galėjo ramiai bandyti leisti. Bet šiuo momentu sportininkas, dėl patyrimo stokos, lyg tai bandė apskrieti dar vieną gairę, lyg tai, ieškodamas patogesnės situacijos tūpimui, padarė bereikalingą virąžą ir skraidyklę staigiai prarado greitį bei aukštį. Skubant jam nepavyko suvaldyti skraidyklės ir buvo priverstas nušūpti vos pora metrų nuo įskaitinio 50 metrų skersmens rato. Vietoj visų (skridimą stebėjusių sportininkų, trenerių, gausaus žurnalistų korpuso, na ir teisėjų) laukto aukšto pasiekimo, kaunietis turėjo tenkintis tik šešta vieta.

Skraidymo ir varžybų patyrimas — didelis turtas. Jeigu kitų komandų skraidūnai jau skaičiuoja antrą ir net trečią tūkstantį savo startų, o skriejant ore jau yra išbuvę beveik po šimta valandų, tai mūsų šaliai žymiai atsilieka — skraidę jie tik po 20–30 valandų. Peršasi išvada, kad geriausiems respublikos skraidūnams, norint pasiekti aukštų sportinių rezultatų (o tai padaryti jie yra pajėgūs), būtina bent pora — keletą kartų stovyklose varžybų pobūdžio treniruotėse paskraidyti nuo puskiometrinio kalno. Tiesa, tuo nenorėčiau pažymėti, kad kauniečių treniruotėse bazė Netoniuose bloga. Ji labiau tinka jaunų skraidūnų apmokymui, o prityrę gali tik paskraidyti, siekdami palaikyti savo sportinę formą. Skraidyklės, kaip ir kitos sporto žakos, norint jas rimtai kultivuoti bei pasiekti aukštesnių rezultatų, reikalauja, rimtai dirbti ir treniruotis bei rungtyniauti tinkamose sąlygose.

Į rinktinę komandą visada pakviečiami pajėgiausi sportininkai. Manychiau, kad šiandieninėje respublikos skraidūnų komandoje reikėtų turėti bent jau šešetą vaikinių, kitaip sakant, — dvi sudėtis, kaip tai daroma komplektuojant kitų sporto šakų rinktines. O svarbiausia, šioje komandoje norėtųsi matyti daugiau gabių jaunų sportininkų, išsilavinusių, išmanančių techniką,

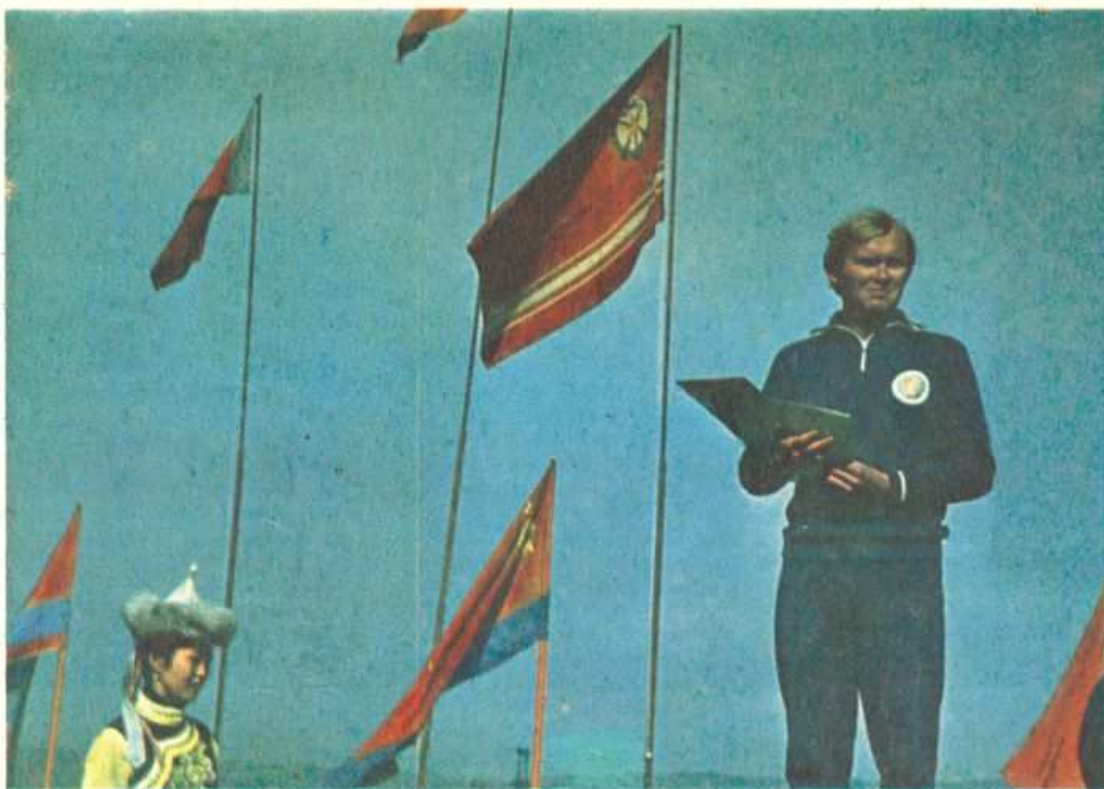

Respublikos skraidūnų rinktinė, dalyvavusi pirmenybėse Kyzyle (iš kairės į dešinę): R. Liekis, K. Valiulis-Petkevičius, A. Liekis ir komandos vadovas S. Prielgauskas.

drąsių ir gerai fiziškai pasiruosusių. Kaip parodė šis čempionatas, didžioji dauguma jos dalyvių, skraidę geriausiai, buvo jauni skraidūnai, turintys inžinerinį arba techninį išsilavinimą. Tai ne dėl mados. Mat skraidūnas kartu yra ir inžinierius, ir konstruktorius, ir aviatorius, nes beveik visos skraidyklės, su kuriomis rungtyniavo sportininkai, buvo jų pačių sukonstruotos ir pagamintos.

Skraidyklė iš pirmo žvilgsnio atrodo nesudėtingas aparatas. Tačiau taip nėra. Jų tik paprasta išvaizda ir skambūs pavadinimai: „Slavutičius“, „Drakonas“, „Sokolas“, „Cim-ganas“, „Strižas“, „Snagis“, „Atlasas“, „Saliutas“, „Stre-la“ ir daugelis kitų. Visos skraidyklės, su kuriomis rungtyniavo čempionato dalyviai, buvo jų pačių pagamintos, išskyrus „Slavutičių-UT“, kuri yra pirmoji tėvyninės konstrukcijos ir jau gaminama serijomis, o taip pat dvi prancūziškos konstrukcijos skraidyklės, su kuriomis startavo absoliutus čempionas ir dar vienas jo komandos draugas. Nesutirštinant spalvų norisi pasakyti, kad su skraidykle, kuri nors ir atrodo esanti nesudėtingas aparatas, būtina elgtis sumaniai, supratingai ir pagarbiai. Iš pirmo žvilgsnio atrodantis apgaulingas skraidyklės paprastumas ir jos konstrukcijos lengvumas skriejimuose nepripažįsta nutrūktgalviškumo, neapdairumo ir nemokšiško, nekalbant jau apie pakilimą, manevravimą, viržius arba nusileidimą. Ne be pagrindo jų statyba geriausiai paklūsta techninių profesijų inžinierių, konstruktorių protui ir rankoms. Tai drįstu tvirtinti ne dėl šio gražaus sporto išaukštinimo. Dabar tapo madinga tvirtinti [ypač pastaraisiais metais], kad skraidyklę gali pagaminti kuo ne kiekvienas, kam tik užteina noras. Ir skrieti, esą, nesudėtinga. Toks požiūris matyti ir skaitytojų laiškuose redakcijai. Stebėdamas čempionato dalyvių skrydžius giliai įsiti-kinau, kad skraidyklių sportas yra sudėtingas, kad skraidyklės turi būti kuriamos ne lengvo susižavėjimo pagrindu, o įgilus reikiamų teorinių žinių ir praktinių įgūdžių. Tai liečia ir skriejimus. Čia negali ir neturi būti saviveiklumo ir lengvabūdiškumo. O norintiems gaminti skraidykles ir skristi jomis gali padėti ir patarti skraidyklių sporto klubai bei sekcijos, stelgiamos prie SDAALR miestų ir rajonų komitetų.

Kad skraidyklių sportas su-

Pirmasis šalies skraidyklių sporto absoliutus čempionas A. Karefkinas.

Skraidyklė virš Bomo kalno.

AUTORIAUS nuotraukos.

dėtingas, kalba ir tas faktas, jog, norint pasiekti aukštesnių rezultatų, neįmanoma skrieti be variometro, aukščio ir greičio matavimo prietaisų, vien pasikliaunant nuojausa. Tai ryškiai parodė ir čempionato dalyvių skriejimai, kurių per keturias dienas jie atliko daugiau kaip tris šimtus. Deja, kai kurie mūsškiečiai skraidūnai su minėta aparatūra vengia bendrauti. O reikėtų! Ir jaunimui būtina tai skiepyti.

Įdomias mintis apie skraidyklių statybą ir skraidyklių sportą pokalbyje su žurnalistas išreiškė čempionato vy-

riausiasis teisėjas TSRS skraidyklių sporto federacijos pirmininkas Jevgenijus Jelizarovas. Jis pažymėjo, kad skraidyklių sportas mūsų šalyje per pastarąjį dešimtmetį tapo labai populiarius. Šiuo metu jau veikia kelios dešimtys šio sporto sekcijų, priskaitoma beveik 1000 skraidyklių ir dvigubai daugiau SDAALR Centro komiteto Aviacijos skyriuje gauta paraiškų serijiniu būdu gaminamai skraidyklei „Slavutič“ įsigyti. Kol kas jų patenkinti dar negalima, nes „Slavutičiaus“ gamyba tik prasidėjo. Organizuojant skraidyklių gamybą ir

sportinę veiklą sekcijose arba klubuose, pabrėžė J. Jelizarovas, galima ir reikia pasimokyti iš Tarybų Lietuvos skraidūnų, kurie pirmieji šalyje įsteigė skraidyklių sporto klubą, organizuotai ir planingai dirba suburiant visus skraidūnus ir vystant šio sporto sekcijų veiklą kolektyvuose, rajonuose ir miestuose. Geru žodžiu minėjo ir mūsų skraidūnų pirmuosius startus čempionate. Jie draugiški, komanda darni ir organizuota, visų skriejimo meistriškumas beveik vienodas. Tačiau jauiėsi, kad jiems stinga patyrimo skrieti iš dides-

Geriausiai iš mūsų pirmajame čempionate rungtyniaujęs kaulietis skraidūnas A. Liekis.

Prieš varžybas.

nių aukščių, mažoka ir varžybų patirties, tikslumo leidžiantis ir kokybiškumo tupiant. Ne kartą jie nusileido už įskaitinio rato, o nutūpę nesugebėjo išlaikyti skraidyklės, net suklupdavo. Taigi ir fizinis pasiruošimas gerintinas.

„Išreikšiu savo ir visų čempionato dalyvių nuomonę, — baigdamas pareiškė federacijos pirmininkas, — Kyzyle buvome priimti labai švelniai, nes tai buvo pirmosios sąjunginės pirmenybės, surengtos šioje respublikoje. Prisiminsime ne tik iškilmingą čempionato atidarymą Lenino aikštėje, kuriame dalyvavo

partijos srities komiteto bei respublikos vadovai, bet ir draugystės vakarą puikiam, tik prieš keletą metų pastatytame Muzikiniame dramos teatre, susitikimus su Tuvos ATSR kultūros ministru A. Serenu, Liaudies rašytoju S. Sarygolu, respublikos Dailininkų sąjungos valdybos pirmininku J. Camza, ansamblio „Ajan“ kolektyvu“.

I tarybinio skraidymo sporto istoriją įrašytas pirmas, bet labai gražus puslapis. Nėra abejonės, kad ši pradžia turės ir turiningą tęsinį.

K. KILČIAUSKAS

Europos antrasis

Tarptautinės aviacijos federacijos (FAI) nutarimu liepos mėnesio antroje pusėje 60 kilometrų į vakarus nuo Paryžiaus Serans vietovėje buvo surengtas antrasis Europos moterų sklandymo čempionatas (pirmasis prieš dvejus metus vyko Vengrijoje). Jame dalyvavo Prancūzijos, Belgijos, Čekoslovakijos, TSRS, Švedijos, VDR bei VFR sportininkės.

Buvo rungtyniaujama 15 metrų ir standartinės klasės sklandytuvais. Penkiolikos metrų klasėje startavo 10, o standartinėje — 14 sklandytų.

Neįprasti šiam laikotarpiui orai ilgai užlaikė žemėje čempionato dalyves. Dangus buvo aptrauktas žemais, niūriais lietaus debesimis, o Alpeose kelias dienas net gausiai snigo. Orams kiek pagerėjus, tačiau sunkiomis meteorologinėmis sąlygomis 15 metrų klasėje pavyko įvykdyti keturis pratimus (skridimus maršrutu 206 kilometrų į tikslą su sugrįžimu bei 223, 332 ir 324 kilometrų trikampiškais maršrutais). Europos čempione tapo Prancūzijos atstovė Mari Gavarė, antroje vietoje palikusi komandos

draugė Denizą Kriuet. Bronzos medalį laimėjo Švedijos sklandytoja Teresa Taivonen. M. Gavarė ir T. Taivonen skrido sklandytuvais ASW-20, o D. Kriuet — sklandytuvu „Moskito“.

Blogiau sekėsi standartinėje klasėje rungtyniaujusioms sklandytojoms, kurioje startavo ir abi mūsų šalies sportininkės Jolietė Eda Lan ir Tamara Zagainova iš Oriolo. Čia pavyko atlikti tik tris pratimus (pagal varžybų nuostatus čempionei išaiškinti reikėjo įvykdyti keturis pratimus). Sportininkės skrido 302 kilometrų į tikslą su sugrįžimu ir 214 bei 219 kilometrų trikampiškais maršrutais. Pagal trijų pratimų rezultatus pirmavo Prancūzijos sklandytoja Ana Pinon, rungtyniaujusi sklandytuvu „Cirus“. Antrą vietą užėmė vengrė Eva Doroči. E. Lan buvo trečia, o T. Zagainova liko penktoje vietoje. Visos skrido lenkų gamybos sklandytuvais „Jantar standard-2“.

Trečiasis Europos moterų čempionatas įvyks 1983 metais TSRS centrinio sklandymo klubo bazėje Oriole.

A. BAČINIS

Oriole vykusiose pirmosiose sąjunginėse sklandytų varžybose akademiko Sergejaus Koroljovo taurei laimėti, kuriose buvo įdžiama rungtyniauti šalies pirmos lygos čempionato prizininkams bei respublikų praėjusių metų čempionams, puikiai pasirodė Tarybų Lietuvos ekipa. Ji užėmė pirmąją vietą. Komandos narys tarptautinės klasės sporto meistras kaulietis Antanas Rukas tapo nugalėtoju asmeninėje įskaitoje.

V. PLUNGĖS nuotraukoje matome mūsų respublikos sklandytus (iš kairės į dešinę) kauliečius Janiną Paplauskaitę, Anianą Ruką, Vytautą Sabeckį ir vilnietį Algį Račiūną.

Sklandytuvas BRO-23 KR „Garnys“

Pirmasis iš stiklasčio pastatytas eksperimentinis sklandytuvas BRO-21 „Vyturis“ maketinės komisijos buvo aukštai įvertintas ir parodė gerus duomenis į apskraidant. Tai ir paskatino nedelsiant statyti dar tobulesnį aparatą, tinkantį serijinei gamybai, paprastą ir parankų eksploatuoti jaunimo sklandymo mokyklose.

Po aštuonių mėnesių triūso Kauno skraidyklių klubo dirbtuvėse buvo užbaigtas pirmasis naujo mokomojo sklandytuvo BRO-23 KR „Garnys“ pavyzdys. Gerai konstruktoriaus B. Ožkinio taktiniais ir bendraautoriaus C. Kišonas ir K. Rinkevičius.

„Garnio“ liemuo mažai kuo skiriasi nuo „Vyturio“ liemens. Jis padarytas naudojant tą pačią formą. Ypatingas dėmesys buvo skiriamas piloto sėdėjimo patogumui ir saugumui grubių tupdymų atvejais užtikrinti. Visi kabinos bortai apklijuoti storais mikroporinės gumos apvaisais. Sėdynė sudaryta iš dviejų putplasčio atramų, amortizuojančių bet kokį smūgį, ir

storokos poroloninės pagalvės, gerai prisitaikančios prie nugaros formos. Pilotas sėdi gerokai atsilošęs. Pito vamzdelio stovas ir sklandytuvo priekinis bortas sudaro gerą orientyrą horizonto atžvilgiu. Prisirūšimo diržų sistemą įvestos nespnyruokliuojančio (minkšto) plieno spyruoklės, kurios gali prislopinti žymią dalį smūgio energijos.

Liemuo turi stiklasčio elastišką uodegos atramą ir

penkias gumines kojeles, prie kurių be tiesioginio kontakto su visa konstrukcija gali būti pasirinktinai prijungtas keturių variantų tupdymo įrenginys: a) stiklasčio plati slidė (skraidant žiemą), b) ta pati slidė su pneumaticiniu 200 ar 255 mm skersmens ratuku (eksploatuojant vasarą ant žolės tako), c) trys ratukai su amortizatoriais (jei norima mokytį pilotus lėktuvinio tupdymo) ir d) hidrodinaminė-aerodrominė plūdė su povandeniniais sparneliais (jei yra reikalingas sklandytuvų eksploatuoti tupiant ant vandens).

Sparną projektuojant atsižvelgta dviplyšinės schemos, panaudotos „Vyturiui“. „Garnys“ turi vienplyšinio sparno schemą, kaip ir BRO-11, su pakabinamais išsistatiniais eleronais-užsparniais, kurie yra sinchronizuoti su aukštumos vairu. Ši schema gerai užsirekomendavo per visus 27 sklandytuvų BRO-11 eksploatacijos metus.

Sparno profilis — GAV-1 16 proc. storio. Styga — 1,0 m. Elerono profilio styga — 0,32 m. Sparno ilgis — 8,2 m, plotas — 10,5 m². Prailgėjimas — 6,4. Nervūros ir lonžeronas — pinti iš stiklo siūlų. Užpakalinė briauna — lieta iš dervinio užpildyta, sustiprinta stiklo pynėmis ir audiniu. Sparnas iki lonžerono dengtas formuotu kevalu, suklijuotu iš trijų 0,3 mm storio stiklo audinių. Kai kurie tarpai tarp nervūrų (už lonžerono) dengti plokščiais formuotais lakštais iš dviejų 0,3 mm storio stiklo audinių. Sparno aptempimui pirmą kartą sklandytuvų statyboje panaudota lavsaninė skaidri plėvelė, priklijuota karštu būdu klajais

„88“. Ištempimas įvyksta perbraukiant plėvelę karštu lygintuvu.

Sparnų galai baigiasi ypatingais antgaliais, sudarančiais patikimą atramą į gruntą ir pagerinančiais sparnų galų aptakumą.

Eleronai, stabilizatorius ir vairai pagaminti panašiai kaip ir sparnai.

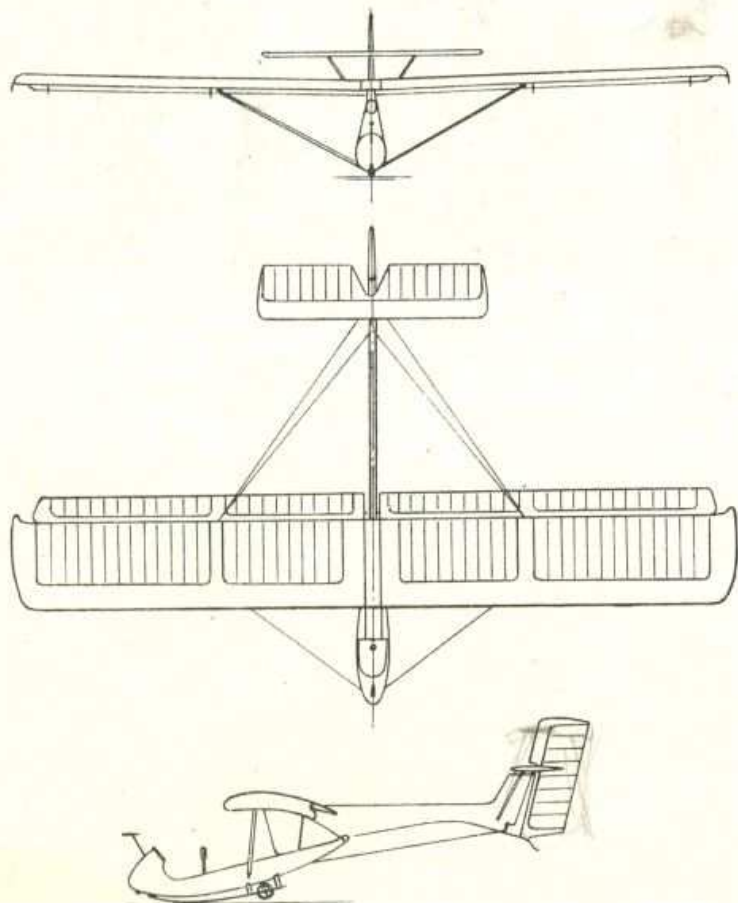
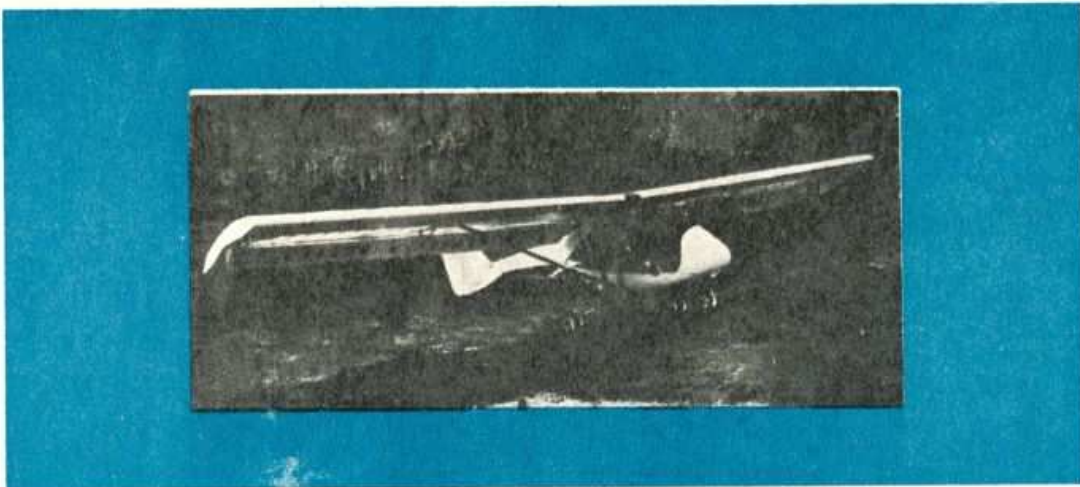
Įvairios sujungimų plokštelės, loveliai, antgaliai pagaminti iš stiklotekstolito. Auselių įvorės, sujungimų varžteliai, kaišteliai, kaip ir visi trosai pagaminti iš nerūdijančio plieno. Tokiu būdu visame sklandytuve nėra rūdijančių detalių.

Visi „Garnio“ agregatų sujungimo taškai ir valdymo sistemos šarnyrai aprūpinti sferiniais arba rutuliniais guoliukais, todėl visos trys ašys laisvos. Tuo išvengiama įtempimų ir išklibėjimo mazguose, detalėse, padidinamas sklandytuvo patikimumas ir resursas. Visos pridėtinės (jungiamosios) detalės tvirtinamos prie agregatų ne varžtais, o jų „prisiuvimu“ dervuotais stiklo siūlais.

Svorių suvestinė. Sparnai (2x18,2) — 36,4 kg, eleronai, (2x3,9) — 7,8 kg, spyriai (2x1,2) — 2,4 kg, kabina — 17,1 kg, įvairūs priedai — 1,7 kg, uodega — 6,0 kg, stabilizatorius — 4,4 kg, posūkio vairas — 1,9 kg, slidė su ratuku — 5,8 kg. Iš viso — 83,5 kg.

Skridimo duomenys. Skridimo svoris — 83,5+75=158,5 kg, apkrovimas — 16 kg/m², skridimo greitis — 42 — 100 km/val, aerodinaminė kokybė — 15, žemėjimas — 1 m/sek.

J. ABELKIS

IVAIRENYBĖS

KAIP ŽUVO SENT-EGZIUPERI

Per Antrąjį pasaulinį karą žuvo daug žmonių. Jų tarpe ir pilotų. Dažniausiai jų mirties aplinkybės nebuvo paslaptis. Tarp išimčių iki šiol buvo įžymusis prancūzų rašytojas bei pilotas Antuanas de Sent-Egziuperi.

Kai fašistinė Vokietija okupavo Prancūziją, rašytojas įstojo į Pasipriešinimo judėjimo kovotojų gretas. 1944 metų liepos 31-ąją Egziuperi išskrido iš Korsikos aerodromo daryti okupuotų Prancūzijos pietryčių rajonų nuotraukų. Iš šio skrydžio jis negrįžo. Niekas negalėjo tiksliai pasakyti, kas nutiko rašytojo valdomam lėktuvui. Iš jo borto nebuvo gauta jokių signalų, radarai neužfiksavo lėktuvo skridimo ir buvimo vietos, pagaliau ir nuotraukų paieškos jūroje nieko nedavė.

Praėjo trisdešimt septyneri metai, kol paaiškėjo Antuano de Sent-Egziuperi žuvimo aplinkybės. Apie pasikūtinį jo skrydį sužinota iš viename Vakarų Vokietijos aviacijos žurnalų išspausdinto straipsnio, kuriame atkuriamas buvusio hitlerinio karo lakūno Roberto Heiselio raportas apie 1944 metų liepos 31 d. Viduržemio jūros rajone numuštą lėktuvą.

Heiselis skrido „Foke vulfu“. Ore pastebėjo lėktuvą. Pradėjęs artėti prie jo, nustebė, kad šis vien manevrais stengiasi išvengti kovos, neatsižaušo. Fašistinis „asas“ puolė neginkluotą, vien žvalgybai iš oro pritaikytą lėktuvą ir numušė jį. Pagai raporte nurodytą lėktuvo aprašymą ir jo numerį nustatyta, jog tai lėktuvas, kuriuo savo paskutiniame skrydyje pakilo Antuanas de Sent-Egziuperi.

APIE GEDIMUS PRANESĄ... AUTOMOBILIS

Žmogus sėdo už mašinos vairo, pradėjo važiuoti. Įsijungė muziką ir staiga... radijas nustojo veikti ir kalbos sintezatorius pranešė: „Jūsų variklis perkaito. Sustokite“. Kas tai?

Šis automobilio vairuotojo geradaris — japonų automobilio konstruktorių kūriny. Speciali sistema elektroniniais davikliais stebi visus automobilio mazgus, nukrypimus nuo normos. Atsiradus bet kokiui defektui davikliai, kurie sujungti su kalbos sintezatoriumi, neduoda pastarajam komandą, o šis duoda „balsą“. Esant reikalui davikliai išjungia tiek radiją, tiek ir magnetofoną.

KOKS AUTOMOBILIO GREIČIO REKORDAS?

Nuolat mėginama pasiekti naują automobilio greičio rekordą. 1979 metų gruodžio 18-ąją JAV kaskaderius Stenas Beretas, įmontavęs savo automašinoje turboreaktyvinį 58000 AJ variklį ir vietoj padangų panaudojęs aliuminius ratus, pasiekė 1183,446 km/val greitį. Tai

buvo pirmas atvejis, kai žemėje viršytas garso (1178 km/val) greitis. Bet... pasaulio rekordą šis pasiekimas nebuvo pripažintas. Mat tokio greičio Beretas neišvytė. Tė privalomose 1 km distancijoje, o pasiekė jį tik vienoje radaro užfiksavimo atkarpoje. Tai gi pasaulio automobilio greičio rekordą lieka amerikietis Gario Gebelicho 1970 metais parodytas 1016 km/val rezultatas.

Pastaruju metu pagerinti šį rekordą ruošiasi anglų sportininkas Ričardas Nabilis. Savo automobilyje jis įmontavo lėktuvo reaktyvinį variklį. Per bandymus, atliktus aerodinaminiam vamzdyje, Nabilio mašina „išvystė“ 1120 km/val greitį. Bet viena yra aerodinaminis vamzdis, o kita — važiuojamas žeme keturiais ratais.

VAIRUOTOJAS PER PENKIAS DIENAS

Prie Šveicarijos Linjero miestelio esančiame autodrome kasdien cypia stabdžiai, riauvoja varikliai. Daugelis tu, kurie su šypsena stebi naujokėlius, uoliai besistengiančius pažaboti nepaklusnias mašinas, atkreipia dėmesį į tai, kad mokomuosiuose automobiluose nėra instruktorių. Būtent tuo iš esmės ir grindžiamas mokymo vairuoti metodas, kurį siūlo automokymosi savininkas ir direktorius F. Vipfas.

Mokykloje mokoma lygiai penkias dienas. Visą tą laiką „kursantai“ laikosi griežtos dienotvarkės. Net po intensyvių užsiėmimų jie nepaliekami savo valiai — gyvena čia pat esančiame viešbutyje, ir jų „laisvalaikis“ griežtai reglamentuojamas psichologai, kurių uždavinys, be viso kito, — atsižvelgti ir į individualius klausytojų ypatumus.

Užsiėmimai prasideda valandos instruktažu apie automobilio vairavimą. Po to naujokas lieka vienas su mašina. Prieš jį atsiveria pusantro kilometro autodromo trasa, kurioje netrūksta stalgių posūkių, kalnelių ir pakalnių. Kelkraščiai aptverti galinga „tvora“ iš senų padangų. Instruktorius mašinoje nėra todėl, kaip paaiškino F. Vipfas, kad mokinytis turi pasikliauti tik savimi, ieškodamas išsities iš vairuotojo dėtingų situacijų. Toks metodas verčia jį jau nuo pirmųjų žingsnių būti labai atsargiu ir neužmiršti galimų sunkių aplaidumo pasekmių sau ir aplinkiniams.

Baigiamajame penkių dienų kurso etape būsimasis vairuotojas „tikrinamas“ miesto gatvėse ir kalmo keliuose. Jau naujokas naudoja mašinos „tradicininius“ metodus — automobilis su dubliuotu valdymu ir instruktoriumi. Mokymo programoje 20 valandų skirta praktiniam važiavimui ir 10 valandų teoriniams užsiėmimams — eismo taisyklėms ir materialinei automobilio daliai. Iškliausias kursas vyksta dviejų valandų egzaminas. Nors jis labai nelengvas, praktiškai nebūna neišlaikusių. Tai, paaiškino F. Vipfas, — ir yra mūsų metodo privalumas. Jis tinka net tiems, kuriuos išvarė, kaip visiška „bevilnišką“ iš kitų automokymų.

ORO PAGALVĖS MASINOSE

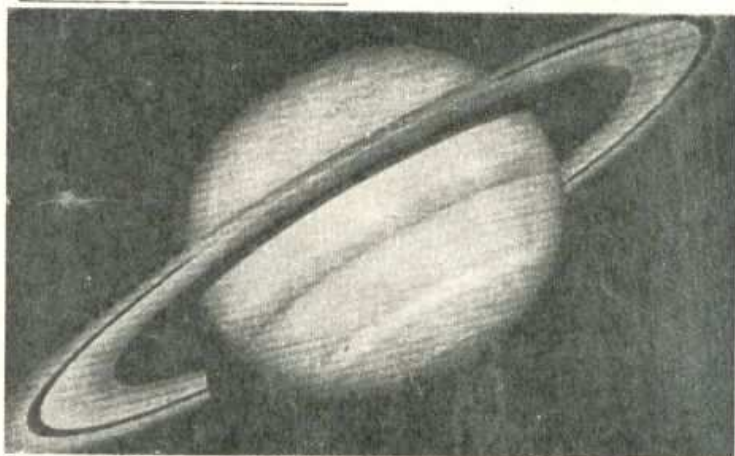
Svedų automobilių koncernas „Volvo“ nutarė nuo sekančių metų taikyti savo gamybos lengvuosiuose automobiliuose oro pagalves. Vairuotojo ir keleivių saugumo sumetimais pagalvės bus įmontuotos vairo stovė ir prieš kiekvieno keleivio vietą. Smūgio atveju pagalvės žaibiškai prisipildo oro, ir tuo apsaugo vairuotoją bei keleivius nuo rimtesnių traumų.

TAI BENT SUOLIS!

Žinomas motociklų kaskadininkas Stefanus Galdersas savo motociklu persoko per šalia vienas kito šonais sustatytų 17 autobusų. Išvykęs 150 km/val greitį jis užlėkė ant specialiai sukonstruotos pakylės, kuri išsviedė jį aukštyn. Praskriejęs virš autobusų stojų 50 m, jaunasis belgas laimingai nutūpė. Dabar jo tikslas — persokti per 20 autobusų.

NEPAISANT DEGALŲ BRANGUMO IR STOKOS

Pasaulyje nuolat daugėja automobilių. Įdomu, jog motorizacijos era prasidėjo tuo metu, kai barrelis (159 l) benzino kainavo du dolerius. Dabar degalai pabrangę dvigubai. Nepaisant to, šiuo metu žemės rutulio gyventojai naudoja daugiau kaip 500 milijonų automobilių.

ASMENINIS REAKTYVINIS SKRAIDYMO APARATAS

Pusantrą metro sparnas, reaktyvinis variklis ir elektroninio valdymo sistema — štai ir visas, kas reikalinga žmogui, norint per 80 minučių įveikti 160 km nuotolį. Visa skraidymo sistema, drauge su degalais sverianti 100 kg, pritvirtinama prie žmogaus nugaros, ir... jį mlyn.

JAV konstruktoriai, sukūrę šį nepaprastą skraidymo aparatą, pranašauja jam didelę ateitį.

SKAUDI NELAIME

Vietnamo Socialistinės Respublikos karinių oro pajėgų vadovybė pranešė, jog per vieną treniruotės pobūdžio skridimą žuvo majoras Bui Tan Liemas. Jis buvo VSR kosmonauto tyrėjo Fam Tuano, dalyvavusio bendrame TSRS — VSR kosminiam skrydyje, dubleris.

PUSĖS SEKUNDĖS KAINA

Išgėręs 50 gramų degtinės arba bokalą stipraus alaus vairuotojas reaguoja į bet kurią kliūtį kelyje pusės sekundės vėliau. Vadinasi, net važiuojant 60 km/val greičiu per tą akimirka mašina nuskrieja 8 metrus. Ir jie dažnai būna lemiami...

KODEL BEKENBAUERIS PERSĖDO Į KITĄ MAŠINĄ

Automobilių koncernų konkurencinė kova neaplenkia net futbolo žvaigždžių. Naujausia jos auka — VFR futbolininkas Francas Bekenbaueris, neseniai pakeitęs istaiginą „Mersedesą“ į „Lančią“. Italių koncernas sumokėjo jam 350 tūkstančių markių už tai, kad Bekenbaueris, dvylika mėnesių reklamuos jo produkciją.

SATURNAS IS... ARTI

100 tūkstančių kilometrų mūsų supratimu labai didelis nuotolis. Astronomai bei kosminės erdvės specialistai į šį atstumą žiūri iš kitų pozicijų. Jų manymu, JAV kosminės stoties „Vojadžer-2“, praskriejusios pro Saturną šiame nuotolyje, padarytos ir į žemę perduotos nuotraukos atliktos iš labai arti.

Vienoje šių nuotraukų, kurią spausdiname, aiškiai matyti planeta ir jos žiedai.

VEL PIRMI

TSRS radijo sporto federacija paskelbė 36-jo šalies telegrafinių trumpabanginių pirmenybių nugalėtojus. Po ilgesnės pertraukos kolektyvinių stočių tarpe vėl pirmavo Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto komanda (G. Lučinskis, R. Pripašas, V. Vengryš).

Tai jau šeštoji KPI trumpabanginių pergalė tokio masto varžybose. Dešimtuose dar dvi mūsų respublikos ekipos. Šiaulių televizorių gamyklos ekipa — penktoje vietoje, o Jonavos „Azotas“ — šeštoje.

Individualių radijo stočių tarpe aukso medalis atiteko S. Paskai (Frunzė). Iš mūsų tik kauniečiui A. Kregždei pavyko įsitvirtinti dešimtuose. Daugkartinis pirmenybių prizininkas šį kartą — septintas.

Tarprespublikinėje įskaityto Tarybų Lietuvos komanda — septinta.

O. OBELENIS

VAIKINAI IR MERGINOS!

JEIGU JŲ MĖGSTATE AVIACIJĄ, DOMITĖS AVIACINĖ TECHNICA, NORITE IŠBANDYTI SAVO SUGĖJIMUS SKRAIDYMO APARATŲ KONSTRAVIME IR STATYBOJE, GERAS SĄLYGAS MĖGSTAMAM DARBUI JUS RASITE EKSPERIMENTINĖJE SPORTINĖS AVIACIJOS GAMYKLOJE PRIENUOSE.

Čia konstruojami,
statomi ir bandomi
nauji sklandytuvai,
motosklandytuvai,
pilotaziiniai lėktuvai,
kita sportinės aviacijos
technika

I GAMYKLĄ PRIIMAMI JAUNUOLIAI, BAIGĘ VIDURINĮ MOKSLĄ, GABIAUSIEJI, NORINTIEJI KELTI KVALIFIKACIJĄ, SU GAMYKLOS STIPENDIJA SIUNČIAMI MOKYTIS I ŠALIES AUKŠTAŠTĄ INŽINERINĖS AVIACIJOS MOKYKLAS.

KREIPTIS ADRESU:

Priėnai, Keturių komunų g. Nr. 3, Eksperimentinė sportinės aviacijos gamykla

El. žurnalo variantą parengė:
www.Plienosparnai.lt

